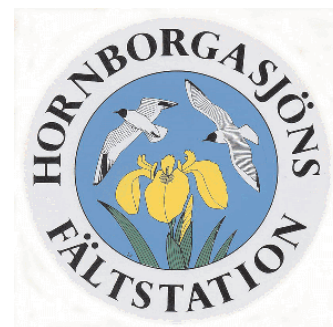

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Rapport 2008:16

BIOLOGISKA UNDERSÖKNINGAR I HORNBOGASJÖN 2007

Hornborgasjöns fältstation

Meddelande nr 37 från Hornborgasjöns fältstation
Hornborga-dokument nr 43, Länsstyrelsen Västra Götalands län

Hornborgasjöns fältstation 2007

Hornborgasjön   **521 98 Broddetorp**
Telefon 0500-49 12 82   **Bankgiro 5903-0668**
E-post: hornborgasjon@telia.com
Hemsida: www34.brinkster.com/hbsj/

Arbetsgruppen

Sammanställande: ERIC THORSSON, Linnégatan 1, 521 31 Falköping, 0515-137 55
Kassör: KARL-MARKUS LAUDON, Ryttaresgårdsvägen 14, 532 72 Varnhem.
0511-60585/0706-52 09 27
Ledamot: OLOF JOHANSSON, Måns Nilsgatan 8, 521 30 Falköping. 0515-142 90
Ledamot: ALBIN THORSSON, Järnvägsgatan 14, 521 33 Falköping, 0730-25 58 17
Ledamot: ÅSA AXELSSON, Rektor Ödbergs gata 10, 532 33 Skara. 0511-107 13

Övriga fältstationsledamöter

ÅKE ABRAHAMSSON, Skyberg, Marka, 521 92 Falköping. 0515-72 60 42
BARBRO AXELSSON, Ivar Widéngsgatan 56, 532 35 Skara. 0511-108 68
THORE AXELSSON, Ivar Widéngsgatan 56, 532 35 Skara. 0511-108 68
LEIF ARVIDSSON, Rubinvägen 4, Skövde, 0500-43 75 55
JONAS GRAHN, Orrböle 8, 911 91 Vännäs. 0935-300 35
MAGNUS HALLGREN, Sälgstigen 5, 522 35 Tidaholm, 0502- 148 05
PEDER HEDBERG FÄLT, Daggkåpevägen 29B, 541 47 Skövde, 0500-43 00 62
CLAS HERMANSSON, Jungfruvägen 11, 541 48 Skövde. 0500-43 08 45
KENT-OVE HVASS, Klövervägen 11B, 541 78 Värsås. 0500-42 06 58
GUNNAR JAKOBSSON, St Veka, Sätuna. 521 94 Falköping. 0500-49 21 20
SÖREN JÄGMARKER, N Lundby, Timmerbacken 4425, 532 93 Axvall. 0511-606 33
ALF KARLSSON, S:ta Mariagatan 5B, 532 35 Skara. 0511-144 38
HÅKAN KARLSSON, J. A. Personsgatan 32, 522 31 Tidaholm, 0502-122 39
KARIN KJELLBERG, Västtomten, Stenum. 532 94 Skara. 0511-610 07
CHRISTER LARSSON, Fahls väg 11, Valtorp, 521 96 Falköping. 0515-313 47
CHRISTOPHER MAGNUSSON, Konduktörsgatan 6, 521 32 Falköping, 0515-823 08
INGEMAR NILSSON, Fåglavik Norrhullt, 524 92 Herrljunga, 0513-301 04
MOGENS MAJLAND, Lindehegnet 22, DK2670 Greve. +45 436 105 28
BENGT PETTERSSON, Borregårdsvägen 14, 532 73 Varnhem. 0511-603 25
MATS ROSENGREN, Afzegården 21, 521 98 Broddetorp, 0500-49 13 13
HELGE SUNDÉN, Jakobsbergsgatan 46, 521 30 Falköping. 0515-805 92

Förord

Denna rapport utgör både Hornborga-dokument och Meddelanden från Hornborgasjön fältstation. Rapporten är en faktsamling om det biologiska livet under 2006, främst fåglar, i och kring Hornborgasjön insamlat av medlemmar i Hornborgasjöns fältstation. Rapporten grundar sig på arbeten utförda med ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Hornborga-dokument

är namnet på en serie rapporter som började tryckas 1982 i syfte att samla det material av vitt skilda slag som insamlas inför, i samband med och efter Hornborgasjöns restaurering. Målsättningen är att allt material som kan ha dokumentationsvärde skall redovisas i serien. Detta innebär dock att också en del faktsammanställningar av karaktären arbetsmaterial kommer att ingå. Publikationerna utges av Länsstyrelsen Västra Götalands län, platskontor Hornborgasjön. En förteckning över hittills utkomna Hornborga-dokument finns i slutet på rapporten.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation ISSN 1101-5470

är namnet på den serie undersökningsresultat eller annan väsentlig information som publiceras från Hornborgasjöns fältstations verksamhet. I de fall när Hornborgasjöns fältstation står som utgivare av publikation i meddelandeserien har publikationen ovanstående ISSN beteckning. En förteckning över hittills utkomna meddelanden finns i slutet på rapporten.

Hornborgasjöns fältstation

Hornborgasjöns fältstation, som bildades 1983, bedriver biologiska undersökningar vid Hornborgasjön. Målsättningen för fältstationen är att inom sitt verksamhetsområde, som främst utgörs av Hornborgasjön med kringliggande naturområde, vara centrum för naturvetenskaplig forskning.

Hornborgasjöns fältstation skall därvid speciellt bevaka

- Hornborgasjöns utveckling, dokumentera sjöns vegetation och fågelliv samt effekterna av den avslutade sjörestaureringen
- Hornborgasjöns nationella och internationella betydelse som häckningslokal och rastlokal för fåglar
- våtmarkernas skötsel
- kulturlandskapets utveckling

Verksamheten handhas av ideellt arbetande personer. Fältstationen är lokaliserad till Fågeludden, där lokaler disponeras i Länsstyrelsens administrationsbyggnad.

Huvudman för Hornborgasjöns fältstation är Västergötlands Ornitologiska Förening.

ISSN 1101-5470
Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

Utgivningsår: 2008

Artiklar i denna publikation bör citeras:

Exempel

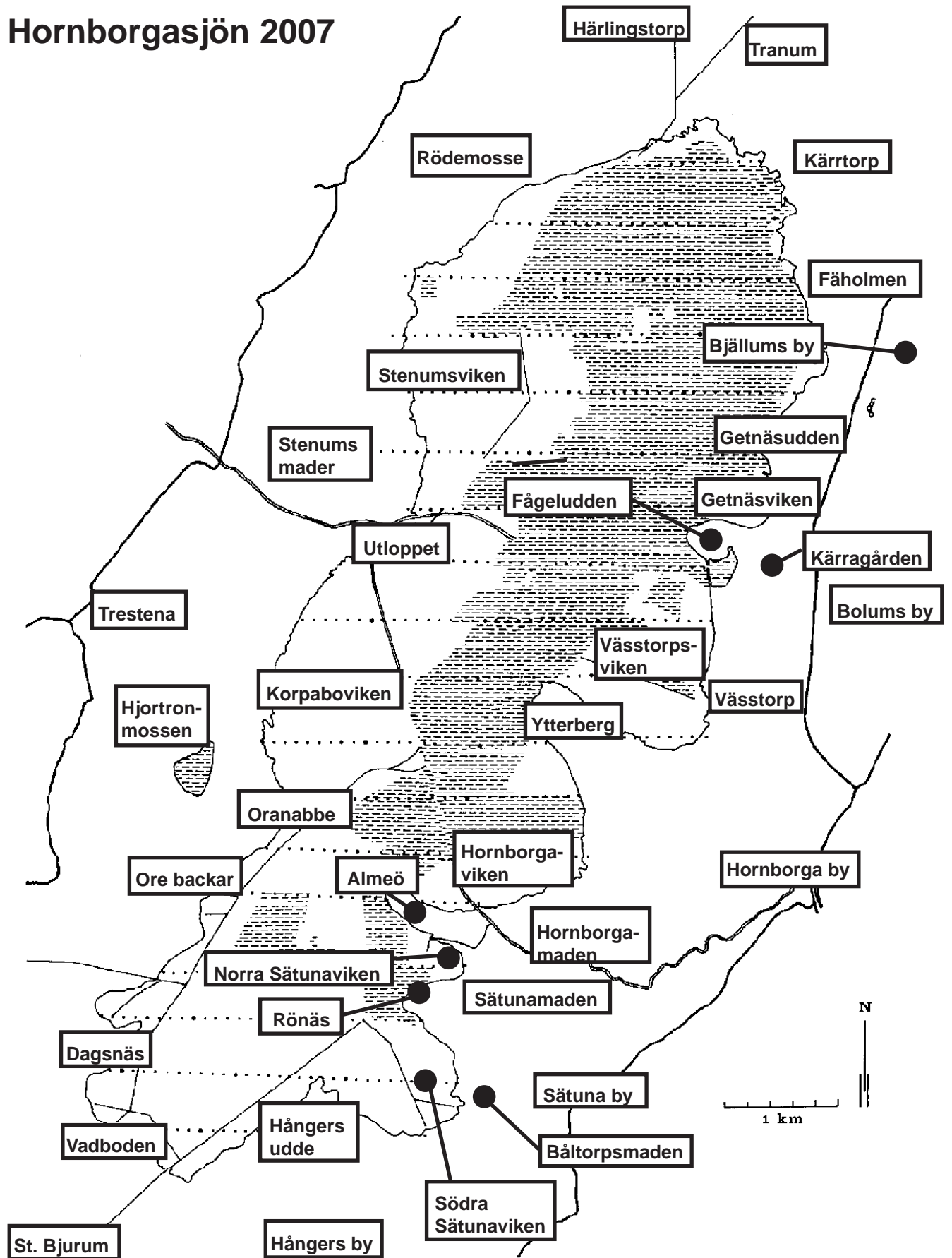
Pettersson, B. 2008. Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2007. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. sid 31-33. Meddelande nr 37 från Hornborgasjöns fältstation/Hornborga-dokument nr 43. Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Distribution: Länsstyrelsen Västra Götalands län
Hornborgasjön
521 98 Broddetorp

Redaktion: Mats Rosengren

Omslagsbild: Nils Forshed

Hornborgasjön 2007

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2007

Eric Thorsson

Organisationen

Verksamheten inom fältstationen administreras av ett arbetsutskott. Det har bestått av Eric Thorsson (sammanställande) Karl-Markus Laudon (kassör), Olof Johansson, Åsa Axelsson, Albin Thorsson och Ida-Linnea Laudon. Utöver arbetsutskottet har stationen en arbetsgrupp med ansvar för ringmärkningen (Mats Rosengren och Clas Hermansson).

Fältstationen har, utöver dessa bestått av 20 ledamöter.

Möten

Under 2007 har stationen haft fem arbetsutskottsmöten. Vid mötena har säsongens fältarbete och fältstationens verksamhet planerats. Vidare har verksamhetsplanering och budgetförslag för 2008 diskuterats.

Hemsida

Under 2001 startades en hemsida för fältstationen. Den sköts numera av Eric Thorsson och byggs successivt ut.

Mailinglista

Under hösten 2001 startades en mailinglista. Genom denna håller vi främst kontakt inom fältstationen. Här kan vi föra debatt, sprida information mm.

Hornborgaseminarium

Lördagen den 24 februari anordnades det årligen återkommande Hornborgaseminariumet. Seminariet hölls i Bolum konferens vid Hornborgasjön. Det var ett mycket välbesökt seminarium och under mötet redovisade projektledarna och ringmärkarna sina resultat och undersökningar

av Hornborgasjöns fågelliv under det gångna året.

Åke Lindström från Lunds Universitet hade ett mycket intressant och lärorikt föredrag om förändringarna av fågelbeståndens storlek.

Hornborgahelgen

Söndagen den 10 september förevisade fältstationen ringmärkning vid en av stationerna. Det var ett mycket välbesökt tillställning.

Projektet

Projektet utgörs, vid sidan av ringmärkningen, stationens kärnverksamhet. Fältstationen har under den gångna säsongen, genom olika inventeringar och andra undersökningar, följt fågellivet vid Hornborgasjön. Vår verksamhet utgör en viktig del i uppföljningen av Hornborgasjöns restaurering. Fältarbetet inleddes under våren med inventeringar av rastande änder, tranor och andra våtmarksfåglar. Under häckningssäsongen genomfördes en rad inventeringar av häckande våtmarksfåglar. Under augusti till november pågick heltäckande inventeringar av rastande simfåglar och de årligen återkommande räkningarna av höstrastande tranor.

Under året har vi på uppdrag av Jordbruksverket och Kalmar Survialliance haft igång ett andfänge, där vi under våren och hösten fångat och provtagit 1 125 simfåglar för undersökning av aviär influensavirus. Samarbetet har även inneburit ett utbyte med Ottenby fågelstation och deras personal. Andfänget har varit placerat på Vadbodskullen i södra delen av sjön under året.

Vi har även haft samarbete med Viltskadecenter angående grågässen i Hornborgasjön. Under vissa perioder från mars till september har Viltskadecenter haft personal stationerad i fältstationens lokaler.

Projekt

Häckande doppingar

Peder Hedberg Fält

Häckande storskarv och gråhäger

Peder Hedberg Fält

Grågäss

Samarbete med Viltskadecenter

Häckande svanar

Clas Hermansson

Häckande fiskgjuse

Eric Thorsson & Albin Thorsson

Häckande kärnhökar

Bengt Pettersson

Häckande tornfalk

Åke Abrahamsson

Häckande måsar & tärnor

Peder Hedberg Fält

Häckfågelfaunan vid Vallen

Barbro & Thore Axelsson

Rastande simfåglar

Karl-Markus Laudon

Rastande tranor

Alf Karlsson & Clas Hermansson

Skotträkning vid andjaktspremiären

Mats Rosengren

Fågelobservationer

Clas Hermansson

Natura 2000

Clas Hermansson

Däggdjur

Clas Hermansson

ansvarig för provtagningen av aviär influensavirus vid andfånget. Han har fått hjälp med provtagningen av Clas Hermansson, Eric Thorsson och Albin Thorsson.

Publicering

Hedberg Fält, P. 2006. Doppingar i Hornborgasjön 2005. Grus-Fåglar i Västergötland 9 (nr 2): 8-11.

Hedberg Fält, P. 2007. Doppingar i Hornborgasjön 2006. Grus-Fåglar i Västergötland 10 (nr 2): 5-8.

Hermansson, C. 2007. Hornborgasjöns fältstation 2006. I: Fågelåret 2006, sid 172-173. Vår Fgelvärld, supplement nr 47.

Hermansson, C. 2007. Tranor och fågelinfluenta 2006. Årsrapport 2006 från Svenska tranarbetsgruppen, sid. 12.

Hermansson, C., Karlsson, A. & Sundén, H. 2007. Rastande och översomrande tranor vid Hornborgasjön 2006. Årsrapport 2006 från Svenska tranarbetsgruppen, sid. 7-11.

Hvass, K-O. 2007. Större beckasinsnäppa i Hornborgasjön. Grus-Fåglar i Västergötland 10(nr 2): 17.

Thorsson, A. 2006. Varfågeln vintrevir vid Hornborgasjön. Grus-Fåglar i Västergötland 9 (nr 5): 6-10.

Ekonomi

Verksamheten har under året stöttats ekonomiskt av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Medel har också erhållits för tranräkningarna från Falköping Nu och Habo kommun för förevisning av ringmärkning för skolklasser. Bidragsgivarna tackas varmt för det ekonomiska stödet.

Personal

Under hela året har Karl-Markus Laudon verkat som stationschef. Karl-Markus har även varit

Vattenståndet i Hornborgasjön 2007

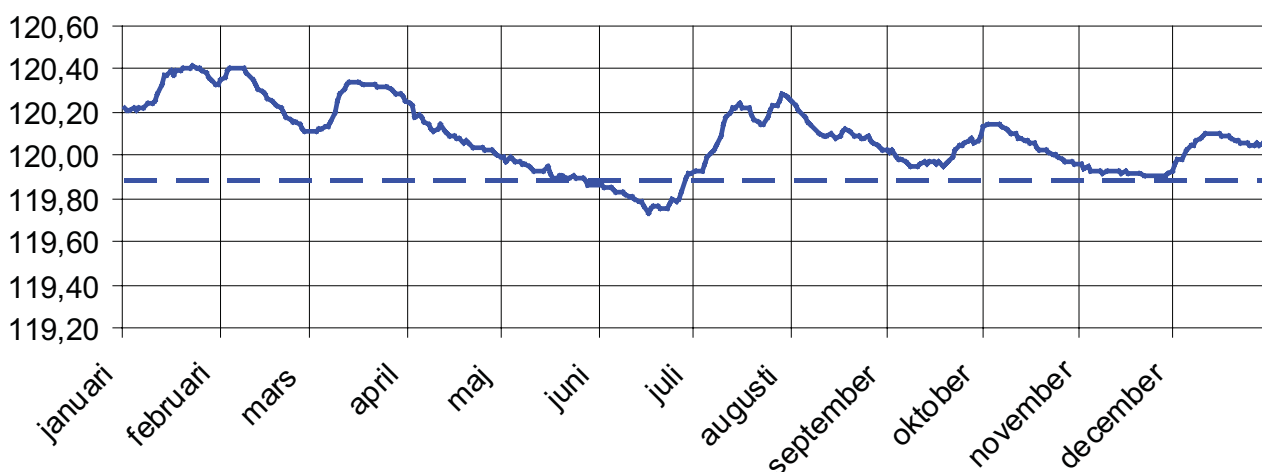
Peder Hedberg Fält

Vintern började med mild luft som drog in västerifrån med blåst och regn. Den 9 januari noterades 9,3 plusgrader i Skara vilket är bland det högsta som noterats för Skara under januari. Det blev dock kallare i mitten av månaden med minusgrader och 5-10 cm med snö. Sjön frös till den 23 januari och var därefter helt igenfrusen fram till den 13 mars. Fortsättningen av vintern bjöd på varierande kallt och mildt väder fram till slutet av februari då varmare luft tog vid. Årets högsta vattennivå inträffade den 23 januari då +120,42 M uppmättes. När det kallare vädret dominerade februari sjönk vattennivån något för att stiga igen. Någon egentlig vårflod inträffade aldrig, men den 16 mars var vårens högsta vattenstånd med +120,36 i samband med sjöns islossning. Våren blev nederbördsmässig normal och några större omfattande regnväder uteblev. Sjöns vattennivå sjönk stadigt från mitten av mars fram till midsommar. Årets lägsta vattennivå blev den 22 juni med +119,75 M.

Inledningen av sommaren såg lovande ut med varmt väder och lite nederbörd och för-

hoppningen var att vi skulle kunna få ett år med låga vattennivåer resten av året i sjön som jämförelse med de höga nivåer som har dominerat de senaste åren. Tyvärr blev det inte så utan den 16 juni drog ett åskoväder förbi och därefter följde flera åskoväder som gav rikligt med nederbörd. Sjön steg med en halvmeter på 20 dagar och kulmen var den 15 juli med vattenståndet + 120,24 M. I Skara föll 142 mm under juli vilket är 2,5 ggr mer än normalt för månaden. Hösten blev sedan omväxlande med regnrika perioder som september och torrare som oktober då endast 10 mm regn registrerades i Skara. Mitten av november drog nordanvindar ned vilket gav upphov till kallare väder och sjön frös till och endast några öppna vakar fanns. Isen sprack upp någon vecka senare och var öppen fram till årsskiftet. Medelvattenståndet för året blev + 120,08 M och vattenståndsamplituden mellan högsta och lägsta vattenstånd var 69 cm. Årsnederbörden var på SMHI:s station i Skara 795 mm mot normala 556 mm.

m ö h

Figur 1. Vattenståndet i Hornborgasjön 2007 (enligt SMHI:s pegel 108-2455 Fågeludden). Rak heldragen linje i diagrammet anger medelvattenståndet +119,88 M i enlighet med ansökan om Hornborgasjöns restaurering till Vattendomstolen.

Natura 2000 inventeringar vid Hornborgasjön 2007

Clas Hermansson

Inledning

Uppföljning av Natura 2000 områden gäller hela Sverige och nationell avrapportering skall ske till EU vart sjätte år. Syftet med inventeringarna är att bedöma områdenas bevarandestatus genom fortlöpande och långsiktiga uppföljningar.

Detta görs genom att uppskatta de fåglar som är knutna till ett noga avgränsat område, strandäng. Med hjälp av linjetaxering insamlas uppgifter om antal arter som utgör underlag för att skapa ett index som användes vid jämförelser. Dessutom görs en bedömning av strandängens övriga tillstånd såsom betesintensitet, gräsmängd, förbuskning etc. Denna uppföljning görs under september till oktober månad.

För Hornborgasjön innebär det att fågellivet från och med 2005 skall följas upp på strandängarna kring sjön. Strandzonen är indelad i 15 delområden som skall inventeras inom en period på tre år, dvs. fem områden per år. Därtill kommer fyra fasta områden som skall inventeras årligen (Hornborgamaden, Almeö, Borängen och Långeland). Se tabell 1.

Inventeringsmetoden är anpassad för att göra det möjligt att kunna genomföra uppföljningen utan större arbetsinsats och därigenom säkerställa arbetet för framtiden. Resultatet rapporteras årligen till ansvariga inom Länsstyrelsen Västra Götalands län. Bakgrund och inventeringsmetod har beskrivits av Svensk Naturförvaltning (2005).

Inventeringarna har utförts av Thore Axelsson (Borängen), Åsa Axelsson (Långeland), Jörgen Fritzson (Kärrtorp), Clas Hermansson (Hornborgamaden, Almeö, Getnäsudden och Vässtorpsviken), Karl-Markus Laudon (Hästahuvudet), Albin Thorsson (Rönäs och Vik) samt Eric Thorsson (Hångers udde).

Metod

Inventeringen görs som en linjetaxering som

upprepas två gånger per säsong. Varje område besöks en gång i maj och en gång i juni månad under perioden 15 maj till 15 juni. Alla vuxna fåglar (ej årsungar) som vistas inom strandängen noteras. Överflygande fåglar och individer som inte är knutna till området noteras separat.

Området inventeras med linjetaxering där avståndet mellan linjerna är maximalt 100 meter och där linjerna genomkorsar ytan med ett zick-zack mönster. Vid den andra inventeringen genomkorsas området så att föregående linjer inte används, utan att inventeringsytan blir relativt jämnt täckt.

Ogenomträngliga områden såsom t.ex. vassbälten eller blöta (dm-djupt vatten) delar inventeras genom att notera fåglar som ses eller hörs från dessa ytor. De fåglar som finns på vattenytan utanför strandlinjen räknas endast om de bedöms tillhöra strandängen. Detta kan naturligtvis vara svårt att avgöra, men individer längre ut än 25 meter räknas inte såvida det inte är uppenbart att de tillhör området.

Resultat

Fågelförekomsten, arter och högsta antal från inventeringarna redovisas i tabell 2. Eftersom insamlade uppgifter skall vara underlag för att skapa ett index som skall användas vid jämförelser mellan områden och år finns det ingen anledning att diskutera resultaten de första inventeringsåren.

Det kan emellertid noteras att fågelförekomsten är stor i Hornborgasjön. Inventeringarna har dessutom givit oss möjligheter att genom systematiska och noggranna inventeringar insamla uppgifter som kan utgöra underlag för bedömning av olika arters populationer.

Referens

Svensk Naturförvaltning. 2005. Instruktion för inventering av strandängar. Stencil.

Tabell 1. Förteckning över Natura 2000 områden vid Hornborgasjön och planerat inventeringsår. Detta betyder att fyra fasta och fem rörliga områden inventeras årligen.

Område	Inventeringsår					
Hornborgamaden	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Almeö	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Borängen	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Långeland	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Fäholmen	2005	-	-	2008	-	-
Kärrtorp	-	2006	-	-	2009	-
Getnäsudden	-	-	2007	-	-	2010
Fågeludden	2005	-	-	2008	-	-
Kalvamyren	-	2006	-	-	2009	-
Vässtorpsviken	-	-	2007	-	-	2010
Ytterberg	2005	-	-	2008	-	-
Sätunamaden	-	2006	-	-	2009	-
Rönäs	-	-	2007	-	-	2010
Båltorpsmaden	2005	-	-	2008	-	-
Hångers udde	-	2006	-	-	2009	-
Vik	-	-	2007	-	-	2010
Vadboden	2005	-	-	2008	-	-
Dagsnäs	-	2006	-	-	2009	-
Hästahuvudet	-	-	2007	-	-	2010

Tabell 2. Fågelförekomsten vid delområden inom Natura 2000 området Hornborgasjön 2007. Tabellen redovisar samtliga förekommande arter och högsta antal som är knutna till strandängen från de två inventeringar som utförts under perioden mitten av maj till mitten av juni månad. Följande förkortningar har använts; Hor = Hornborgamaden, Alm = Almeö, Bor = Borängen, Lån = Långeland, Kär = Kärrtorp, Get = Getnäsudden, Väs = Vässtorpsviken, Rön = Rönäs, Hån = Hångers udde, Vik = Vik och Häs = Hästahuvudet. Antal med asterisk (*) avser fåglar som flygande födosökt över området.

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Kär	Get	Väs	Rön	Hån	Vik	Häs
Knölsvan	6	34	11	-	6	27	10	-	-	-	1
Sångsvan	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	2
Spetsbergsgås	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Grågås	656	387	241	150	179	144	100	1400	941	29	106
Strippgås	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kanadagås	1	14	22	-	2	18	2	-	2	-	-
Vitkindad gås	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Grå -x kanadagås	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bläsand	3	-	2	-	2	-	1	6	14	-	2
Snatterand	7	16	2	-	4	7	18	48	5	1	1

forts tabell 2

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Kär	Get	Väs	Rön	Hån	Vik	Häs
Kricka	19	9	1	-	4	-	49	10	26	-	10
Gräsand	48	31	15	-	8	23	75	10	35	13	14
Årta	2	2	4	-	2	-	6	9	2	2	4
Skedand	-	-	2	-	3	2	3	6	13	-	-
Brunand	2	19	16	-	8	9	33	17	-	5	12
Vigg	3	24	4	-	6	28	16	7	-	-	1
Knipa	1	11	-	-	3	125	-	-	-	-	2
Vaktel	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Skäggdopping	8	5	-	-	1	2	5	-	-	-	-
Gråhakedopping	4	2	-	-	-	1	3	-	-	-	-
Svarthalsad dopp.	-	2	-	-	2	2	-	-	-	-	-
Storskarv	1	-	-	-	2	1	-	-	-	1	-
Gråhäger	2	-	*2	1	5	1	1	1	1	2	-
Havsörn	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Brun kärrohök	1	-	-	*2	1	-	-	-	2	6	2
Duvhök	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ormvråk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fiskgjuse	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Tornfalk	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1
Lärkfalk	-	-	-	*1	-	-	-	-	-	1	-
Pilgrimsfalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vattenrall	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1
Sothöna	28	235	13	-	10	14	45	8	46	7	7
Trana	6	2	-	-	191	2	2	6	10	4	6
Strandskata	-	2	-	-	2	-	-	4	-	-	-
Mindre strandpip.	-	1	1	-	2	-	-	6	-	-	-
Tofsvipa	73	5	22	3	50	13	31	54	13	8	14
Brushane	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Enkelbeckasin	-	-	2	6	3	-	-	6	3	7	7
Morkulla	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Storspov	13	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Svartsnäppa	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Rödbena	6	2	10	-	16	4	8	15	2	-	3
Gluttsnäppa	1	1	-	-	-	-	1	1	1	1	-
Skogssnäppa	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	1
Grönbena	4	4	4	-	2	-	38	-	-	3	-
Drillsnäppa	-	2	2	-	1	-	1	-	-	-	-
Skrattmås	55	*35	-	7	450	4	2	*20	*200	102	19
Fiskmås	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
Gråtrut	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Havstrut	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fisktärna	2	*3	*1	-	1	1	-	*5	-	-	1
Ringduva	-	-	-	-	-	1	2	-	-	2	-
Gök	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
Tornseglare	*39	*25	-	*75	*25	-	*80	*10	*2	*100	-

forts tabell 2

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Kär	Get	Väs	Rön	Hån	Vik	Häs
Större hackspett	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sånglärka	11	-	3	-	30	1	-	6	14	2	-
Backsvala	-	-	-	-	-	-	*65	*1	*1	-	-
Ladusvala	*5	*6	*2	*7	8	-	*10	*1	*7	*4	-
Hussvala	*4	-	-	-	6	-	*55	*3	*2	*4	-
Trädpiplärka	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	2
Ängspiplärka	1	-	6	-	2	2	-	8	42	10	10
Gulärka	26	22	27	9	30	4	11	31	12	11	32
Sädesärka	5	6	4	2	4	7	5	6	7	7	15
Gärdsmyg	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1
Rödhake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Näktergal	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-
Buskskvätta	2	-	-	-	4	4	1	-	23	16	11
Stenskvätta	3	-	-	-	8	-	-	-	2	5	-
Koltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	5	4	7
Björktrast	1	3	-	-	2	-	-	-	2	5	2
Taltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	3
Rödvingetrast	-	-	-	-	1	-	-	-	2	4	-
Gräshoppsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-
Sävsångare	33	4	4	-	12	-	5	7	26	11	3
Kärrsångare	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Rörsångare	16	3	1	-	27	-	-	-	3	2	3
Trastsångare	2	-	-	-	4	-	1	-	-	-	1
Härmsångare	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	1
Ärtsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1
Törnsångare	2	-	1	-	-	2	1	1	4	1	1
Trädgårdssångare	-	-	-	-	-	1	2	-	2	2	3
Svarthätta	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	4
Grönsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Lövsångare	3	-	-	-	1	2	4	-	21	9	5
Grå flugsnappare	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Svartvit flugsn.	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-	4
Stjærtmes	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Blåmes	3	-	-	-	2	2	10	-	3	4	5
Talgoxe	4	-	-	-	4	5	1	-	11	3	7
Nötväcka	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	3
Törnskata	-	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-
Nötskrika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Skata	3	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Kaja	5	1	-	-	16	2	3	4	-	2	-
Kråka	5	-	-	1	8	1	1	7	1	-	-
Korp	-	1	-	4	39	1	-	1	1	2	-
Stare	17	149	-	8	205	40	43	89	48	40	60
Pilfink	14	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Bofink	-	-	-	-	-	3	2	-	15	7	15

forts. tabell 2

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Kär	Get	Väs	Rön	Hån	Vik	Häs
Grönfink	-	-	-	-	-	1	1	-	2	1	3
Steglits	-	-	-	-	2	-	-	-	4	1	6
Hämpling	-	2	*4	-	2	-	1	-	11	7	2
Rosenfink	-	-	-	-	-	1	1	-	11	1	-
Gulsparv	-	-	-	-	7	2	2	-	3	2	-
Sävsparv	29	9	5	1	8	6	10	24	35	12	32
Antal arter 2007	49	40	31	17	62	46	55	41	59	57	56
Antal arter 2006	33	34	20	12	-	-	-	-	-	-	-
Antal arter 2005	35	33	34	10	-	-	-	-	-	-	-

Häckfågelfaunan vid Vallen 2007

Barbro Axelsson, Åsa Axelsson & Thore Axelsson

Inledning

Med Vallen menas här den jorddamm på Hornborgasjöns västra sida som anlagts för att reglera sjöns vattenstånd.

Denna fågelinventering tjänar främst ett syfte. Genom inventeringen skall man se förändringar i fågelfaunan (monitoring). Vid årlig kontroll registreras och övervakas naturmiljöns tillstånd och utveckling. Verksamheten bidrar till kontroll av naturmiljöns utveckling och förändringar av fågelbeståndet genom naturlig biotopförändring.

Inventeringen bygger enbart på häckande arter. Alltså ej rastande eller migrerande arter.

Underlaget kan sedan användas för bedömning av effekterna på fågelfaunan i biotoper som förändras utefter vallen. Projektet startades 2002.

Metodik

Hela inventeringen bygger på Statens Naturvårdsverks råd och riktlinjer, Biologiska Inventerings-Normer för fåglar (Svensson 1975).

Förutsättningarna för inventeringsarbetet varierar dock så kraftigt att en hård styrning av metodiken kan vara till nackdel vid anpassning av metodiken till olika frågeställningar. Detta påpekas också med all tydlighet av Svante Lindroth, Umeå universitet.

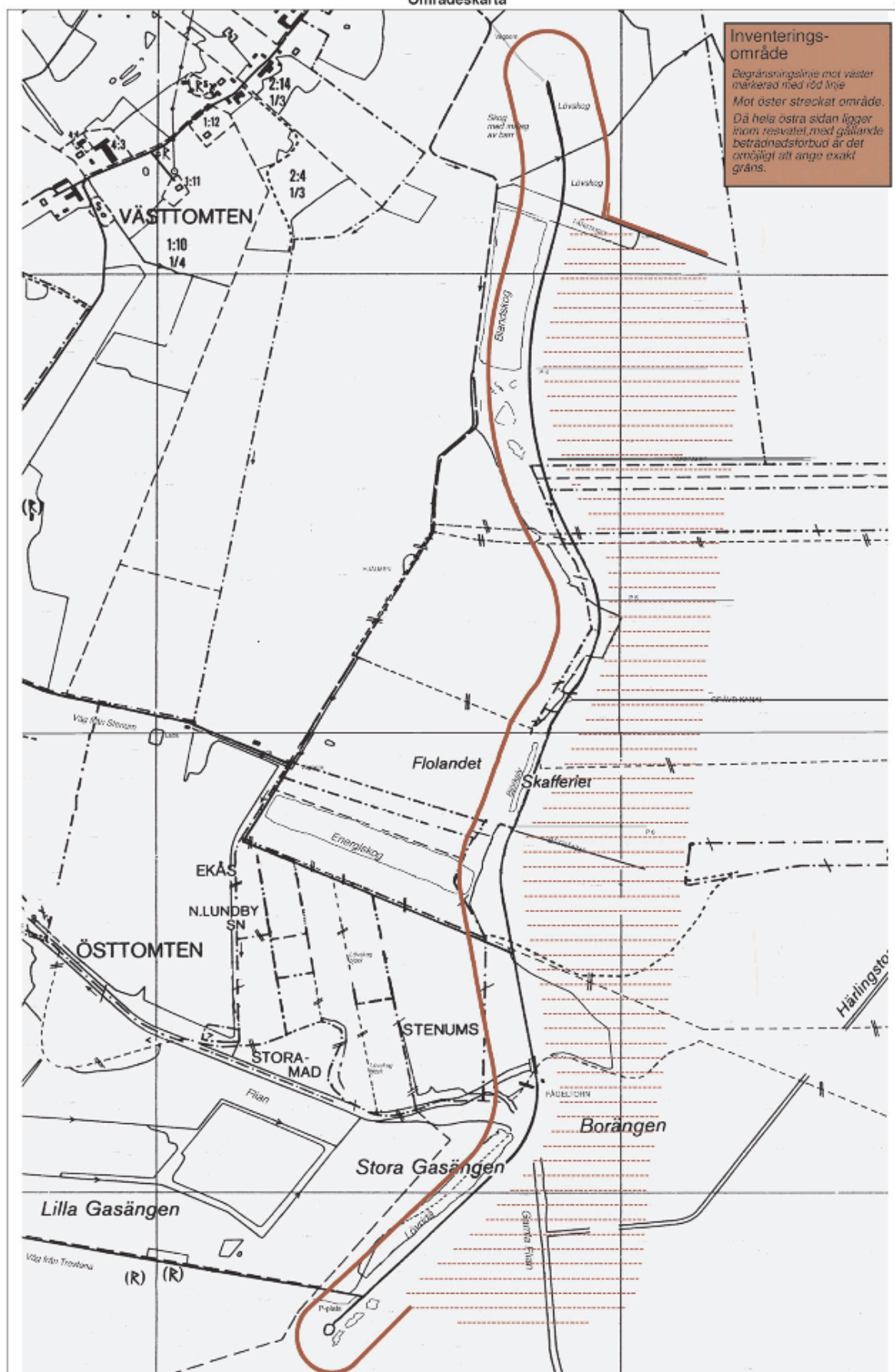
För beskrivning av ambitionsnivå, kartunderlag, artlistning, inventeringsområde och biotopbeskrivning se Axelsson & Axelsson (2003) eller en utförligare rapport med artkartor för alla arter. Se Axelsson m. fl. (2004).

Tabell 1. Inventeringsdagar

Datum	Tid	Temp	Vind	Vattenstånd*
2007.05.21	morgon	+5° C	klart	-
2007.04.28	morgon	+12° C	måttlig no-vind, vxl. moln	119.99
2007.04.29	morgon	+12° C	svag nv-vind vxl moln.	119.98
2007.04.30	eftermiddag	+7° C	svag nv-vind, klart	119.98
2007.05.05	morgon	+7° C	vxl. moln	119.95
2007.05.06	eftermiddag	+10° C	vxl. moln	119.94
2007.05.13	förmiddag	+13° C	regnskurar so-vind	119.90
2007.05.20	morgon	+16° C	vxl. moln	119,88
2007.05.20	kväll	+14° C	vxl. moln	119,88
2007.05.22	förmiddag	+14° C	klart	119.86
2007.05.22	kväll	+15° C	mulet, svag no-vind	-
2007.05.27	morgon	+14° C	åskurar	-
2007.05.28	morgon	+16° C	soldis	-
2007.06.02	eftermiddag, kväll	+16° C	frisk n-vind	119.86
2007.06.10	morgon	+14° C	stilla	-
2007.06.13	eftermiddag, kväll	-	svag vxl vind	-
2007.06.17	morgon	-	stilla	-

Tidsåtgång i fält fördelade på 17 inventeringstillfällen, totalt 62 timmar. Dessutom ett antal "kontrolldagar".

* Pegel Utloppet

Figur 1. Inventeringsområdet vid Vallen

Tabell 2. Antal revirhävdande par vid Vallen 2002-2007

Art	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	2	3	3	3	3	4
Gråhakedopping <i>Podiceps grisena</i>	8	10	12	15	13	9
Smådopping <i>Podiceps ruficollis</i>	-	1	1	-	1	-
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	1	1	-	-	-	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	-	-	-	1	-	-
Grågås <i>Anser anser</i>	-	-	-	3	3	3
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	1	-	-	3	1	-
Snatterand <i>Anas strepera</i>	1	2	-	-	1	1
Årta <i>Anas querquedula</i>	1	-	-	-	1	1
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	-	4	1	2	6	7
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	-	-	1	-	-	-
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1	3	1	-	-	-
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	4	4	5	4	4	2
Sothöna <i>Fulica atra</i>	9	11	17	16	9	9
Småfl. sumphöna <i>Porzana porzana</i>	-	-	?	1	-	-
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	4	7	17	11	8	10
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	6	6	13	7	6	6
Drillsnäppa <i>Tringa hypoleucos</i>	-	-	1	1	1	1
Grönbena <i>Tringa glareola</i>	4	4	3	4	3	2
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	2	4	4	5	3	4
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	-	-	1	1	1	-
Fisktärna <i>Columba palumbus</i>	-	1	1	1	1	1
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	2	2	2	2	1	2
Gök <i>Cuculus canorus</i>	-	-	-	-	-	1
Jorduggla <i>Asio flammeus</i>	-	?	-	-	-	-
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	6	8	10	7	5	5
Ängspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	2	4	3	3	2	-
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	5	3	3	2	1	1
Gulärta <i>Vanellus vanellus</i>	33	37	24	24	21	15
Sädesärta <i>Vanellus vanellus</i>	3	7	4	3	3	-
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	-	1	-	-	-	-
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	2	2	2	1	2	1
Rödhake <i>Erithacus rubecola</i>	6	8	5	5	5	3
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	3	1	1	-	-	-
Buskskväta <i>Saxicola rubetra</i>	6	4	3	6	4	3
Koltrast <i>Turdus merula</i>	5	5	7	6	4	1
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	6	7	4	4	4	2
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	4	3	3	2	2	2
Dubbeltrast <i>viscivorus</i>	-	-	-	-	-	1
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	1	1	1	-	-	-
Svartvit flug <i>Ficedula hypoleuca</i>	-	-	-	1	2	2
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	9	8	9	6	6	7
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	4	6	5	5	4	5
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	7	6	3	6	3	6
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	1	2	2	1	-	1

forts. tabell 2

Art	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Vassångare <i>Locustella luscinioides</i>	1	-	-	-	-	-
Flodsångare <i>Locustella fluviatilis</i>	(1)	-	-	-	-	-
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	4	5	4	4	5	-
Sävsångare <i>Acroceph. shoenobaenus</i>	23	20	23	25	26	19
Kärrsångare <i>Acroceph palustris</i>	(1)	(2)	-	1	-	1
Rörsångare <i>Acrocephs scirpaceus</i>	12	12	9	11	12	13
Trastsångare <i>Acroceph. arundinaceus</i>	13	10	5	7	4	3
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	4	5	3	-	3	2
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	23	23	23	29	30	30
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	-	1	-	-	-	-
Grönsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	1	2	-	1	1	1
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	-	2	1	1	-	1
Entita <i>Parus palustris</i>	-	-	-	-	-	1
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	1	1	-	-	1	-
Talgoxe <i>Parus major</i>	1	3	2	1	3	3
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	-	-	1	-	-	-
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	1	1	2	-	-	-
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	3	1	2	1	1	1
Skata <i>Pica pica</i>	-	-	-	1	1	-
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	-	-	-	1	-	-
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	6	9	11	9	7	4
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	2	2	1	1	2	1
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	-	1	-	-	1	-
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	-	-	-	1	-	1
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	3	2	2	3	1	1
Sävsparrv <i>Emberiza schoeniclus</i>	43	53	46	41	34	27
Gulsparrv <i>Emberiza citrinella</i>	5	7	10	8	8	7
Summa arter	48	51	51	50	49	48

Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2007

Karl-Markus Laudon

Inledning

Syftet med projektet är att kunna följa upp Hornborgasjön värde som rast- och födosöksplats för våtmarksfåglar. Detta har gjorts på ett standardlicerat sätt sedan 1991. Se tidigare artiklar (Hermansson 2005) för analys av materialet från 1991-2004. Tidigare har räkningar bedrivits i sjön sedan 60-talet även de räkningarna finns beskrivna tidigare (Hermansson 2005). Meningen är att detta projekt kan fortgå tills vidare.

Metod

Simfågelräkningarna har genomförts från platserna Kärrtorps mader, Fäholmen, Fågeludden, Vässtorpsåsen, Ytterberg, Stommen, Hornborgamaden, Almeö, Hälsingsgården, Hångers udde, Vadboden, Dagsnäs, Ore backar, Oranabbe, Korpabo, Utloppet, Stenumsviken och Rödemosse. Det räknas framförallt från tornen runt sjön enligt ett system där sjön är uppdelad i olika räkningsområden. Under våren genomfördes standardicerade veckovisa räkningar från början av april till början av maj vid totalt fem tillfällen. Under hösten räknas det vid fyra tillfällen i mitten av varje månad från augusti till november.

Arter som räknas är svanar, gäss, simänder, dykänder, doppingar, hägrar, rallfåglar (ej trana) och vadarfåglar. Under september och oktoberräkningen har paddling genomförts i sjöns södra delar. Ett effektivt sätt att räkna i dom delarna då mycket fåglar ligger dolda i vegetation.

Under våren räknades antalet sothöns endast vid de två första räkningstillfällena. Kön har särskiljts där det varit möjligt framförallt på simänder. Antalet kullar av knölsvan har räknats under augusti räkningen.

Resultat och diskussion

Se tabell 1 och 2 för årets resultat. Denna sammanställning visar resultatet från 2007, meningen är alltså inte att analysera eller värdera resultatet. Se tidigare nämnda artikel (Hermansson 2005) för analys av materialet samt övriga resultat i tidigare utgivna Hornborgadokument.

Vårens räkningar gick bra att genomföra. En tidig vår resulterade i att vårsträckstoppen med största sannolikhet passerats på vissa arter som exempelvis sothöna. Noterbart från våren är högsta vårnoteringar på vigg (28 %), gråhakedopping (24 %), snatterand (23 %) och skäggdopping (15 %). Ökning i % från tidigare vårtoppnotering inom parentes.

Även hösten gick väl att genomföra. Räkningen den 15 september fick flyttas fram en dag på grund av hård vind. Vattenstånd var högt under augusti vilket kanske resulterat i lägre antal än normalt på vissa arter simänder. Anmärkningsvärt kan nämnas snatterand som sågs i stora antal framförallt runt Fågeludden. Högsta notering på snatterand 1370 gjordes på augusti räkningen, 34 % högre än tidigare toppnotering. Under novemberräkningen var stora delar av sjön isbelagd.

Tack

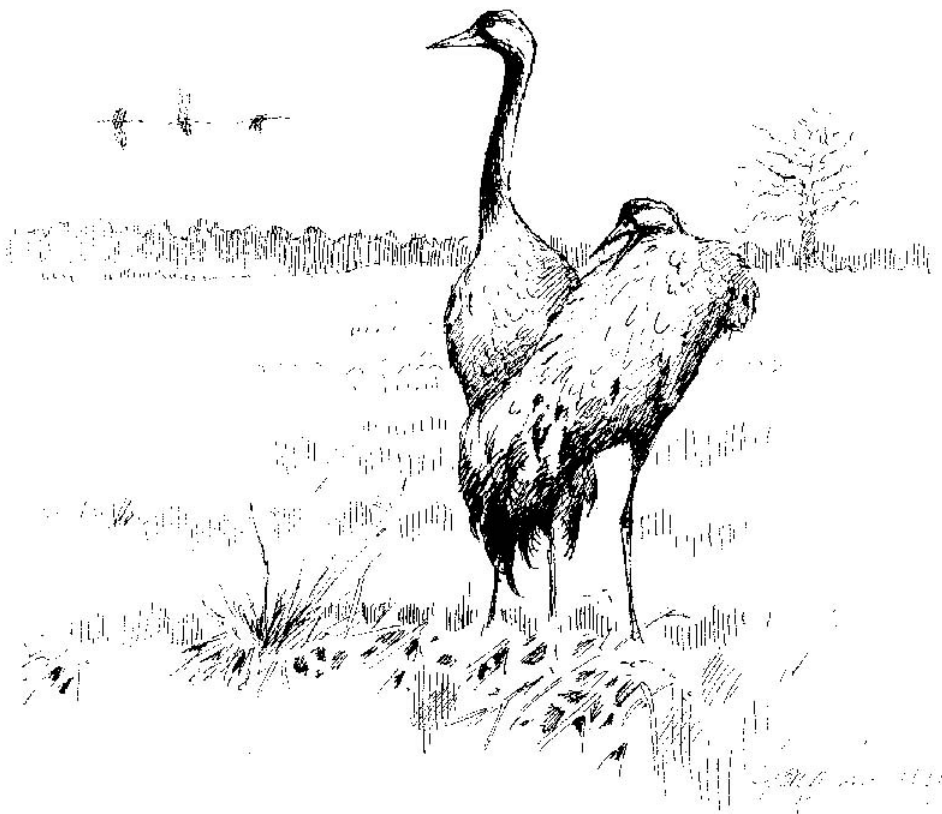
Simfågelräkningarna vid Hornborgasjön tar mycket tid och kräver stora insatser. Det behövs både kunskap i artkännedom och lokalkännedom samt att man gör ett noggrant arbete. Stort tack till alla som deltagit och hjälpt till vid räkningarna under 2007;

Åke Abrahamsson, Leif Arvidsson, Barbro Axelsson, Thore Axelsson, Åsa Axelsson, Magnus Hallgren, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Kent-Ove Hwass, Gunnar Jakobsson, Andreas Karlsson, Karin Kjellberg, Lennart

Kjellberg, Ida Laudon, Karl Markus Laudon,
Peter Laudon, Åke Lindström, Bengt Pettersson,
Christopher Magnusson, Ingmar Nilsson, Albin
Thorsson och Eric Thorsson Hansson.

Referens

Hermansson, C. 2005. Rastande simfåglar i Hornborgasjön - resultat från 2004 och sammanfattning av åren 1991-2004. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. sid 26-37. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 40. Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Tabell 1. Sammanfattning över resultatet från simfågelräkningar inklusive våtmarksarter vid Hornborgasjön våren 2007.

Art	7.4	14.4	21.4	28.4	5.5
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	900	900	840	860	700
Mindre sångsvan <i>C. columbianus</i>	0	0	3	1	0
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	120	70	50	54	15
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	3	0	0	5	0
Spetsbergsgås <i>A. brachyrhynchus</i>	2	1	3	2	-
Bläsgås <i>A. albifrons</i>	1	1	4	2	1
Grågås <i>A. anser</i>	1800	1780	1760	1680	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	230	250	190	180	150
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	2	4	6	4	2
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0	1	1	0	0
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1190	1430	1010	300	49
Amerikansk bläsand <i>A. americana</i>	2	2	2	0	0
Snatterand <i>A. strepera</i>	150	200	250	310	240
Amerikans kricka <i>A. carolinensis</i>	1	0	0	0	0
Kricka <i>A. crecca</i>	1350	1950	1480	550	170
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	470	300	180	180	170
Stjärtand <i>A. acuta</i>	42	50	16	12	0
Årta <i>A. querquedula</i>	2	7	17	26	20
Skedand <i>A. clypeata</i>	36	50	77	87	43
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	770	640	370	340	310
Vigg <i>A. fuligula</i>	3030	4330	3890	3690	830
Bergand <i>A. marila</i>	0	0	0	0	1
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	13	0	0	2	0
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	0	2	0	0	1
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	0	0	0	1	0
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	1840	1160	840	530	220
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	200	250	86	53	3
Småskrake <i>M. serrator</i>	1	2	2	7	0
Storskrake <i>M. merganser</i>	190	70	13	19	2
Storlom <i>Gavia arctica</i>	0	0	0	1	1
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	1	0	0	1	0
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1040	1160	1200	1110	670
Gråhakedopping <i>P. griseogen</i>	260	270	310	260	190
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	3	2	7	3	5
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	18	74	53	150	120
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	57	210	80	80	140
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	45	27	47	21	22
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	0	0	0	1	0
Sothöna <i>Fulica atra</i>	6700	5250	-	-	-
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	0	1	0	0	0
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	0	0	3	4	3
Större strandpipare <i>C. hiaticula</i>	0	1	0	1	0
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	320	420	330	390	360

forts. tabell 1

Art	7.4	14.4	21.4	28.4	5.5
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	0	1	0	0	0
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	0	0	1	7	115
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	15	55	24	15	21
Rödspov <i>Limosa limosa</i>	0	0	0	0	2
Småspov <i>Numenius phaeopus</i>	0	0	0	0	1
Storspov <i>N. arquata</i>	7	15	10	2	4
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	0	0	0	2	4
Rödbena <i>T. totanus</i>	1	50	56	74	61
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	0	1	1	10	9
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	1	14	3	4	3
Grönben <i>T. glareola</i>	0	0	0	64	140
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	0	0	0	2	11
Dvärgmås <i>Larus minutus</i>	0	0	0	1	1
Fiskmås <i>L. canus</i>	6	10	6	9	4
Silltrut <i>L. fuscus</i>	0	0	2	0	0
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	16	15	15	10	2
Havstrut <i>L. marinus</i>	19	8	8	3	2
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	0	1	6	75	90
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	0	0	0	1	4

Tabell 2. Sammanfattning över resultat från simfågelräkningar inklusive våtmarksarter vid Hornborgasjön hösten 2007.

Art	18.8	16.9	13.10	17.11
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1440	1520	1530	1650
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	88	25	19	42
Grågås <i>Anser anser</i>	550	1270	3050	10
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	26	10	47	290
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	0	0	38	0
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	1	0	0	0
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1760	4100	1870	54
Snatterand <i>A. strepera</i>	1370	960	370	0
Kricka <i>A. crecca</i>	750	1870	1510	2
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	560	1020	2800	175
Stjärtand <i>A. acuta</i>	3	68	66	0
Årta <i>A. querquedula</i>	2	1	0	0
Skedand <i>A. clypeata</i>	68	122	66	0
Rödhuwad dykand <i>Netta rufina</i>	2	0	1	0
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	1220	8500	1150	1
Vigg <i>A. fuligula</i>	990	940	1580	24
Bergand <i>A. marila</i>	1	0	1	0
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	280	340	1160	230
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	4	6	107	4
Storskrake <i>M. merganser</i>	0	5	123	40
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	2	6	8	1
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	200	300	570	3
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	13	4	0	0
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	1	2	3	0
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	1	4	0	0
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	260	440	220	2
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	25	31	26	15
Sothöna <i>Fulica atra</i>	15900	14400	20000	870
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	2	0	0	0
Större strandpipare <i>C. hiaticula</i>	4	17	0	0
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	21	12	0	0
Kustpipare <i>Pluvialis squatarola</i>	0	11	2	0
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	640	98	89	0
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	0	10	0	0
Spovsnäppa <i>C. ferruginea</i>	1	0	0	0
Kärnsnäppa <i>C. alpina</i>	0	35	8	0
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	7	11	0	0
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	0	0	1	0
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	88	104	78	0
Myrspov <i>Limosa lapponica</i>	1	20	0	0
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	6	7	0	0
Rödbena <i>T. totanus</i>	15	2	0	0
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	48	3	2	0
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	5	0	0	0
Grönbena <i>T. glareola</i>	20	0	0	0
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	32	1	0	0

forts. tabell 2

Art	18.8	16.9	13.10	17.11
Skrattmås <i>Larus ridiundus</i>	6	12	11	0
Fiskmås <i>L. canus</i>	31	28	29	0
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	4	32	17	141
Havstrut <i>L. marinus</i>	1	3	0	0
Fisktärna <i>S. hirundo</i>	110	4	0	0
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	6	0	0	0

Häckande doppingar i Hornborgasjön 2007

Peder Hedberg Fält

Inledning

Projektet startades upp redan 1981 (Karlsson 1982) men år 1985 övertog Lars-Erik Johansson och Hans-Erik Johansson projektet fram till och med 1999. Från år 2000 övertog jag ansvaret som projektledare och har årligen genomfört inventering av häckande doppingar. Under 2000 och 2001, räknades samtliga par häckande eller revirhävande doppingar i sjön samt antalet kullar av svarthakedopping och svarthalsad dopping. På grund av tidsbrist åren 2002 till och med 2004 har jag koncentrerat mig på att endast följa upp häckande svarthalsad dopping och svarthakedopping.

Från 2005 och framåt har jag lagt extra resurser på att skatta antalet häckande eller revirhävande gråhakedopping i sjön och i år även skäggdopping. Då smådoppingen är väldigt svårinventerad har inga större ansträngningar gjorts för att följa upp den häckande populationen. En skattning av antalet par har gjorts utifrån fågelobservationer från Svalan.

Inventeringarna är dels att följa upp förändringarna hos de olika arterna av häckande doppingar i samband med sjöns restaurering men även att kontrollera beståndens storlek och sammansättning i relation till sjöns ekologiska system, främst sjöns fiskfauna.

Metodik

Under tiden 15 april och 15 juli har inventeringar efter antalet häckande par och kullar hos svarthakedopping och svarthalsad dopping genomförts samt i år även gråhake- och skäggdopping. Främst har inventeringarna utförts från olika observationsplatser utmed sjön så att alla områden har täckts upp. Indelningen av dessa områden är desamma som används vid simfågelräkningarna. Delar av sjön som ej gått att inventera från land såsom Korpaboviken, Stenums-

viken och södra delen har istället inventerats från kanot från slutet av maj till mitten av juli. Resultaten från de årliga simfågelräkningarna på våren har också använts som underlag för främst beräkning av antalet häckande par av gråhake- och skäggdopping.

Metod för inventeringarna följer i stort de anvisningar som Svensson (1976) angivit för inventering av vattenfåglar. För svarthalsad dopping har antalet bon räknats för respektive koloni. Vid kolonin utanför har antalet par angivits istället då bona inte gick att loakisera. Häckande par svarthakedopping har angetts då påbörjade eller bebodda bon har observerats. Antalet par gråhakedopping och skäggdopping har beräknats utifrån observationer av både par, bon och spelande fåglar i olika områden. Observationer av aktuella arter har vid varje besök prickats in på kartor eller på annat sätt noterats i respektive delområde. Observationerna har sedan förts över på artkartor, varefter utvärdering har gjorts.

Häckningsresultatet har kontrollerats för svart-hakedopping och svarthalsad dopping genom att räkna antalet kullar och antalet ungar för respektive kull. Antalet producerade ungar har angetts när de är små, i åldern 5-10 dagar, då de emellanåt kan själva ligga på vattnet tillsammans med föräldrafågeln. Ungar som är äldre, i åldern "flygga" eller "stora", har ej kontrollerats. Antalet kullar, oavsett ålder på ungarna, har räknats även för skäggdopping den 18 och 19 juni i hela sjöområdet.

Resultat

Smådopping

Smådopping förekom i sjön under häckningstid fast inga säkra indicier om att häckning förekommit finns inrapporterat. Den enda spelande fågeln har varit strax söder om Fågeludden vid

två tillfällen i april och maj. Utöver detta har ensamma fåglar observerats vid Vadboden, Korpaboviken och Utloppet. Utifrån dessa observationer kan man anta att det funnits 2-3 par i sjön under häckningstid.

Svarthakedopping

Totalt noterades två par i området vid Lagunsjön. Ett par påbörjade bobygge intill Måsgömslet, medan det andra paret sågs bygga strax väster om Lagunsjön i mitten av maj. Båda paren försvann från området i slutet av maj och början av juni. Vattennivån var då ganska lågt, och antagligen avbröt de häckningarna därför. De båda paren sågs därefter regelbundet utanför gamla fågeltornet och i Getnäsvisken bland kullar av svarthalsade. Inga kullar av svarthakedopping har noterats.

Svarthalsad dopping

Den första svarthalsade doppingen anlände till sjön redan den 24 mars då en fågel uppehöll sig vid Vadboden. Några dagar senare fanns två fåglar i samma område. Några fåglar sågs i området där hela våren och samtidigt började även skrattmåsar intressera sig för området utanför Dagsnäs. Kontroll gjordes i slutet av april varvid fyra fåglar sågs regelbundet och därefter sågs enbart någon enstaka fågel, varvid misstanke förelåg häckning. Vid paddling i området den 17 maj kontrollerades området på nytt och tre fåglar simmade fram. Inga bon hittades i den täta vegetationen, men då en kull senare sågs i mitten av juni hade häckning trots allt förekommit. Åtminstone två par fanns i området med tanke på antalet observerade vuxna fåglar.

Utanför Lagunsjön noterades de första fåglarna i början av april. Då flytöarna i Lagunsjön hade flyttat sig efter vinterns starka västvindar och höga vattenstånd, hade förutsättningarna ändrat sig radikalt från förra året då nästan 60 par häckade där. I slutet av april började flera fåglar observeras i södra delen av Lagunsjön i anslutning till en skrattmåskoloni. Dock fanns inte lika många fåglar där som året innan. Vid kontroll den 17 maj fanns 11 bon.

Under simfågelräkningarna i april upptäcktes ganska många svarthalsade doppingar vid gamla

Tabell 1. Antal häckande par av doppingar i Hornborgasjön 2007, exklusive smådopping.

Art	Bo
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	2
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	135
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	180
Skäggdopping <i>P. cristatus</i>	500

Blindkanalen. Dock gick det inte från land att avgöra hur många par som förekom, men vid räkning av skrattmåsbonden den 18 maj hittades inte mindre än 117 bon kring en flytö med häckande måsar. Ön var idealisk då det förekom små laguner och inskränningar på ön där bona låg tätt i kanten mellan vatten och vegetation. Två veckor senare kontrollerades ön ånyo varvid ytterligare 34 nya bon upptäcktes. Det visade sig vara omläggningar då inte alls så många kullar fanns i närheten och alltså inga nya par som etablerat sig. Vid midsommar fanns bona kvar som fortfarande ruvades, vilket innebar att dessa par hade väldigt sen äggläggning. Den fjärde och sista kolonin var söder om Almeö vid häckande skrattmåsar. Totalt hittades fem bon i mitten av maj.

Den första kullen sågs den 27 maj i Sätunaviken och den första veckan i juni fanns i samma område som mest fem kullar, vilka härstammar från kolonin som låg i anslutning. I Getnäsvisken fanns som mest sex kullar och fem par, vilka med största sannolikhet var de fåglar som häckade i Lagunsjön. Vid den största kolonin vid gamla Blindkanalen misslyckades merparten av de häckande fåglarna och endast 25 kullar hittades i närområdet kring skrattmåskolonierna och inne bland buskarna i Korpaboviken. Totalt i alla fyra områden räknades 37 kullar ihop av 135 bon vilket får anses som ett magert häckningsresultat. Den stora anledningen till detta är att så många misslyckades vid den stora kolonin och trots omläggning av flera par så fick endast 20% fram ungar. Det skall bli intressant om 2007 års häckningsresultat påverkar nästa års antal häckande fåglar.

Gråhakedopping

Totalt skattas den häckande populationen till 180. Områden med flest häckande gråhakedoppingar var som tidigare i området kring Ytterberg, Röde mosse/Lervik, Stenumsviken och Korpaboviken. Gråhakedopping häckar numera i hela sjöområdet från Vadboden i söder till Tranum i norr där det finns dött videbuskage. I områden med bladvass, främst i Lervik och norra delen, väljer de dessa områden istället. Många gråhakedoppingar lägger sina bon väldigt öppet och väl synligt från många observationsplatser runt sjön utan skydd av döda videbuskar.

Skäggdopping

Det stora projektet var att försöka avgöra hur många häckande par skäggdopping som fanns i sjön. Senast en inventering gjordes var 2001 då 480 par beräknades häcka. Under simfågelräkningarna den gången noterades som mest 1035 fåglar i slutet på april. Vid en undersökning i några sjöar i Danmark av Woollhead (1987) visade det sig att högsta inräknade antalet skäggdoppingar strax innan bobyggnation på våren motsvarade också det häckande beståndet. I större sjöar däremot fanns också en icke häckande population strax innan bobyggnadstid. Utifrån Woollheads resultat skulle Hornborgasjöns häckande population vara cirka 600 par då cirka 1200 fåglar noterades samtidigt vid simfågelräkningen den 21 april, dvs strax innan merparten av fåglarna börjat bygga. Då har inte antagits att det finns en icke häckande population som rastar eller tillfälligt vistas i sjön. Av denna anledning ville jag kontrollera om man kunde beräkna populationen på detta vis eller förekom också icke häckande fåglar.

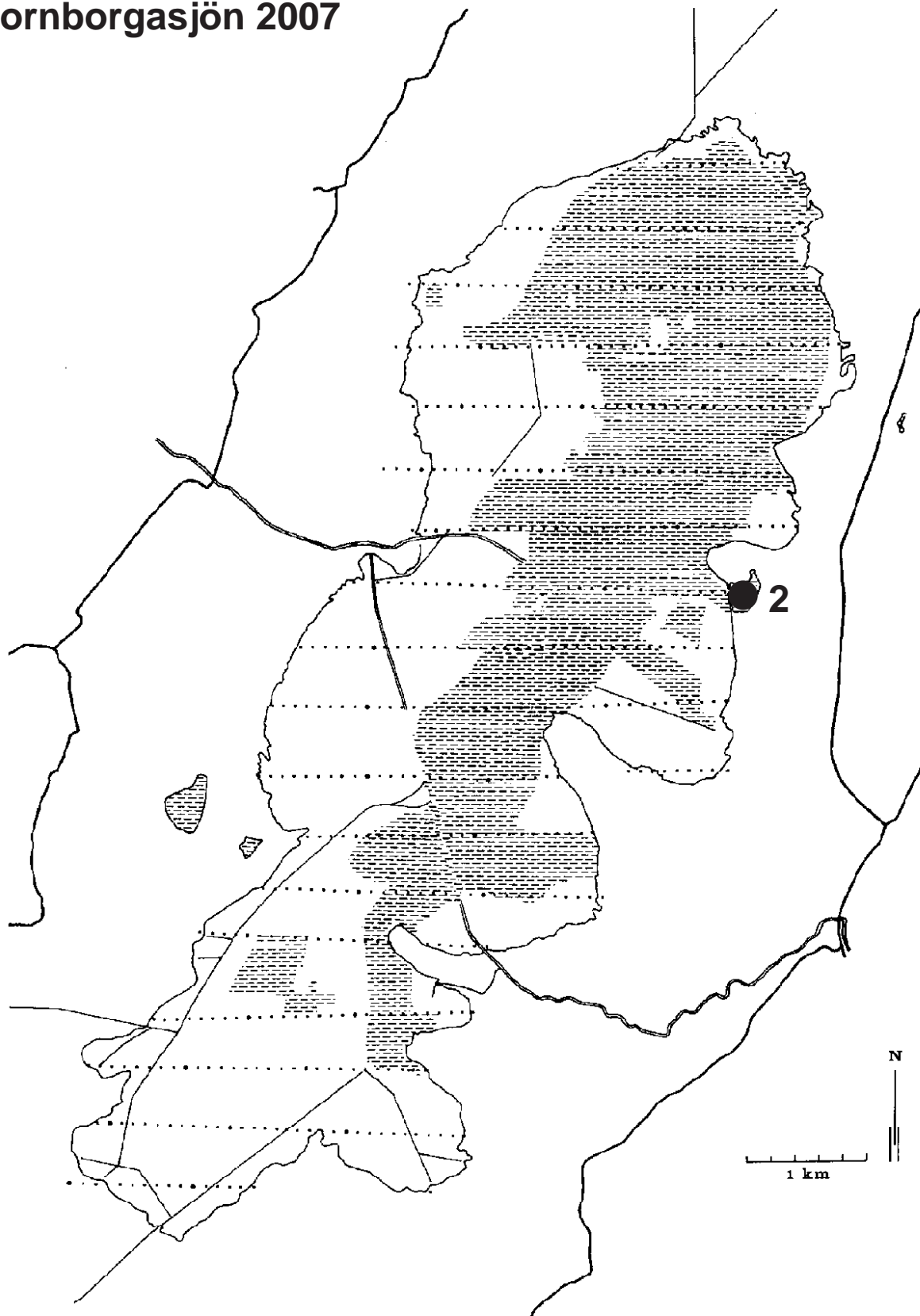
Vissa områden, såsom Vässtorpsviken, gick lätt att räkna ruvande fåglar, medan i andra tätare och mer svårtillgängliga buskområden var betydligt svårare som exempelvis Korpaboviken och videområdena i söder, då man inte kunde komma fram med kanot överallt. Från en linje mellan Ytterbergs udde och Utloppet hittades i den norra delen 300 bon/par, varav 130 bon

i Vässtorpsviken inklusive Lagunsjön. En stor koloni med nästan 600 bon hittades i buskarna i Stenumsområdet. Däremot var det svårare att hitta bona i sjöns södra delar. Därför räknade jag över samtliga kullar i sjön den 18-19 juni. I norra delen fanns totalt 160 kullar med ungar i varierande ålder, medan söder om en linje mellan Ytterbergs udde och Utloppet hittades 110 kullar. Totalt 270 kullar. Kvoten mellan antal kullar och par i norra delen blev 0,53. Då samma kvot används för södra området utifrån inräknat antal kullar skulle antal par vara ungefär 200. Detta skulle innebära att i hela sjöområdet fanns närmare 500 par. Utifrån denna beräkning fattas det ca 100 par utifrån totala inräknade fåglar från simfågelräkningarna. Det skulle dock finnas möjlighet att sjön hyste 600 häckande par, men utifrån det observerade antalet kullar och gamla fåglar utan kullar är antalet 500 snarare än 600 par och att det i sjön fanns en icke häckande population.

Referenser

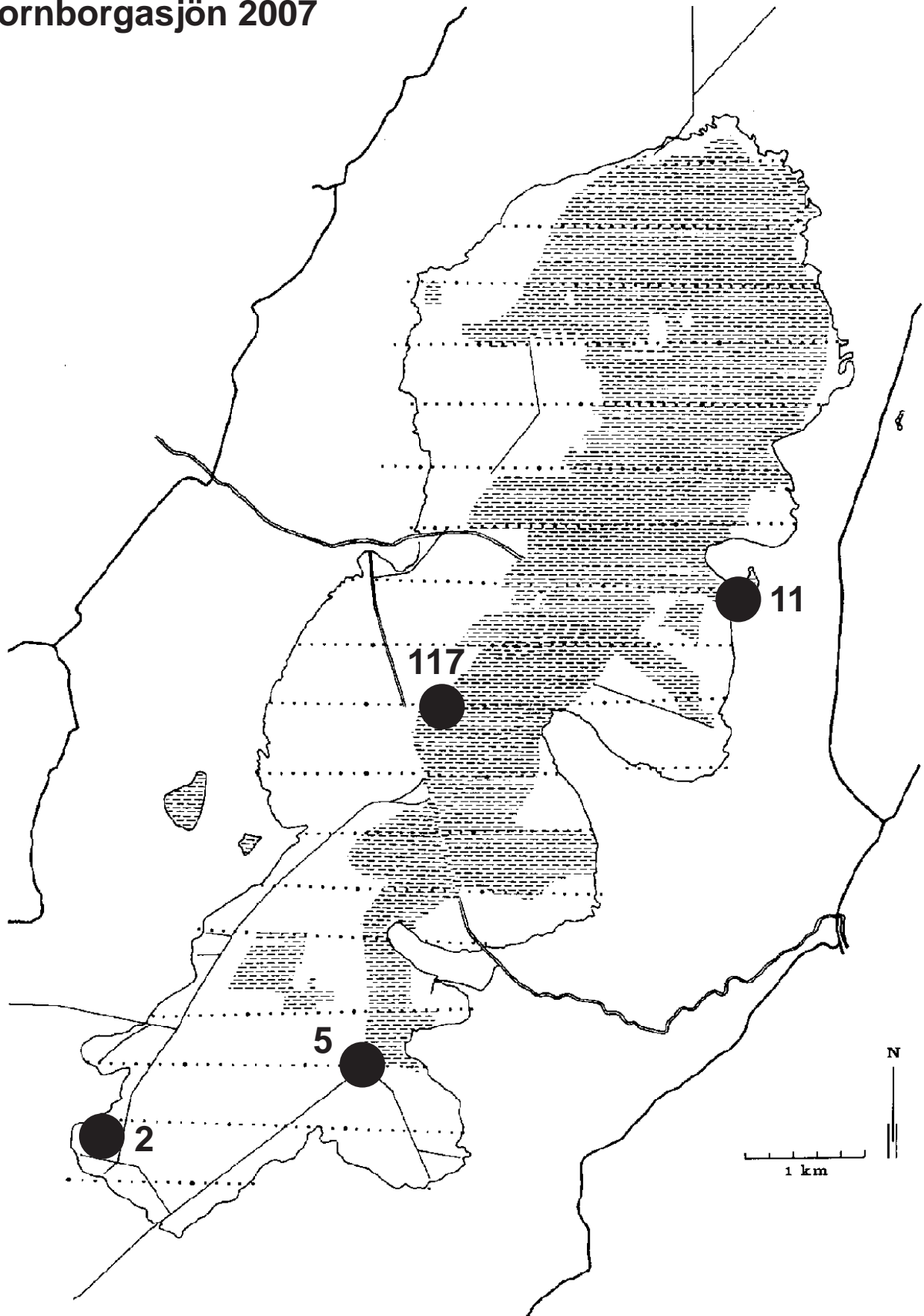
- Woollhead, J. 1987. A method for estimating the number of breeding pairs of Great Crested Grebe *Podiceps cristatus* on lakes. *Bird study* 34: 82-86.
- Karlsson, T. 1982. Doppingar. I: *Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981*. sid 52-60. Hornborga-dokument nr 2. Statens naturvårdsverk och Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Svensson, S. 1976. Inventering av vattenfåglar. Stencil. Lunds universitet.

Hornborgasjön 2007

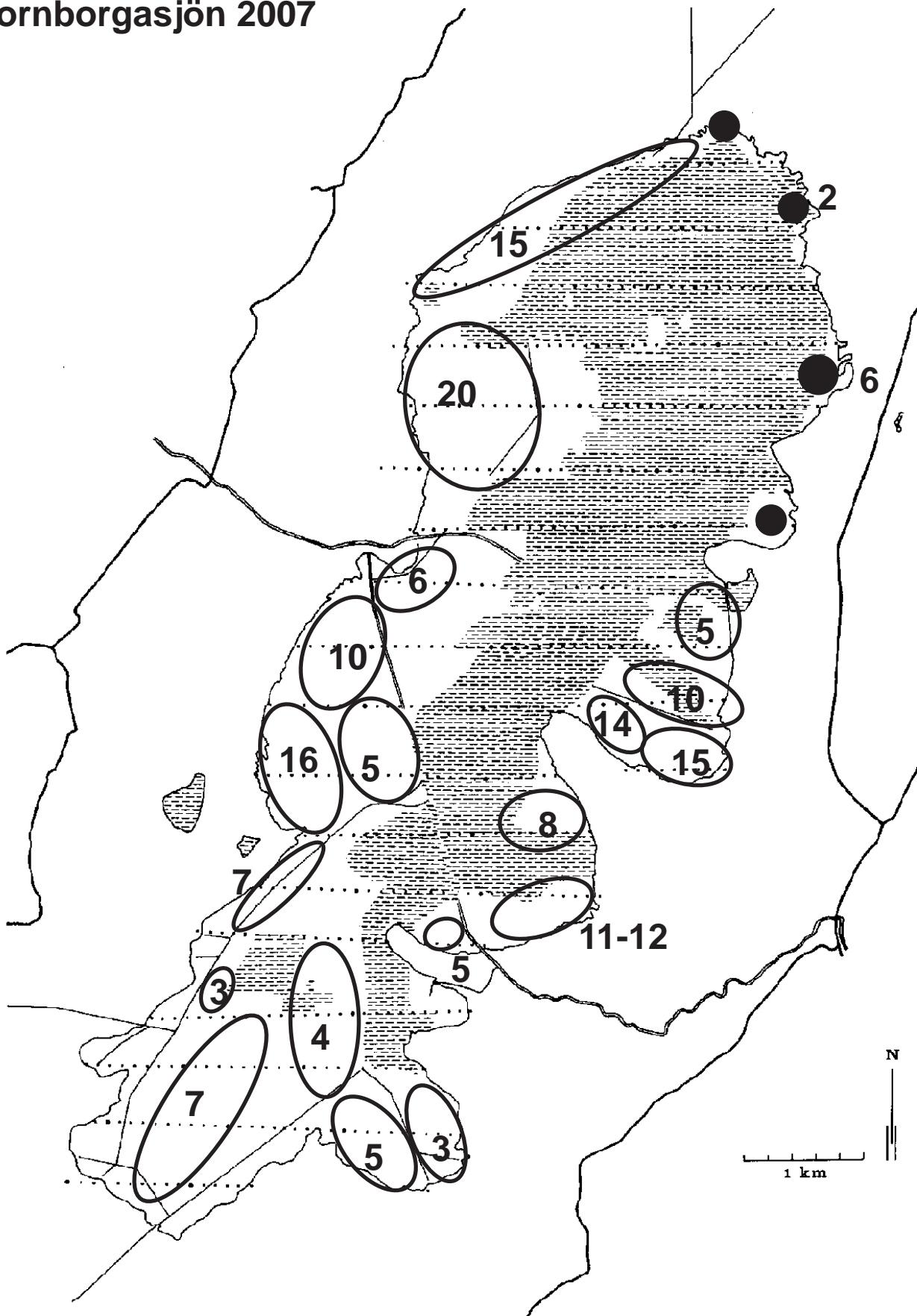
Figur 1. Häckande svarthakedopping *Podiceps auritus* i Hornborgasjön 2007.

Hornborgasjön 2007

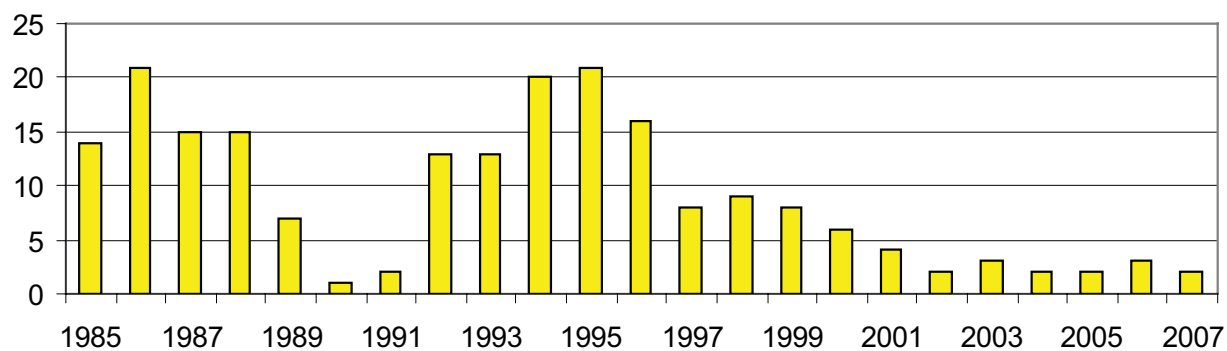

Figur 2. Häckande svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* i Hornborgasjön 2007.

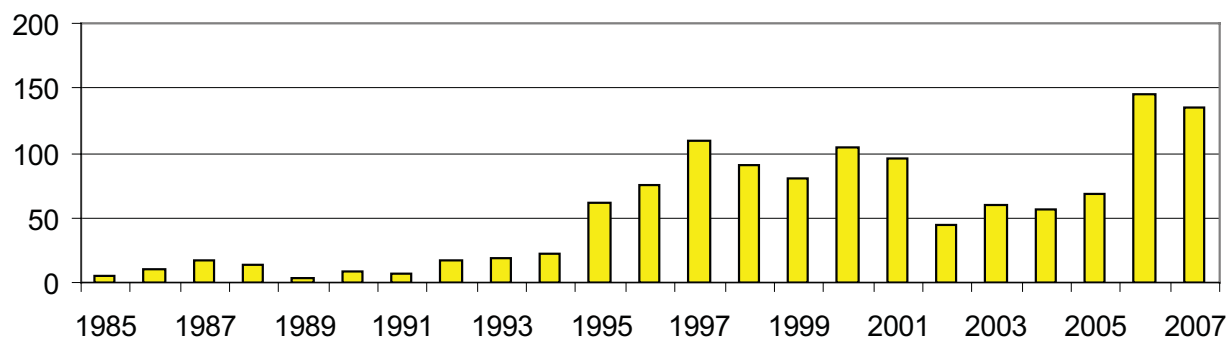
Hornborgasjön 2007

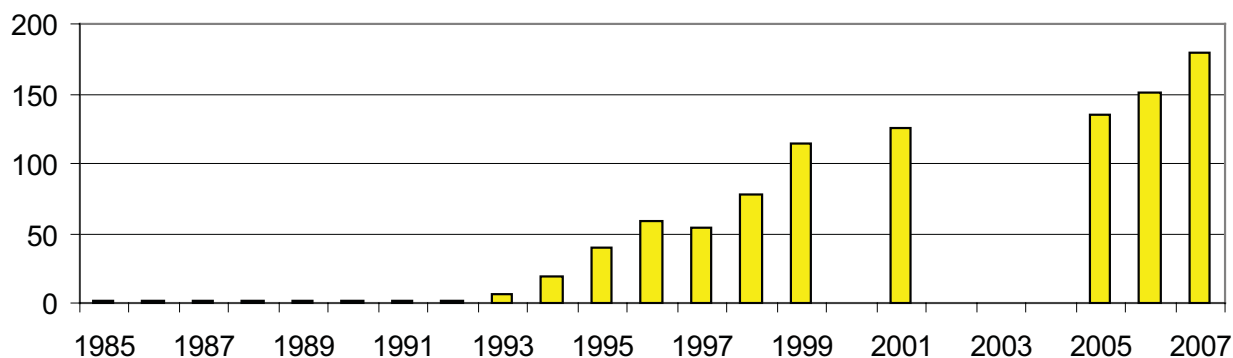
Figur 3. Häckande gråhakedopping *Podiceps grisegena* i Hornborgasjön 2007.

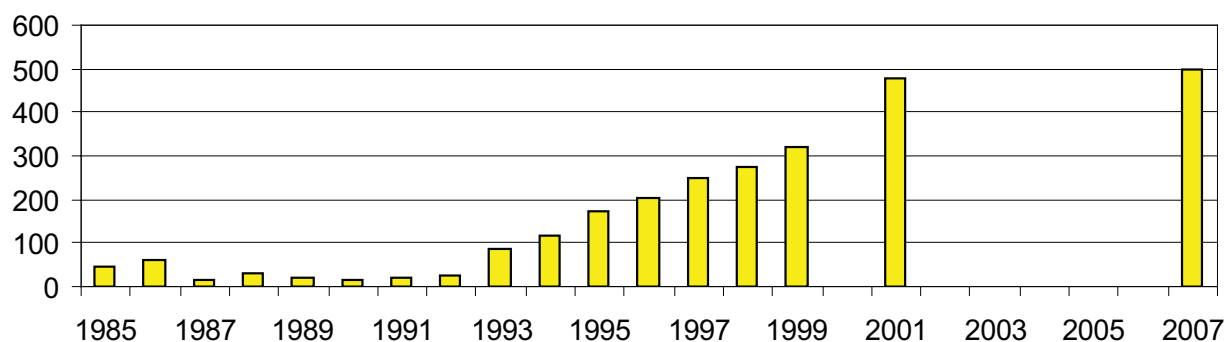
Tabell 2. Antal häckande par svarthakedopping *Podiceps auritus* i Hornborgasjön 1985-2007.

Tabell 3. Antal häckande par svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* i Hornborgasjön 1985-2007.

Tabell 4. Antal häckande par gråhakedopping *Podiceps griseigena* i Hornborgasjön 1985-2007.

Tabell 5. Antal häckande par skäggdopping *Podiceps cristatus* i Hornborgasjön 1985-2007.

Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2007

Bengt Pettersson

Bakgrund

Häckande kärrhökar i Hornborgasjön är ett projekt som pågått sedan slutet av 1960-talet (se *Grus Fåglar i Västergötland nr 2 1999*). Efter Hornborgasjöns restaurering i mitten av 1990-talet har syftet med projektet varit att följa upp hur kärrhökarna har kunnat anpassa sig till den stora förändring som skett i de olika biotoperna i sjön. Nästan all vass har försvunnit i sjön och det har inneburit en mycket stor förändring för kärrhökarna. Den bruna kärrhöken har successivt anpassat sig till de ändrade förhållandena genom att bygga bo i videbuskage, något som inte hade hänt tidigare. Videbuskagen börjar nu förändras, brytas ner och försvinna.

Målsättning med årets inventering var i första hand att konstatera hur många par som lyckades klara sig kvar och genomföra häckning i sjön.

Metod

Likt tidigare år gjordes observationer under hela häckningstiden från fasta observationsplatser på land. Därifrån registrerades de häckande paren. Observationsplatser som användes var ett jaktorn i sjöns nordöstra del, Fäholmstornet, Fågeluddens torn, Vässtorpsåsen, Almeötornet, Hångertornet, Vadboden, Dagsnäsparken, Orenabbtornet samt tornet vid sjöns utlopp.

Resultat

Brun kärrhök

Totalt kunde 18 par registreras (se figur 1). Endast 2 par av dessa häckade i bladvass och resterande i videbuskage.

Under perioden 2002-2007 har antalet par mer än halverats från 39 par till årets 18 par. Där skillnaden är störst är utan tvekan i området norr om gamla Flían. År 2006 fanns i detta område

7 par, men endast 1 par i år som häckade i bladvass i sjöns nordöstra del. Orsaken till minskningen i denna del av sjön är utan tvekan bristen på lämplig häckningsbiotop. I området söder om gamla Flían var antalet par under säsongen jämförbart med 2006. I denna del av Hornborgasjön trivs kärrhökarna tydligen bättre. Här finns många täta videbuskage som ger möjlighet till bobygge och häckning. Endast ett av paren i området söder om Flían valde ett lämpligt vassparti där häckningsförsök gjordes men detta bo försvann i samband med vattenståndshöjning.

Kärrhökreviren i sjöns södra del kontrollerades av Mike Henry. Han kunde konstatera 6 par med lyckad häckning. De registrerade kulorna bestod av $3 + 3 + 3 + 3 + 2 + 2 = 16$ flygga ungar. Förra årets resultat var 9 flygga ungar i samma sektor på lika många par som årets. Ytterligare ett par fick 3 ungar på vingarna norr om Orenabbe. Hur det gick för de övriga paren är okänt. Det myckna regnandet i senare delen av juni resulterade i att sjöns vattenyta höjdes med cirka 40 cm. Denna höjning har säkert spolierat flera bon som hade byggts på för låg höjd över vattenytan för att de skulle klara vattenståndshöjningen.

År 2006 upptäcktes raserade och kantrade bon på grund av bräckliga videbuskar. Eftersom häckning i videbuskar valts när vassen försvunnit väcktes frågan hur kärrhökarna skulle kunna hitta lämpliga boplatser i framtiden. Det man kan se av årets resultat är att antalet häckningar i vass är oförändrat medan 6 häckningar i vide har försvunnit norr om Flían.

Blå kärrhök

Inga observationer gjordes under häckningstid. Det har nu gått 14 år sedan blå kärrhök senast häckade i Hornborgasjön.

Ängshök

Inga observationer gjordes under säsongen. Arten som häckade mellan 1976 och 1991 tycks likt den blå kärrhöken helt rata sådana biotoper som numera finns i Hornborgasjön.

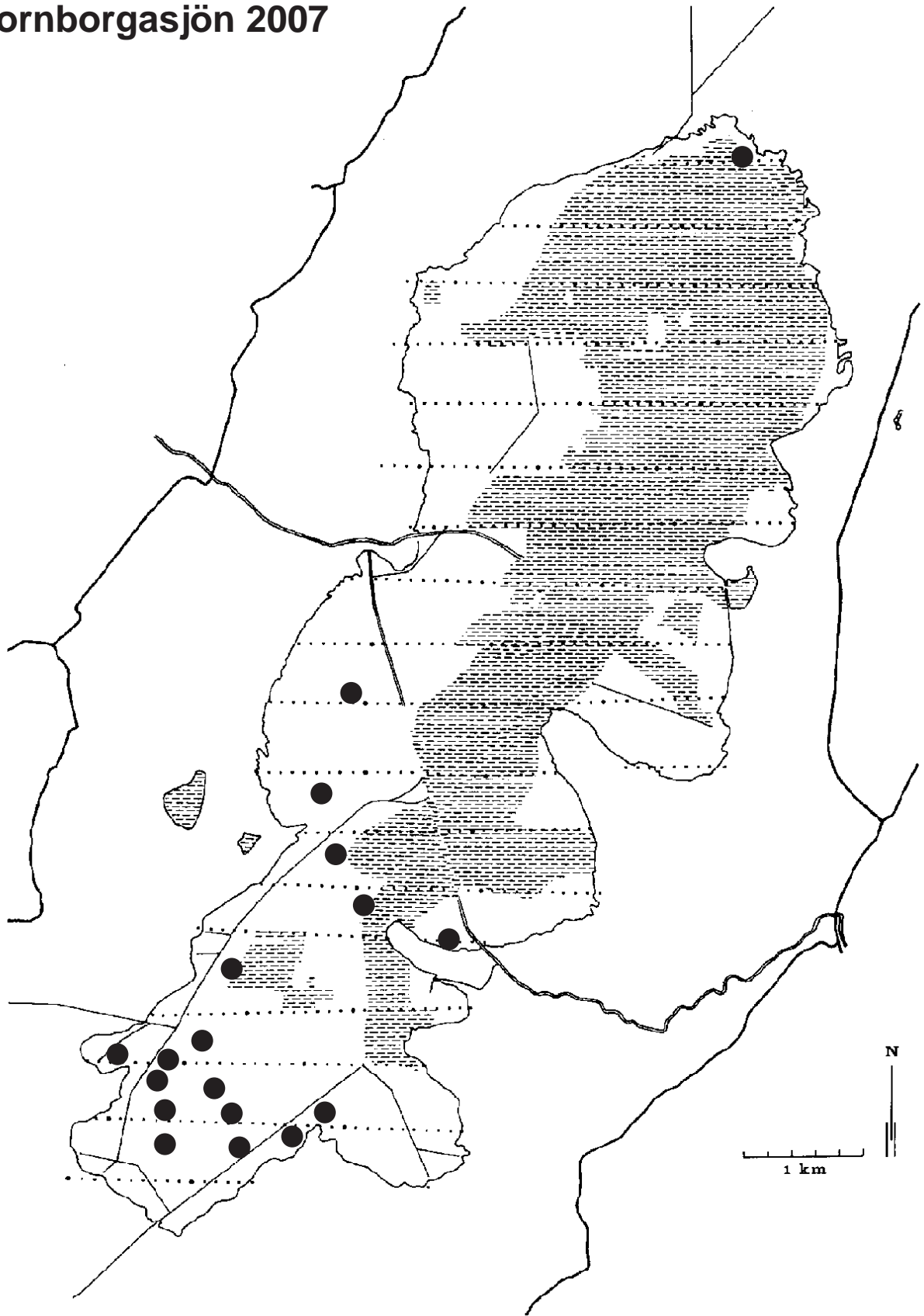
Övrigt

Medverkande i årets bevakning av kärrhökarna var utöver undertecknad som förut nämnts Mike Henry, Newcastle. Hans arbetsinsats vid Hångertornet i södra delen av sjön var mycket värdefull för årets inventeringsresultat.

Hornborgasjön 2007

Figur 1. Bo av brun kärrhök *Circus aeruginosus* i Hornborgasjön 2006.

Häckande fiskgjuse i Hornborgasjön 2007

Eric Thorsson & Albin Thorsson

Inledning

Projektet startade 2003 med syfte att fastställa hur många häckande par fiskgjuse det finns inom Hornborgasjöns naturreservat och hur många ungar de lyckas producera.

Metod

Fiskgjusarna inventeras från april till slutet av september. Målet är även att ringmärka ungarna i de bon som är lättillgängliga.

Resultat och diskussion

Årets resultat blev åtta flygga ungar, på fyra par som lyckades med häckningen. Ett par som förra året var tvungna att flytta på sig tidigt, eftersom

Tabell 1. Häckningsresultat för fiskgjuse *Pandion haliaetus* i Hornborgasjön 2007.

Plats	Flygga ungar	Boplats
Ytterberg	2	Byggd plattform
Almeö	1	Byggd plattform
Södra delen	2	Byggd plattform
Korpaboviken	0	Gammalt skarvbo
Blockholmarna	-	Gammalt skarvbo
Södra Sätunaviken	-	Egenbyggt
Fäholmen	-	Egenbyggt
Norr Utloppet	-	Egenbyggt
Vässtorpsåsen	3	Egenbyggt

plattformen utanför Hästahuvudet blåste ner, fick 2007 två ungar. Förra året låg det bara ett rötägg i boet, men i år har de återigen fått ut flygga ungar. De har sedan projektet startade,

år 2003, fått ut elva flygga ungar. De är det klart stabilaste paret i sjön.

De två paren som försökte häcka ute i videt i gamla storskarvsbon misslyckades båda två. En teori är havsörnsstörning, då örnarna gärna har suttit i de träd som finns väldigt nära deras bon. Fiskgjusarna har försökt köra bort dem utan resultat.

Vidare har ett revir funnits uppe vid Fäholmen. Där har tyvärr inget bo hittats och det har heller inte setts till några ungar. Hanen har däremot försökt köra bort den hane som kommer nedflygande från Billingen.

Ett bo som ett par började bygga redan 2006 finns uppe på Vässtorpsåsen. Det är troligtvis det paret som har försökt få tillgång till plattformen i Vässtorpsviken under de tre senaste säsongerna. Det boet blev tidigare under säsongerna ockuperat av grågås som vägrat lämna plattformen. År 2007 blev det en lyckad häckning och paret fick ut tre flygga ungar.

Vi har besökt sex av de bon som finns i sjön och har ringmärkt åtta ungar. Det var en ganska stor ålderskillnad på ungarna. Det före detta paret vid Hästahuvudet, som flyttat sig till videt ute i södra delen av sjön var som vanligt mycket produktiva och tidiga. Däremot hade paret vid Ytterberg ungar som kläckts senare, de varierade även mycket i storlek.

Det har setts fiskgjusar flyga med föda från sjön, mot norr, Billingen, Varvsberget, Mösseberg, Rösjön och till Bytte mosse.

Tabell 2. Sammanställning av häckningsresultat för fiskgjuse *Pandion haliaetus* i Hornborgasjön 2003-2007.

Årtal	Revir	Påbörjad häckn.	Antal kullar	Totalt flygga ungar	Flygga ungar/ påbörjad häckning
2007	9	5	4	8	1,60
2006	8	6	2	5	0,83
2005	7	5	4	10	2,00
2004	6	4	4	9	2,25
2003	5	5	4	10	2,00

Rastande tranor vid Hornborgasjön 2007

Clas Hermansson, Alf Karlsson & Helge Sundén

Inledning

Redan 1966 genomfördes de första organiserade försöken att räkna antalet rastande tranor under våren. Resultatet visade att det var fullt möjligt att med en väl genomarbetad metod erhålla tillförlitliga uppgifter om antalet tranor. Fåglarna räknades när de under gryningen lämnade övernattningsplatserna i södra sjöområdet för att proviantera i området kring Stora Bjurum och Dagsnäs. Under åren 1967-1982 ansvarade Skövde fågelklubb för räkningarna. Sedan 1983 utförs räkningarna av Hornborgasjöns fältstation. Årets räkningar var de 42:e i ordningen, en unik oavbruten svit. Numera räknas tranorna när de lämnar födosöksområdena och flyger till övernattningsplatserna under kvällen.

Hornborgasjön var tidigare starkt igenvuxen med vass, men när stora områden rensades på vegetation under 1969-1970 öppnades ytor med grunt vatten i sjöns norra del. Tranorna fann dessa som lämpliga övernattningsplatser och antalet höstrastande tranor ökade från år till år (Swanberg 1993). Antalet uppskattades till 100 tranor år 1972 för att sedan långsamt öka till dagens antal på 9 000 tranor i hela sjöområdet. Till skillnad från vårens daliga räkningar bevakas höstens tranor ungefär två gånger per vecka. Höstens räkningar var de 36:e i ordningen, också det en unik svit.

Rastande tranor under våren

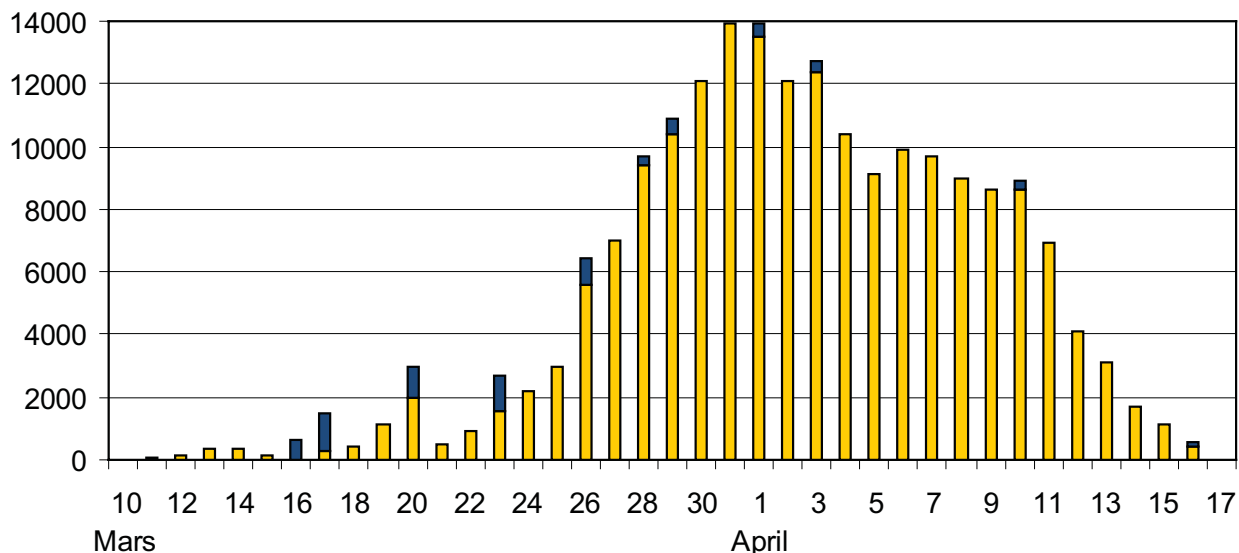
Den första tranan sågs vid Vadboden redan den 2 mars. Eftersom de tranor som häckar vid Hornborgasjön anländer tidigare än de rastande fåglarna tillhörde den sannolikt en av sjöns bofasta tranor. Våren var tidig jämfört med åren 2005 och 2006. Då sågs de första tranorna knappt tre veckor senare, den 20 respektive 21 mars. Åren 2002-2004 var ankomstdatum den 9, 10 respektive 6 mars. Medeldatum för åren

2002-2006 är således den 13 mars.

Den 9 mars anlände 17 tranor som bedömdes tillhöra de första individerna bland vårens rastande tranor i **södra sjöområdet**. Därefter tillkom dagligen små grupper och den 13 mars fanns 320 tranor vid Vadboden. I slutet på mars anlände stora flockar och högsta antal i södra delen var redan den 31 mars, då 13 900 tranor inräknades när de flög till nattplats. Det är det högsta antal som räknats under våren. Mediandatum, det vill säga det datum när 50 procent av vårens trandagar (192 200) uppnåtts inträffade den 2 april. Med antal trandagar avses summan av de dagliga antalen rastande tranor. Det bör noteras att vi inte känner till omsättningen (daglig ankomst och bortsträck) och kan därför inte beräkna mediandatum för det verkliga antalet rastande tranor.

En vädersituation med sydostliga vindar över södra Sverige orsakade troligen att tranor som normalt inte passerar Hornborgasjön rastade vid Vadboden. Detta styrks av det stora antalet trandagar och det stora antal som fanns över tio dagar efter datum med högsta antal. Under denna period var sannolikt omsättningen av tranor större än normalt. Sammanlagt kontrollerades 22 lika tranor med färgringar. De var märkta i följande områden; Norge (14), Dalsland (1), Dalarna (1), Västmanland (3) och Västerbotten (3). Normalt rastar endast enstaka färgmärkta tranor från Västmanland och Västerbotten. Även detta styrker att tranor som har en ostligare flyttning rastade vid Vadboden.

Den 3 april inleddes bortsträcket, 2 000 tranor lämnade sjön. Därefter sjönk antalet långsamt och den 11-14 april flyttade 7 000 tranor norrut. Vårsträcket var över vid den tidpunkten som det fortfarande fanns 8 000 tranor vid Vadboden under 2006. Vid kvällsräkningen den 16 april fanns 450 tranor kvar i södra sjöområdet. Huvuddelen av dessa tranor blev kvar och över-

Figur 1. Antal rastande tranor *Grus grus* vid Hornborgasjön våren 2007. Gula staplar är antal tranor i södra sjöområdet och blå staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 31 mars (13 900) och i norra sjöområdet den 17 mars (1 190). I hela sjöområdet fanns som mest 14 300 tranor den 31 mars. Mediandatum i södra sjöområdet var den 2 april. Antal för dagar med uteblivna räkningar har beräknats (extrapolerats) utifrån närliggande dagar.

somrade vid Hornborgasjön. Se figur 1 och tabell 1.

De tranor som övernattar i **norra sjöområdet** söker sig till andra födosöksplatser nordväst och norr om sjön. Det finns inget som tyder på att de blandar sig med tranorna i södra sjöområdet. Antalet är också förhållandevis litet. Det utgör mindre än 10 procent av totala antalet, de dagar när flest tranor rastar vid Hornborgasjön.

Högsta antal i norra delen var också tidigare än normalt. Den 17 mars fanns 1 190 tranor, vilka räknades när de flög till nattplats. I södra delen fanns samma dag endast 280 fåglar. Detta

visar vad vi noterat flera tidigare år; tranorna som rastar i norr delen anländer tidigare. I slutet av mars minskade antalet och tranorna flyttade norrut. Vid den tidpunkten hade högsta antal inte uppnåtts i södra delen. Den 31 mars inräknades högst antal tranor, 14 300, i hela sjöområdet. Antalet i norr räknades inte den dagen men uppskattades till 400 (470 den 29.3 och 400 den 1.4). Se figur 1 och tabell 1.

Utfodringen vid Vadboden (Trandansen)

En anledning till att tranorna samlas för att äta

Tabell 1. Tranornas *Grus grus* förekomst vid södra delen i Hornborgasjön 2002-2007.

År	Median-datum	Period	Högsta antal	Datum	Antal trandagar
2002	4.4	11.3-20.4	8 760	3.4	137 100
2003	6.4	17.3-21.4	11 050	11.4	197 400
2004	4.4	16.3-23.4	12 700	4.4	155 100
2005	6.4	20.3-24.4	12 100	4-8.4	170 000
2006	10.4	21.3-27.4	9 920	9.4	127 000
Mv	6.4	17.3-23.4	10 910	7.4	157 300
2007	2.4	9.3-16.4	13 900	31.3	192 200

kring Vadboden vid sjöns södra del är naturligtvis den utfodring som utförs av Länsstyrelsen Västra Götalands Län. Tillgången på föda, korn, är riklig och det lockar också många andra fåglar till området, framför allt sångsvanar, grågäss, kanadagäss, bläsänder, krickor och gräsänder. Under våren 2006 spreds totalt 118 950 kg korn över området.

Undersökningar under vårsträcket i Rügen-Bock-Kirr, Tyskland har visat att tranorna äter ungefär 300 gram vete (sådeskorn) per individ och dag. Två olika beräkningsmetoder gav resultatet 293 respektive 289 gram vete per individ och dag (Nowald 1999).

Det är därför högst troligt att det dagliga födointaget vid Hornborgasjön ligger på samma nivå, det vill sägs 300 gram korn (sådeskorn) per individ och dag. Skillnaden mellan sädesslagen vete och korn bedöms vara liten i detta sammanhang. Detta betyder att tranorna konsumerade ungefär 57 660 kg korn (300 g x 192 200 trandagar). Resterande kvantitet, 61 290 kg (52 %) korn var således mat åt svanar, gäss och änder.

Översomrande tranor

Unga tranor som inte uppnått ålder för att häcka och äldre tranor som inte häckar samlas i grupper under sommaren. Många av dem ruggar också vingpennorna och är under en månads tid helt oförmögna att flyga. Dessa s.k. sommartranor finns också vid Hornborgasjön. Många av den grupp på 580 tranor som avslutade vårens räkningar den 16 april tillhörde dessa sommartranor. Tidigare års undersökningar har visat att antalet kan variera eftersom många tranor drar omkring, varför individer kan försvinna och nya ansluta sig.

I maj månad sågs följande större antal; 360 ex. Härlingstorps-Tranums mader (7.5), 160 ex. Vadboden (15.5), 250 ex. St. Bjurum (18.5), 190 ex. Kärrtorps mader (18.5), 280 ex. St. Bjurum (19.5), 370 ex. Hångers udde (20.5), 210 ex. norra delen (25.5). Flera iakttagelser bekräftar att tranorna drog omkring i hela sjöområdet. Det totala antalet beräknas till 470 tranor. Av dessa uppskattas att 210 tranor uppehållit sig mestadels i norra delen och 260 tranor i södra delen.

I juni och juli månad sågs färre antal tranor än

under maj månad. Anledningen till detta är sannolikt att tranorna ruggade. När ruggningen av vingpennor var avslutad sågs under juli månad fler tranor än under juni månad. Eftersom tranorna var mer rörliga efter ruggningen är det troligt att de sökt födoområden utanför Hornborgasjön och därmed blivit mer svårräknade. Räkningar visade att ungefär 350 tranor sågs i sjöområdet under juni och 300 under juli månad. Den 7 augusti fanns 540 tranor i sjöområdet. Hösttranorna hade börjat anlända.

Rastande tranor under hösten

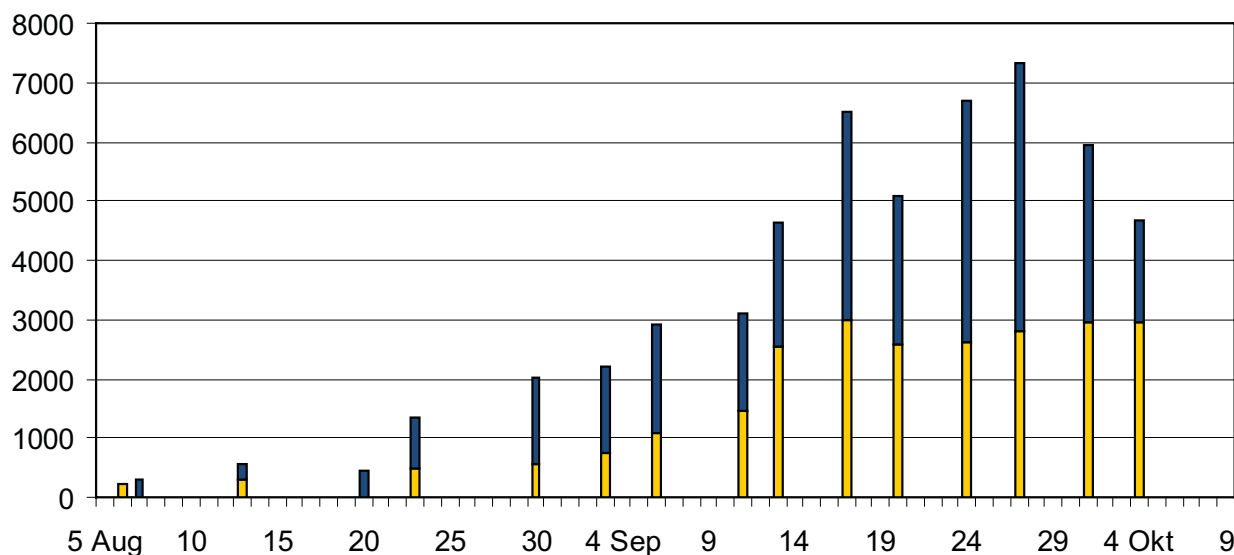
Sedan tranorna började rasta vid Hornborgasjön under hösten har alltid merparten övernattat i norra delen. De utgör ungefär 70 procent av totala antalet, de dagar när flest tranor rastar vid Hornborgasjön. Under senare år, efter det att lämpliga platser skapats i samband med sjörestaureringen, har emellertid flera övernattningsplatser tillkommit i södra delen.

Höstrastande tranor börjar anlända i mitten av augusti månad. Antalet ökar långsamt för att kulminera vid avflyttningen i början av oktober. Då är också flyttningsdriften som störst och vid lämpligt väder kan så gott som samtliga tranor lämna sjöområdet under en enda förmiddag.

De tranor som övernattar i södra sjöområdet provianterar under dagtid i området från sydost till väster om Hornborgasjön, ofta på ett flygväststånd upp till flera mil. Högsta antal i södra delen var den 17 september och 4 oktober, då 2 990 respektive 2 960 tranor inräknades när de flög till nattplats. Det fanns tre nattplatser i södra delen; SV om Hångers udde, N om Hångers udde, SV om Almeö.

Tranor från norra sjöområdet ses under dagtid nordväst och norr om Hornborgasjön. Många av tranorna har lång flygväg till sjön och anländer ofta i stora flockar sent under kvällen. Studier har visat att tranor som provianterar på stubbåkrar t.ex. öster om Götene, 2 mil från sjön, påbörjar sitt sovsträck vid ungefär samma tidpunkt som tranor nära sovplatsen.

Högsta antal i norra delen var den 27 september, då 4 520 tranor inräknades. Det fanns en nattplats i norra delen; utanför Kärrtorps mader. Föregående års nattplatser vid Tranums mader

Figur 2. Antal rastande tranor *Grus grus* vid Hornborgasjön hösten 2007. Gula staplar är antal tranor i södra sjöområdet och blå staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 17 september (2 990) och i norra sjöområdet den 27 september (4 520). I hela sjöområdet fanns som mest 7 340 tranor den 27 september.

och söder om Lervik i Stenumsviken användes endast tillfälligt. Se figur 2 och tabell 2.

Färgmärkta tranor

Historien med den välkända tranan F36 upprepade sig. Precis som föregående år inleddes våren med att tranan sågs vid Vadboden, i år den 7-11 april. Åldern var nu 17 år och 9 månader, dvs. åter svensk åldersrekord. Tranan märktes av Börje Flygar den 11 juli 1989 i närheten av Malung, Dalarna. Ringen är något trasig, ser ut som under våren 2006, naturligtvis blek men fortfarande fullt läsbar upp till 50 meters avstånd i bra ljus och med bra kikarutrustning.

Det mest överraskande fyndet av en märkt trana gjordes under hösten. För första gången sågs en finsmärkt trana under höststräcket vid Hornborgasjön. Den 21 september sågs tranan med färgringarna gul-gul-röd / gul-svart-grön vid N. Lundby norr om sjön (Mats Rosengren). Den hade märkts som unge vid Vaasa den 22 juni 2005, 63 mil nordost om N. Lundby.

Den två år gamla tranan hade verkligen kommit ur flyttningsriktningen. Innan den anlände till Hornborgasjön hade den setts i Hedmark, Norge den 8 augusti. En teori är att den

följt med norska tranor under våren, översomrat i Norge, för att sedan tillsammans med norska tranor flytta söderut via Hornborgasjön. Under hösten sågs tre äldre tranor som märkts i Norge.

Tidigare har endast några tranor som märkts i Finland setts under vårsträcket vid Hornborgasjön.

Övervintrande tranor

De två gamla tranor som uppehöll sig vid Fäholmen i december månad 2006 var kvar efter årsskiftet och fanns i området till den 10 januari (Albin Thorsson). Den 18 januari sågs tre förbi-flygande tranor vid Utloppet (Hans Falklind). Den 17-23 februari sågs en gammal trana vid Fäholmen (Mogens Majland, Leif Arvidsson). Det finns inga noteringar om synliga skador på tranorna.

Nya vintertranor

Under förvintern sågs regelbundet tre gamla tranor vid på fälten vid St. Bjurum från den 15 november till årsskiftet. Dessförinnan rastade tre gamla fåglar på Sätunamaden den 4 november, en vid St. Bjurum den 6 november (Kent Kris-

tensson) och två flög förbi Sätunamaden den 10 november (Leif Arvidsson). Troligen samlades sedan dessa individer vid St. Burum. Beteende och dräktkaraktärer tyder på att det var ett äldre häckpar och en yngre fågel, minst i sitt tredje kalenderår. Varför fåglarna blev kvar är okänt. De sågs obehindrat flyga till nattplats i södra delen av Hornborgasjön. Det är högst sannolikt att de haft nedsatt kondition vid tiden för avflyttning och blivit kvar.

Sammanfattning

Den 9 mars sågs de första rastande tranorna, 9 dagar tidigare än normalt (2002-06). Under våren sågs som mest 13 900 tranor vid Vadboden (31 mars) och 1 190 i norr (17 mars). I hela sjöområdet fanns som mest 14 300 tranor den 31 mars. Mediandatum för tranorna i södra delen var den 2 april (6 april 2002-06) och antalet trandagar 192 200 (157 300 för 2002-06), vilket betyder att tranorna kom tidigare och stannade längre tid. Tranan F36 sågs igen, nu 17 år och 9 månader gammal, svenskt åldersrekord. Beräkningar visar att tranorna som rastade vid Vadboden under våren åt ungefär 58 000 kg korn. Inför sommaren fanns 580 tranor i sjöområdet. Under hösten rastade färre antal tranor än tidigare år. Den 27 september fanns 7 340 tranor i sjöområdet. En trana övervintrade (2006-07) och tre tranor fanns kvar vid årsskiftet.

Tack

Tranräkningarna har inte varit möjliga att genomföra utan ett stort ideellt lagarbete. Totalt har 21 personer deltagit i verksamheten; Ing-Mari Bertilsson, Björn Björnsson, Börje Carlsson, Rolf Edvardsson, Jan Fransson, Clas Hermansson, Kent-Ove Hvass, Bertil Johansson, Britt-Marie Johansson, Sören Jägmarker, Alf Karlsson, Lennart Kjellberg, Hillevi Lindström, Åke Lindström, Anita Ljungström, Bo Monsén, Rolf Mörk, Bengt Pettersson, Julia Stark, Gerd Sundén, Helge Sundén och Ulrich Tourbier. Falköping Nu har bistått tranräkningarna under våren med ekonomiska medel.

Referens

- Swanberg, P.O. 1993. Hur Hornborgasjöns rastplats för tranor utvecklades. *Tranan*, sid. 127-134. Skara.
- Nowald, G. 1999. Nahrungsbedarf rastender Kraniche *Grus grus* während der Frühjahrsrast. In: Prange, H. et al. (eds): Proc. 3rd European Crane Workshop. Pp. 115-122. Halle.

Tabell 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2007. Antal i söder har räknats från Dagsnäs och antalet i norr från Tranums mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
9 Mars	17	-	-
10	-	-	-
11	45	-	-
12	110	-	-
13	320	-	-
14	330	-	-
15	140	630	770
16	-	-	-
17	280	1190	1470
18	440	-	-
19	1130	-	-
20	1950	990	2940
21	490	-	-
22	920	-	-
23	1580	1120	2700
24	2170	-	-
25	3000	-	-
26	5600	860	6460
27	7000	-	-
28	9400	320	9720
29	10400	470	10870
30	12100	-	-
31	13900	-	-
1 April	13500	400	13900
2	12100	-	-
3	12400	330	12730
4	10400	-	-
5	9100	-	-
6	9900	-	-
7	9700	-	-
8	9000	-	-
9	8600	-	-
10	8600	320	8920
11	6900	-	-
12	4100	-	-
13	3100	-	-
14	1720	-	-
15	1100	-	-
16	450	130	580

Tabell 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2007. Antal i söder har räknats från Hångers udde och antalet i norr från Kärrtorps mader och Stenums mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
6 Aug	230	-	-
7	-	310	-
13	290	280	570
20	-	430	-
23	480	880	1 360
30	570	1 450	2 020
3 Sep	760	1 430	2 190
6	1 080	1 850	2 930
11	1 450	1 660	3 110
13	2 550	2 100	4 650
17	2 990	3 500	6 490
20	2 570	2 530	5 100
24	2 600	4 100	6 700
27	2 820	4 520	7 340
1 Okt	2 940	3 000	5 940
4	2 960	1 700	4 660
8	0	12	12

Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2007

Åke Abrahamsson

Inledning

Projektet har bedrivits på samma sätt som tidigare år.

Metod

Holkarna finns inom ett något större område än det som normalt benämns Hornborgasjöns undersökningsområde. I öster ingår de odlade områdena mellan Broddetorp och Billingen. I väster inkluderas mossmarkerna mellan Flianån och Västtomten. I söder ingår markerna som tillhör Dagsnäs och Bjurum samt Ugglums mossar. Projektet har bedrivits på ett liknande sätt som tidigare. Alla holkar besöks i det skede av häckningstiden då det kan antas att alla häckningar är påbörjade, som regel under slutet av maj - början av juni. Målsättningen är att om möjligt fastställa äggkullens storlek samt att alla ungar skall ringmärkas, vilket som regel sker när ungar är minst

femton dagar gamla. Även detta år har Peter Lindkvist och Helge Sundén tillsammans med författaren utfört fältarbetet.

Resultat

Årets resultat blev 9 häckningar där ungar kunde ringmärkas vilket resulterade i 38 ringmärkta ungar (se tabell 1). Påbörjade häckning avser fullagd kull eller mer. Skillnaden mellan kull med ringmärkta ungar och påbörjad häckning är vanligen att ungar i det senare fallet hinner bli för stora. Skälet till detta kan vara att olika arrangemang måste till för att komma upp i stolpar och liknande. Detta kan inte alltid ske i idealisk tid. Antalet häckningar i medeltal under perioden 1994 till 2007 är 12,8 och medelkullen för samma period är 4,6 ungar. Endast en egentlig förlust har noterats under 2007.

Som väntat minskade antalet häckningar

Tabell 1. Jämförelse över åren - kullar med ringmärkta ungar av tornfalk, *Falco tinnunculus*, vid Hornborgasjön 1994-2006. Ungar avser kull där ungar ringmärkts. Medelkull beräknas på antal ungar/kullar vid ringmärkningstillfället.

År	Antal holkar	Kullar	Ungar	Medelkull	Påbörjade häckningar
1994	41	11	49	4,5	ej känt
1995	41	4	12	3,0	6
1996	41	12	48	4,0	12
1997	41	11	52	4,7	11
1998	36	13	70	5,4	14
1999	37	20	104	5,2	22
2000	40	18	81	4,5	19
2001	40	17	77	4,5	17
2002	40	4	21	5,3	8
2003	40	10	44	4,4	13
2004	40	12	53	4,4	13
2005	41	17	81	4,7	21
2006	41	21	99	4,7	22
2007	40	9	38	4,2	14

kraftigt från toppåret 2006. Det kan förväntas att det kommer att sjunka ytterligare under det kommande året. Detta påverkar även kullgenomsnittet som sjunker i motsvarande grad. Färre falkpar skrider till häckning, de som ändå häckar har färre ungar och medeldatum för ringmärkta ungar infaller senare. Även skillnaden mellan kullgenomsnitt lagda ägg och antalet ungar ökar. Vi noterade för första

gången svält som dödsorsak hos nästan flygga ungar hos tornfalkshäckningar utanför Hornborgasjöområdet. Belagda fynd av liknande förluster har vi dock inte funnit runt Hornborgasjön.

De flesta gnagarpredatorer uppvisar motsvarande mönster även om svängningarna i södra delen av landet aldrig blir så kraftiga som hos de arter som häckar på nordligare breddgrader.

Nya återfynd

SVS 7.172.600	00	03.07.21	St. Bjurum, Hornborgasjön 58.16N/13.28 E.
	v	07.05.09	Wittstock 53.10N/12.28E, Potsdam, TYSKLAND. 570 km S (187°), 3Y 283D. Kontrollerad av ringmärkare, hona häckande. Även kontrollerad 30.4.

Häckande svanar i Hornborgasjön 2007

Clas Hermansson

Inledning

Hornborgasjöns restaurering och den slutliga höjningen av vattenståndet 1995 har gynnat knölsvanen. Antal häckande par, rastande och översomrande fåglar har överträffat alla spekulationer om artens utveckling i sjön. Sedan 1995 har antal rastande knölsvanar uppvisat en starkt ökande trend under våren ($p < 0,01$) och en ökande trend under hösten ($p < 0,05$). Detta står säkerligen i samband med tillgången på föda, med mycket riklig vegetationen av olika natearter och kransalger.

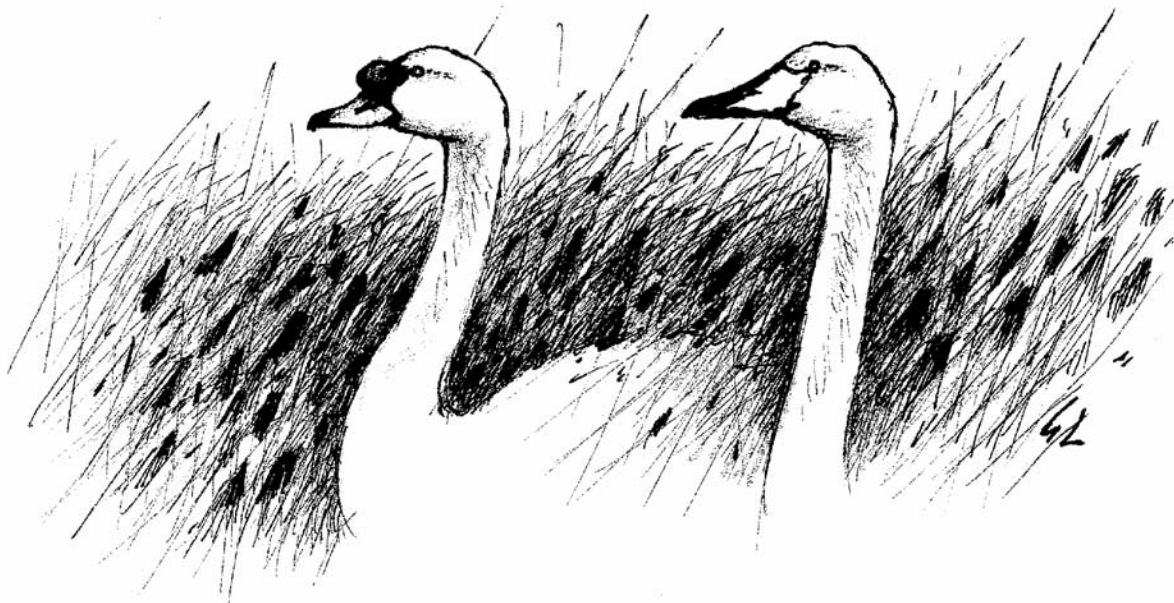
För antalet rastande sångsvanar finns inga ökning eller minskningar under våren och hösten ($p > 0,05$). Sångsvanen söker föda utanför sjöområdet, på växande grödor, vallar och stubbåkrar, samt inte minst under mars och april månad på utfodringsplatsen för tranor vid Vadboden. Arternas förekomst under vår och höst under åren 1991-2004 och antalet häckande par 1983-2004 har tidigare sammanfattats med hjälp av trendanalyser, Spearman Rank Correlation (Hermansson 2005, Hermansson m.fl. 2005).

Tabell 1. Antal bo av svanar i Hornborgasjön 2007

Art	Antal bo
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	181
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	7

Metod

Dagens metod tillämpades redan 1971 under den ornitologiska utredningen om sjöns restaurering (Swanberg 1980). Genom inventering från flygplan är det möjligt att snabbt och noggrant registrera bon av svanar efterhand som ett låg- och saktflygande flygplan följer strandlinjen. I det buskrika södra sjöområdet är de 18 profillinjer som röjdes i vegetationen under slutet av 1960-talet och kanalerna från sjösänkningarna till stor hjälp. Flera av dem syns fortfarande mycket tydligt. Det är oftast omöjligt att skilja knölsvan från sångsvan från ett flygplan, varför inventeringarna alltid kompletteras med uppföljningar från marken.

Resultat

Årets flyginventering utfördes den 16 maj av Clas Hermansson och Leif Arvidsson samt med Leif Crona som erfaren pilot från flygningar över Hornborgasjön tidigare år. Efter nödvändiga uppföljningar i fält, inte minst för att kontrollera häckande sångsvanar, fastställdes antalet till 181 bon av knölsvan och 7 bon av sångsvan (tabell 1).

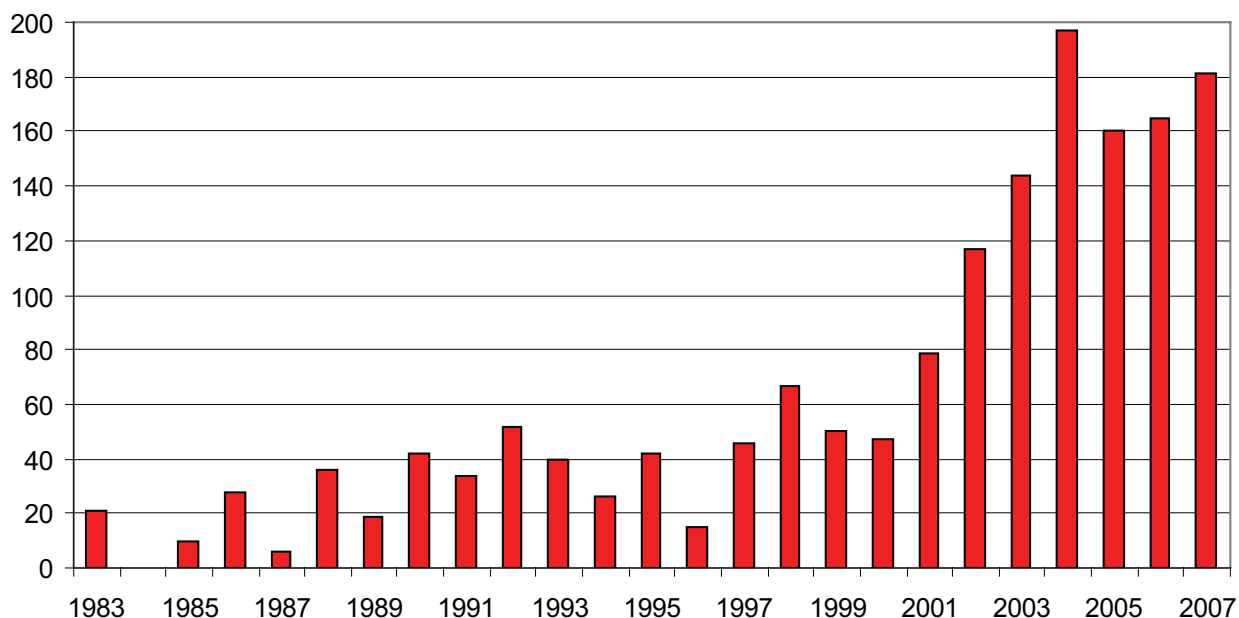
Knölsvan

Antalet häckande knölsvanar (181 bo) var på samma nivå som under åren 2004-2006 (medeltal 173 bo). Sett över en längre period har dock antalet mer än fördubblats från 2001 (79 bo) till 2007 (181 bo). Kullarna räknades den 18 augusti. Antalet (45 kullar) visar att endast 25 % av paren lyckades få fram halv vuxna till stora ungar. Detta är något högre än resultaten från 2004-2006 (23, 23 resp. 22 %). Antalet halv vuxna ungar var i medeltal 2,6 ungar per kull.

Granskning av häckningsplatsernas läge i sjön visar på en tydlig förändring under de senaste åren. Antalet bo i söder har minskat medan antalet i norr har ökat. Det finns många exempel på svanarnas svårigheter att finna lämpliga boplaster och på deras anpassningsförmåga. Det är inte ovanligt att bon byggs av grenar från buskvegetationen och att bona ligger mycket tätt. På flytöarna VNV om Ytterberg och SV om Rönäs fanns 13 respektive 11 bo. Se figur 3.

Sångsvan

Antalet häckande sångsvanar (7 bo) var det högsta på många år. Tidigare har högre eller lika stort antal endast konstaterats 1998 (9 bo) och 2002 (7 bo). Av figur 2 framgår också att sedan den slutliga vattenståndshöjningen 1995 har antalet varierat från 2-9 bo. Endast två av paren (29 %) lyckades få fram halv vuxna till stora ungar. Antalet halv vuxna ungar var i medeltal 4,5 ungar per kull. Reviret i Lervik

Figur 1. Antalet häckande par av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 1983-2007. Under 2007 inräknades 181 bon vid flyginventering den 16 maj och kompletteringar i fält. År 1984 gjordes ingen inventering och från 1989 finns endast uppgift om antal kullar.

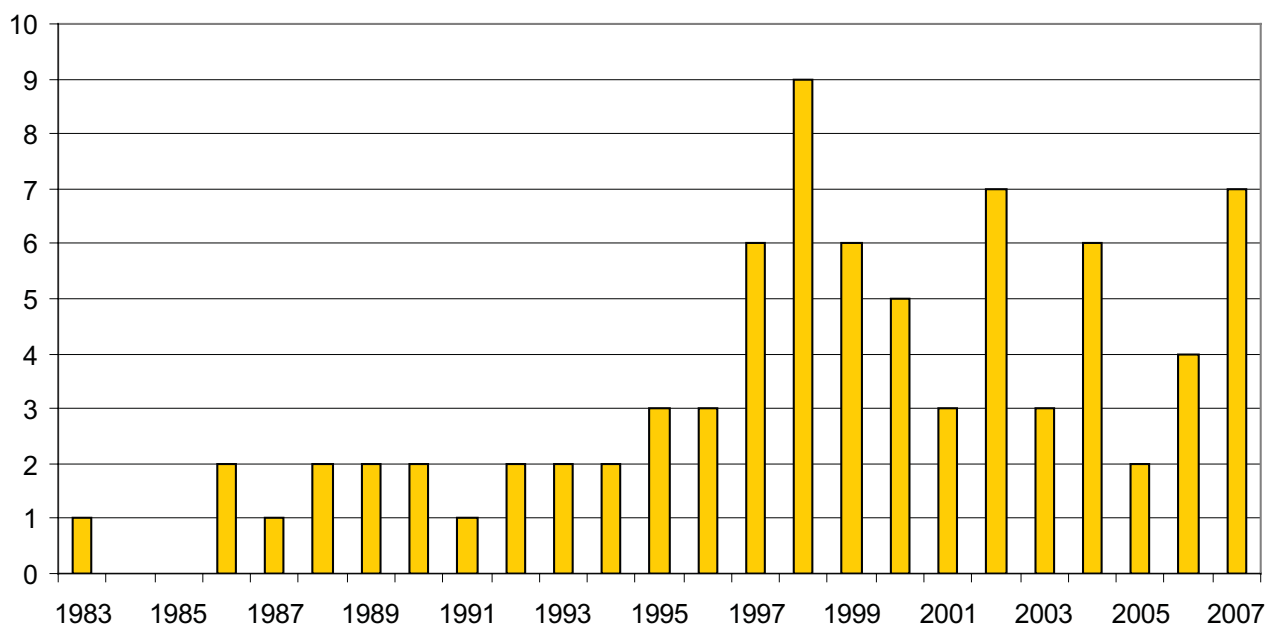
var åter besatt och resterande bo var placerade från Vik till Korpaboviken längs sjöns sydvästra sida. Se figur 4.

Sammanfattning

Knölsvanen och sångsvanen är två arter som starkt gynnats av Hornborgasjöns restaurering. Efter den slutliga vattenståndshöjningen ökade antalet häckande knölsvanar och de tre senaste åren har antalet varit mellan 160 (2004) och 181 par (2007). Under samma period har 22-25 % av de häckande paren fått fram halvvuxna till stora ungar. Sångsvanen har en mycket svag ökande trend. Antalet häckande par varierar mycket och har de tre senaste åren varit mellan två (2005) och sju par (2007). Orsaken till framför allt knölsvanens ökning beror säkerligen på den rikliga tillgången på föda. Undervattensvegetationen täcker större delen (90 %) av sjöns öppna områden (Peder Hedberg Fält muntl).

Referenser

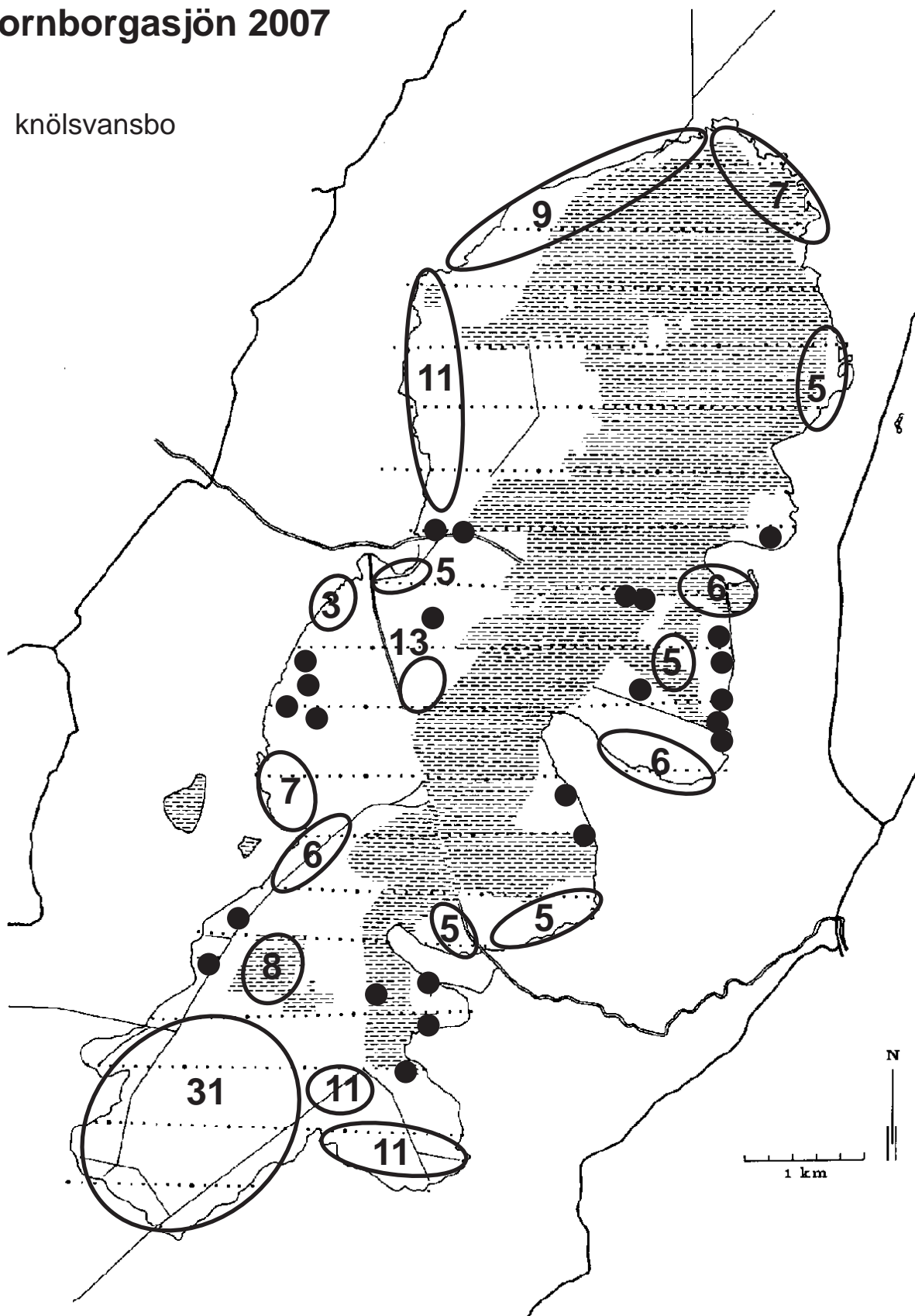
- Hermansson, C. 2005. Rastande simfåglar i Hornborgasjön – resultat från 2004 och sammanfattning av åren 1991-2004. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. sid. 26-37. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 40. Länsstyrelsen Västra Götalands län.
- Hermansson, C., Arvidsson, L. & Pettersson, N. 2005. Häckande svanar i Hornborgasjön – resultat från 2004 och sammanfattning av åren 1983-2004. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004, sid. 54-58. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation /Hornborga-dokument nr 40. Länsstyrelsen Västra Götalands län.
- Swanberg, P.O. 1980. Metodik i den ornitologiska inventeringen av Hornborgasjön 1969-1971. Vår Fågelvärld 39, sid. 369-376.

Figur 2. Antalet häckande par av sångsvan *Cygnus cygnus* i Hornborgasjön 1983-2007. Under 2007 registrerades 7 bon. Uppgifter saknas från 1984.

Hornborgasjön 2007

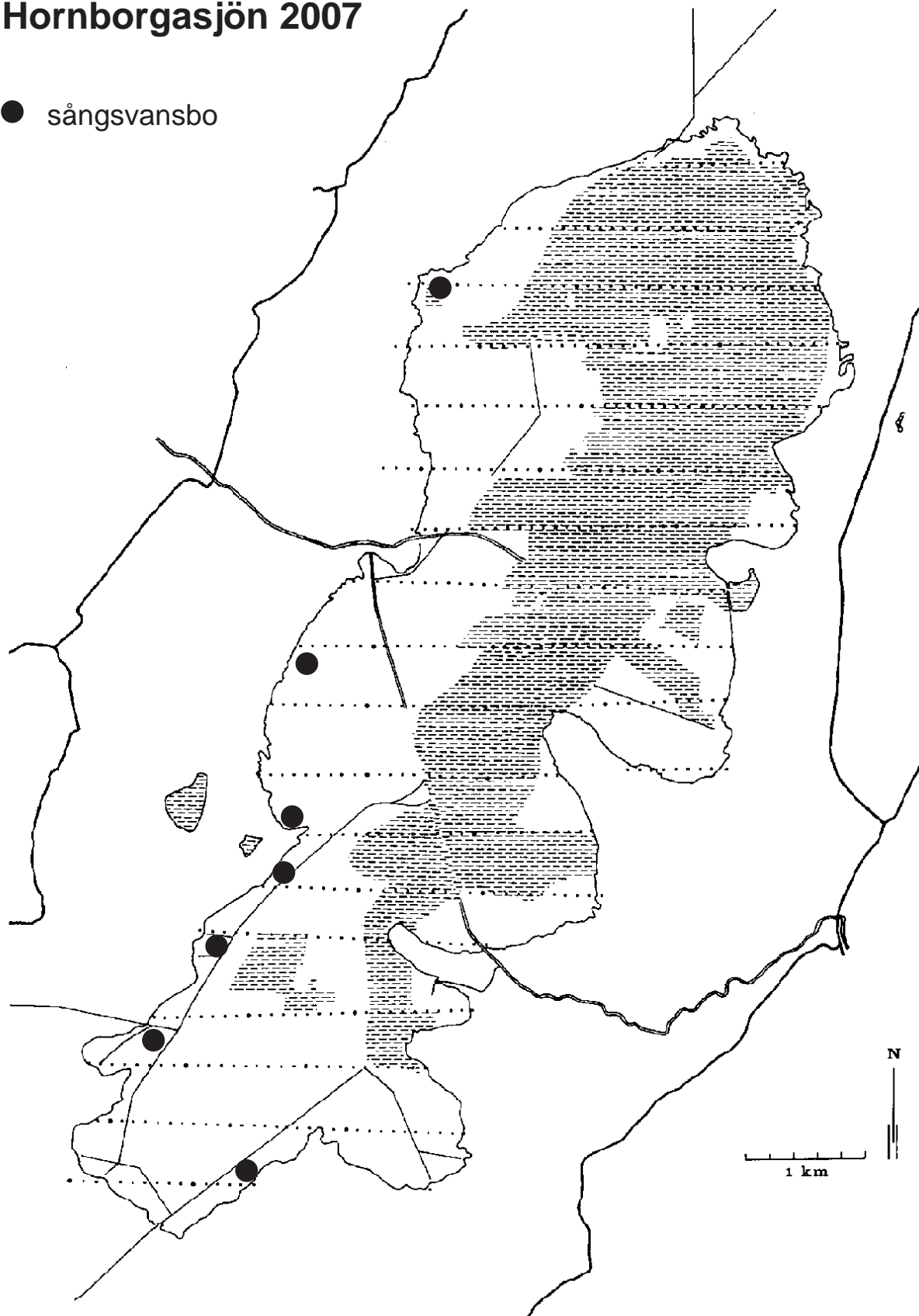
● knölsvansbo

Figur 3. Bo av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 2007.

Hornborgasjön 2007

● sångsvansbo

Figur 4. Bo av sångsvan *Cygnus cygnus* i Hornborgasjön 2007.

Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2007

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av måsar och tärnor har mer eller mindre inventerats årligen sedan inventeringarna påbörjades 1981. Häckande tärnor och måsar har inventerats tidigare och då i början av 80-talet (Karlsson 1984). Projektet övergick i mitten på 1980-talet i faunistisk insamling, vilket innebar att personalen vid fältstationen besökte vissa områden i sjön regelbundet och noterade häckande fågelarter. Sedan höjningen av sjöns vattenstånd slutfördes 1995 är målsättningen att årligen kartera och räkna antalet häckande måsar och tärnor i sjön.

Syftet med projektet är att bestämma antalet häckande bon eller par av måsar och tärnor samt att studera var de förekommer i sjön. Hos svarttärna noteras också häckningsframgången. Detta för att i första hand skapa underlag för att kunna jämföra effekterna på häckande måsar och tärnor i samband med restaureringen av sjön.

Metod

Antalet bon eller par av häckande måsar och tärnor räknades dels från kanot i olika områden i sjön, dels från fågeltorn eller andra naturliga observationsplatser utmed sjön. Observationsplatser från land valdes i första hand där man har möjlighet att se samtliga bon i respektive koloni. Räkning från kanot valdes då inga andra observationsplatser från land förekom. Vissa år har för svarttärna, som är kolonihäckare, antalet häckande par beräknats i respektive koloni utifrån antalet observerade och varnande vuxna fåglar. I år har dock antalet bebodda bon av svarttärna räknats då de låg i områden som det var lite vegetation på.

Antalet bon av skratmås och fiskmås i respektive område räknades under perioden 11-22 maj, strax innan kläckning. Antalet bon och par

av fisktärna inventerades mellan den 15-30 maj samt antalet par svarttärna räknades vid besök i de båda kolonierna, främst under perioden 1-15 juni. Alla räkningar har utförts av undertecknad. Häckningsframgången hos svarttärna har studerats genom att räkna antalet flygga ungar vid respektive koloni från början till slutet av juli.

Resultat

Måsar

I figur 1 redovisas resultatet av inventeringarna av skratmås. Totalt påträffades 7 500 bon fördelat på 51 öar. Samtliga kolonier låg på flytöar utom fyra. Den ena kolonin låg utanför Ore-nabbe, vilket inte inträffat tidigare sedan projektet drogs igång. Den andra låg som vanligt på den konstgjorda ön strax norr om Ytterbergs udde. De återstående var två konstgjorda öar utanför måsgömslet i Lagunsjön med några häckande par vardera. En ny, betydligt större konstgjord flytö hade placerats i Lagunsjön som ett försök att få fler skratmåsar att häcka. Den var dock lite för tung så de centrala delarna låg delvis under vatten.

De största koncentrationerna av antal bon är numera området vid Bjurumskanalen (3 000 bon), gamla Blindkanalen (1 515 bon) och området mellan Fågeludden och Ytterberg (1 310 bon). Antalet bon minskade i år främst i området mellan Fågeludden och Ytterberg samt

Tabell 1. Antalet bon av måsar och tärnor i Hornborgasjön 2007. Antal skratmås är avrundat till närmaste 100-tal.

Art	Antal bon
Skratmås	7 500
Fiskmås	4
Fisktärna	125
Svarttärna	62

utanför Lagunsjön, medan antalet bon ökar vid Bjurumskanalen. Avsaknaden av lämpliga områden är orsaken på tillbakagången i sist nämnda område. Den största kolonin utgjordes av 840 bon, medan på den minsta förekom det endast fyra bon. Övriga ställen med större ansamlingar av häckande måsar var strax söder om Dagsnäs med 680 bon.

Predation på måskolonier från mink noterades i väldigt liten omfattning och några etablerade kolonier som försvann pga predation noterades inte. Däremot har skrattmåsar övergivit området strax norr om Dagsnäs och istället etablerat sig mellan Trandansen och Dagsnäs. Det har tidigare förekommit predation av mink där så man kan misstänka att fåglarna valt att häcka söder om Dagsnäs istället. I år har häckningsresultatet varit överlag ganska bra i samtliga områden, även vid området runt gamla Blindkanalen där det oftast brukar vara sämre häckningsresultat. De flesta klarade sig undan sommarens dåliga väder då merparten av ungarna var flygga innan eller stora nog att klara sig utan sina föräldrar mer än att bli matade. Det skall noteras att inga räkningar av häckningsresultat är gjorda, utan uppgifterna är baserade på egna intryck och grova uppskattningar av antalet kläckta ungar.

Av fiskmåsar häckade ett par söder om Fågeludden, två par runt Dagsnäs och ett par i södra delen av sjön. Ett av bona låg på gamla stubbar och de övriga på flytöar eller starr-tuvor.

Tärnor

Fisktärnan noterades under året med 125 par, lika många som året innan. Samtliga 18 kolonier låg på mindre flytöar, ofta med avsaknad av vegetation jämfört med skrattmåsar som gärna väljer öar med högre vegetation. Oftast bildade fisktärnorna egna kolonier, men häckade också tillsammans med skrattmåsar vid några tillfällen. Kolonierna låg utspridda i hela sjön från Dagsnäs och Hånger i söder upp till Fäholmen i norr. Den största kolonin låg vid Fäholmen med 31 bon, men i övrigt var kolonistorlekarna mellan 2 till 18 bon. Kolonin utanför Fäholmen blev plundrad i början av juni där bland annat räv sågs jaga fåglar på ön. Ön låg väldigt nära fastland varför fyrfota djur hade möjlighet att ta sig dit. Flera av paren flyttade

till andra områden i sjön och påbörjade nya häckningar.

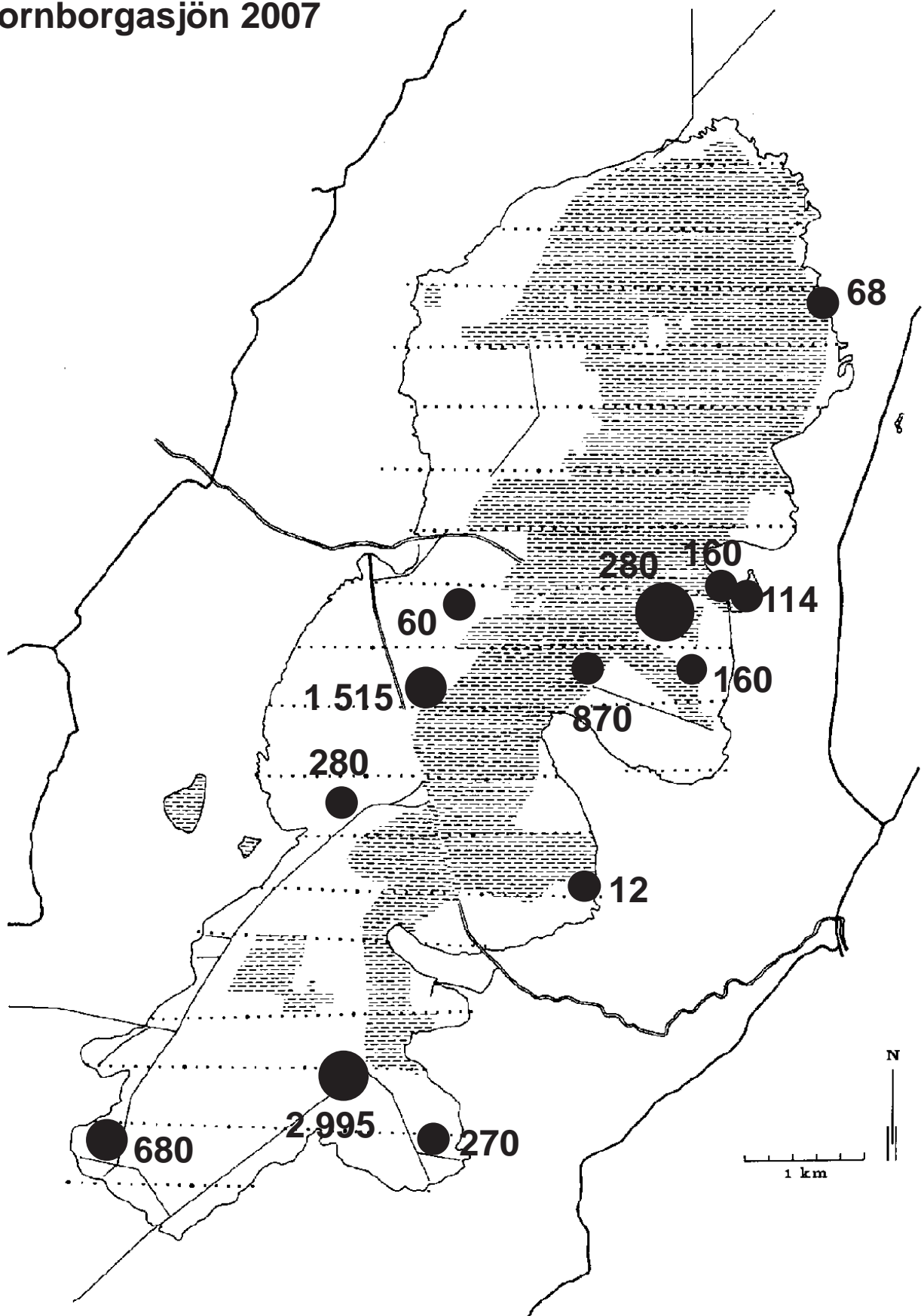
Svarttärnan häckade totalt med 62 par då 62 bebodda bon räknades ihop fördelat på fyra kolonier. Den största kolonin med 23 bon låg utanför Dagsnäs medan de övriga tre låg på flytöar i sjöns centrala delar. Uppskattningsvis fick svarttärnorna fram cirka 20 flygga ungar, varav 14 blev ringmärkta. Dock lyckades ingen svarttärna få fram några ungar utanför Dagsnäs. Mycket dåligt väder drog in kring midsommar med mycket regn och tidvis kraftiga vindar, vilket föranledde att sjöns vattennivå steg med över en halv meter och dränkte några av häckningsöarna. De tidigast födda svarttärnorna klarade sig relativt bra medan bon med ägg blev förstörda. Sammanfattningsvis så lyckades svarttärnorna dåligt med årets häckningar.

Referenser

- Karlsson, T. 1984. Skrattmåsar, fiskmåsar och fisktärnor. Hornborgadokument nr 4. Statens Naturvårdsverk.
Svensson, S. 1975. Handledning för svensk häckfågeltaxering med beskrivning av revirarteringsmetoden och punktarteringsmetoden. Zool. Inst. Lunds universitet.

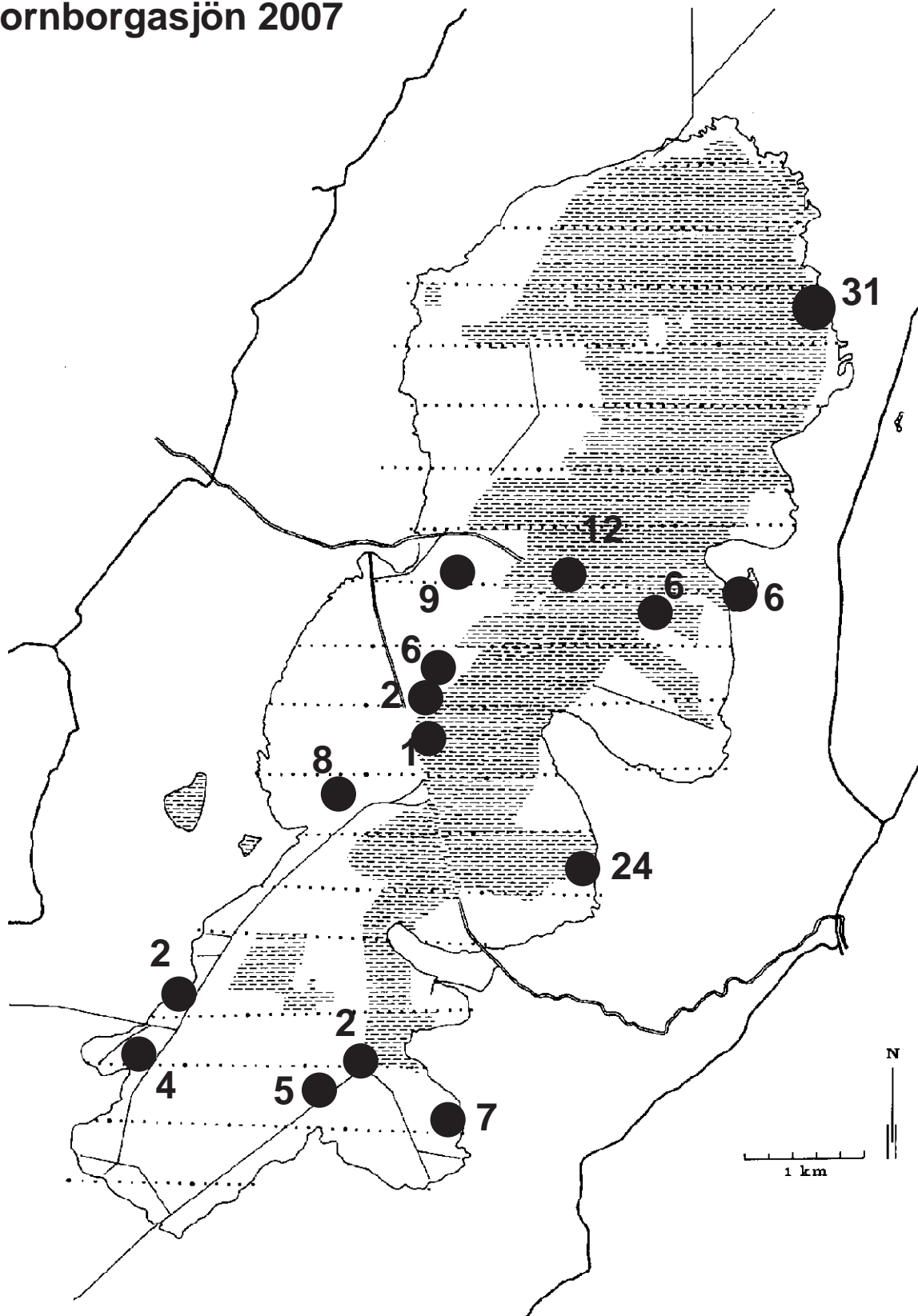

Hornborgasjön 2007

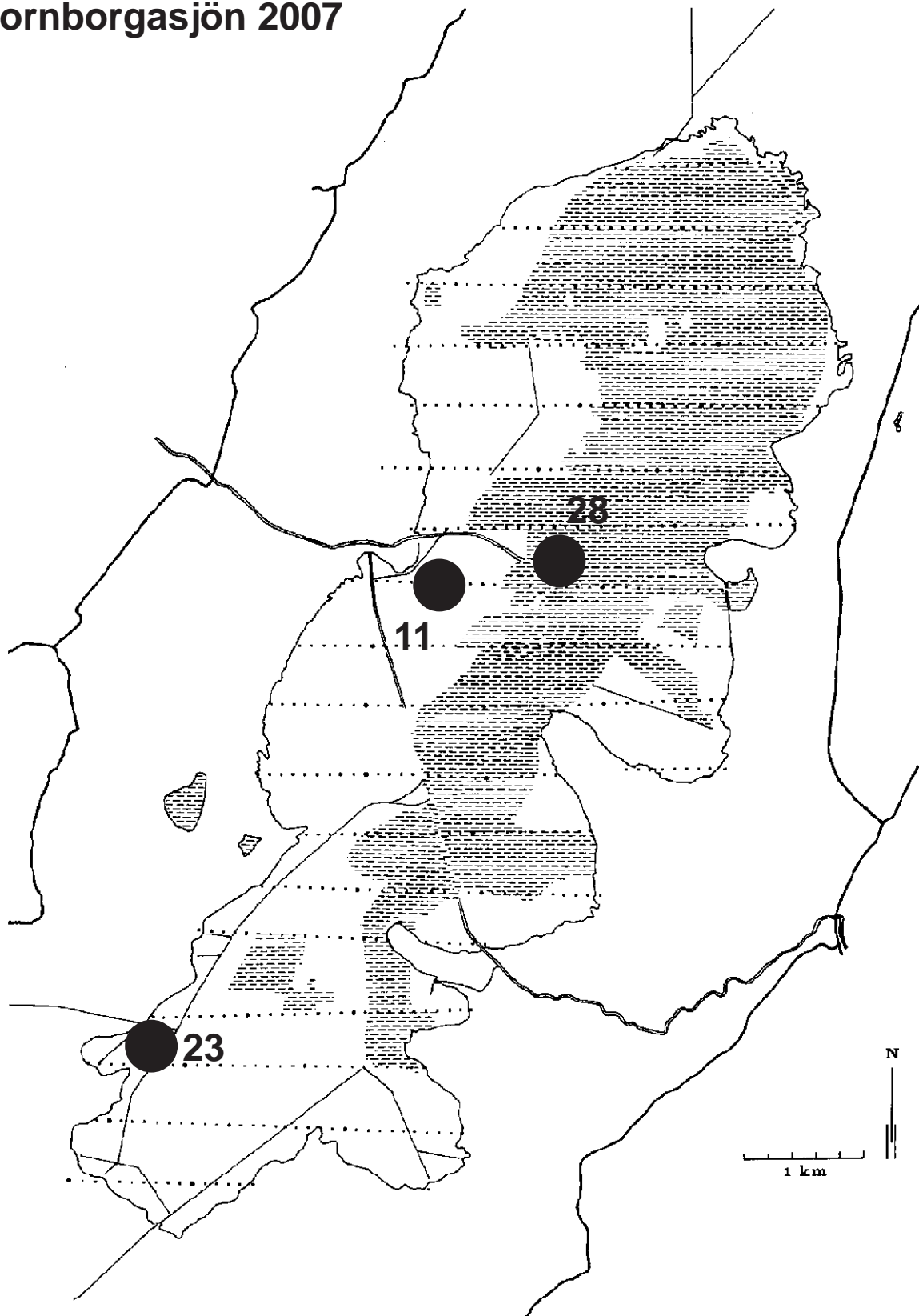
Figur 1. Häckande par skrattnås *Larus ridibundus* i Hornborgasjön 2007.

Hornborgasjön 2007

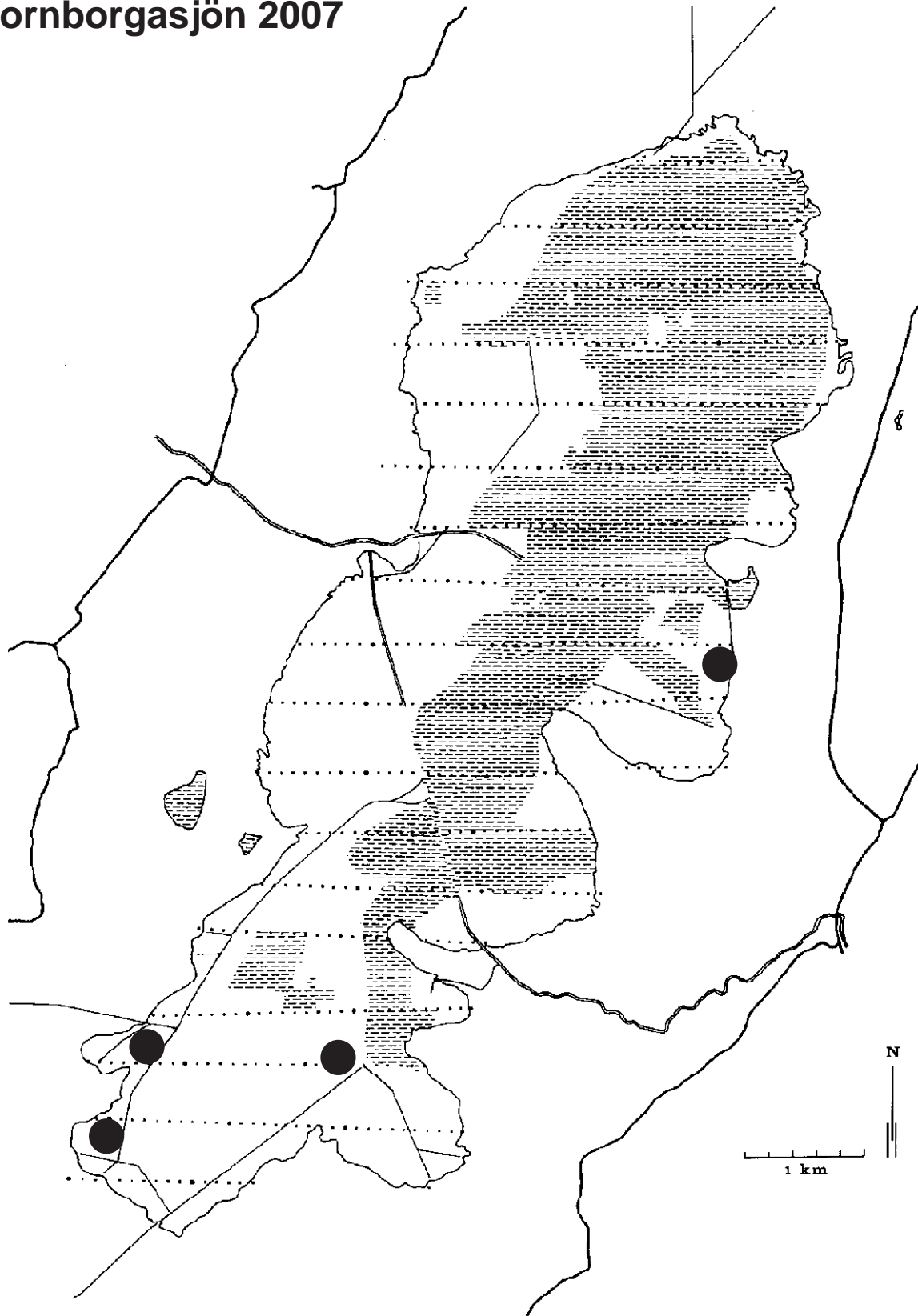
Figur 2. Häckande par fisktärna *Sterna hirundo* i Hornborgasjön 2007.

Hornborgasjön 2007

Figur 3. Häckande par svarttärna *Chlidonias niger* i Hornborgasjön 2007.

Hornborgasjön 2007

Figur 4. Häckande par fiskmåsar *Larus conus* i Hornborgasjön 2007.

Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2007

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av storskarv och gråhäger började inventeras när de första häckningarna påträffades i sjön. För storskarv var det 1998 och för gråhäger 1999 och därefter har årliga inventeringar utförts av antalet bebodda bon.

Syftet är att bestämma antalet häckande fåglar av storskarv och grå häger och studera var de förekommer i sjön och hur utvecklingen av de båda arterna är. Detta för att i första hand skapa underlag för att kunna jämföra effekterna på häckande storskarv och häger i samband med restaureringen av sjön.

Metod

Antalet bebodda bon räknades från kanot i olika områden med häckande fåglar. Räkning av bon gjordes från den 11 maj till den 7 juni, främst i samband med räkning av bon hos skrattmå.

Resultat

Storskarv

I tabell 1 redovisas resultatet av inventeringarna. Totalt hittades kolonier av häckande storskarv i två större områden nämligen öster om Dagsnäs, i sjöns södra del (143 bon), och i videbuskaget strax norr om Orenabbe (37 bon), även kallat Blockholmarna, samt ett bo vid Utloppet. Därmed hittades totalt under året 181 bon. Väldigt få döda ungar påträffades vid kontroll av kolonin i söder och vid Blockholmarna vid inventeringarna vilket tyder på att häckningsframgången varit tillfredsställande. Inga tecken på att ägg eller ungar hade utsatts för plundring eller predation. I början av juli noterades en fiskande flock storskarv med cirka 450 individer i sjön.

Tabell 1. Antalet bon av storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2007.

Art	Antal bon
Storskarv	181
Gråhäger	10

Gråhäger

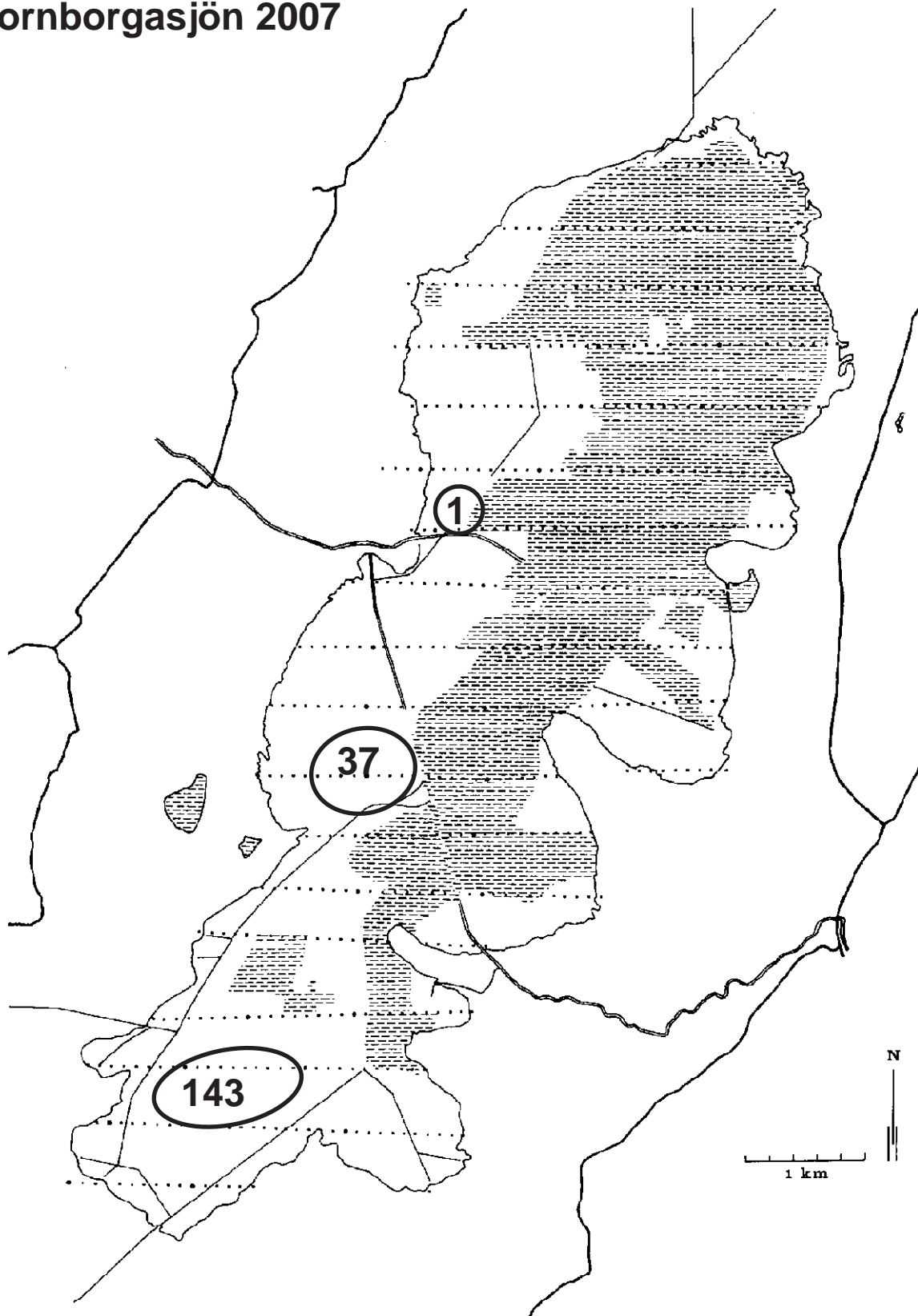
Totalt hittades tio bon varav sex låg i södra delen och fyra vid sjöns utlopp.

Referenser

Svensson, S. 1975. Handledning för svensk häckfågel taxering med beskrivning av revirkarteringsmetoden och punkttaxeringsmetoden. Zool. Inst. Lunds universitet.

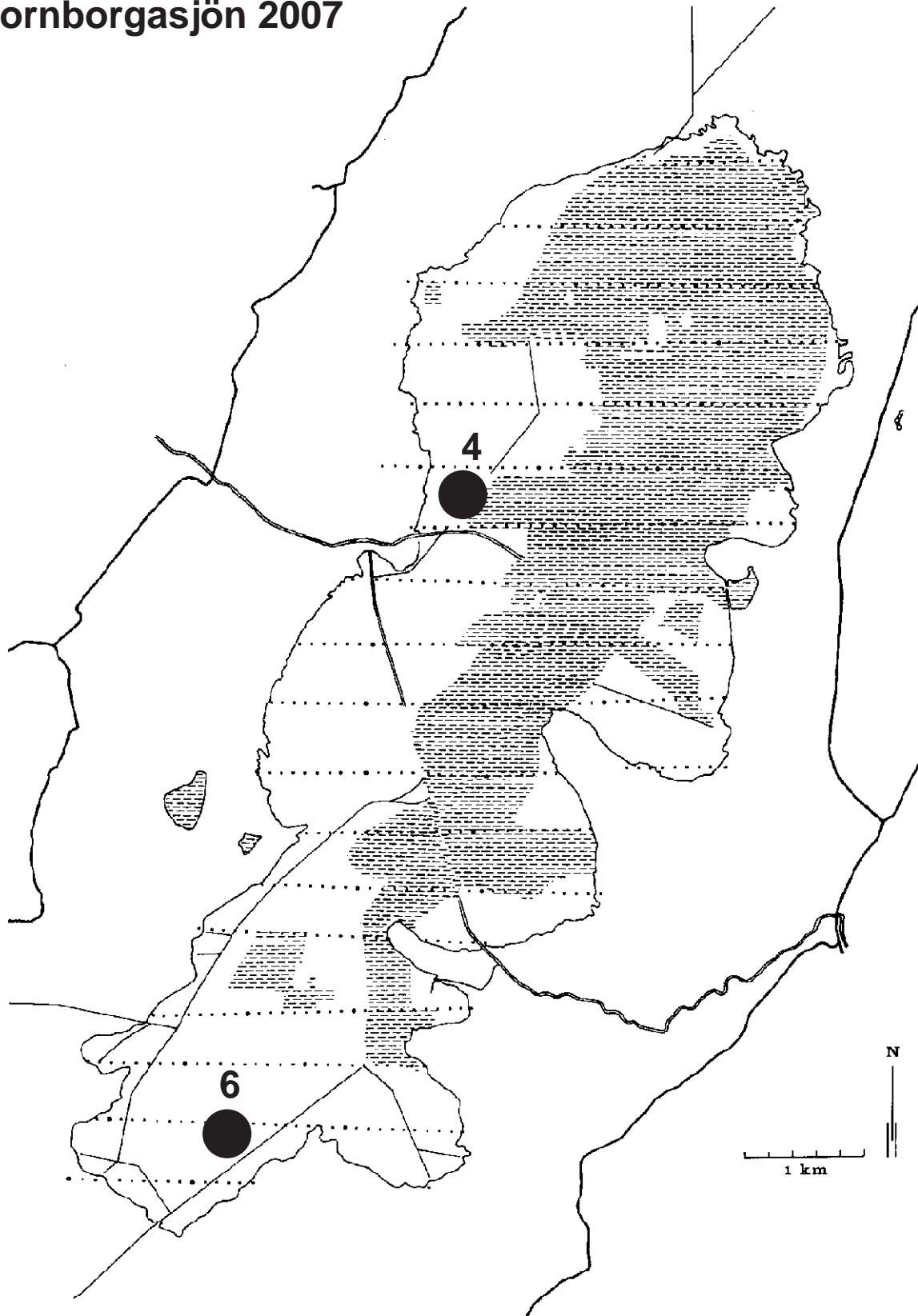

Hornborgasjön 2007

Figur 1. Häckande par storskarv *Phalacrocorax carbo* i Hornborgasjön 2007.

Hornborgasjön 2007

Figur 2. Häckande par gråhäger *Ardus cinerea* i Hornborgasjön 2007.

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2007

Clas Hermansson, Karl-Markus Laudon & Mats Rosengren

Under året ringmärktes 1 731 fåglar av 62 arter. Antalet ligger på samma nivå som de senaste åren. Det är ett betydligt lägre antal än den aktiva perioden vid märkplatserna Flian ute i sjöområdet och Fågeludden, som avslutades för mer än 10 år sedan. Verksamheten vid andfänget och den riktade rörliga nätfångsten av framför allt vadare fortsatte för andra året. I samband med detta insamlades också prover för Jordbruksverkets övervakning av aviär influensavirus. Karl-Markus Laudon ansvarade för andfänge och provtagning. Sedan starten år 1983 har nu 71 966 fåglar av 139 arter ringmärkts vid Hornborgasjön. Utvecklingen av ringmärkningen från 1983 framgår av figur 1. En förteckning över ringmärkta fåglar redovisas i det appendix som följer efter denna artikel.

Årets verksamheten var koncentrerad kring märkplatsen vid Almeö, Kärragården och Vadboden (andfänge och nätfångst). Aktiviteten vid Fågeludden var liten jämfört med tidigare år och vid Bosgården förekom ingen märkning. I tabell 1 ges en översikt över ringmärkningsverksamhe-

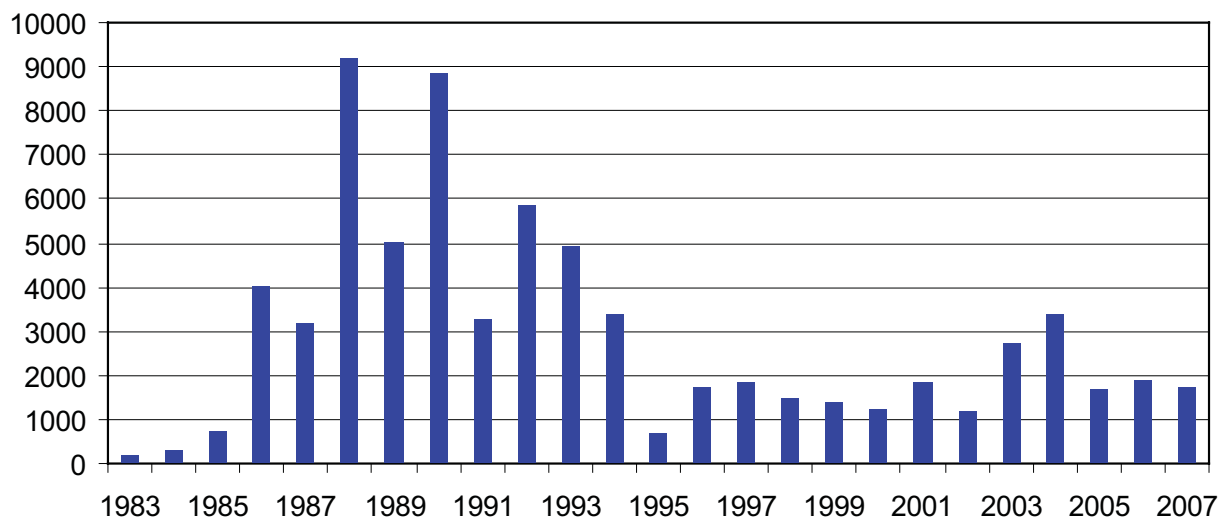
ten vid Hornborgasjön 2007. Här framgår bl.a. att 11 % av fåglarna märktes vid Almeö, 28 % vid Kärragården och 36 % vid Vadboden. Fångstinsatsen för stationär ringmärkningsverksamhet framgår av tabell 2.

Vanligaste märkarter

Årets lista över vanligaste märkarter kännetecknas av aktiviteterna vid andfänget och fångsten av grågäss. Listan toppas av gräsand (412), följt av kaja (159), grågås (118), talgoxe (116) och stare (99).

Fjolårets succé beträffande fångst med vadar-nät och bandspelare uteblev tyvärr. Vad gäller vadarna var sannolikt det höga vattenstånd den direkta orsaken. Antalet rastade vadare var betydligt färre än under 2006.

Det höga antalet ringmärkta steglitsar (209) under 2006, som överträffade alla tidigare märksiffror vid Hornborgasjön kunde inte upprepas. Antal fåglar som födosökte på cikoriafältet vid Kärragården var som mest 120 den 8 oktober

Figur 1. Antalet ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön 1983-2007. De höga antalen under 1988 och 1990 beror på stor aktivitet vid märkplatsen Flian, mitt ute i sjöområdet. Under åren 1986-1990 ringmärktes 16 200 fåglar vid märkplats Flian (i medeltal 3 230 per år). Märkplatsen ersattes med märkplats Fågeludden och under åren 1992-1994 ringmärktes 6 100 fåglar i vassen utanför udden (medeltal 2 040 fåglar per år).

Tabell 1. Översikt över ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2007. Antal ringmärkta fåglar, fördelning i procent mellan märkplatserna samt antal arter, fördelat på märkplatser och typ av verksamhet.

Märkplats	Antal ringmärkta	Fördelning (%)	Antal arter
Almeö (nätfångst)	188	11	19
Fågeludden (nätfångst)	27	1	12
Kärrgården (nätfångst)	487	28	30
Vadboden (andfänge)	617	36	10
Vadboden (nätfångst)	36	2	11
Övriga områden (nätfångst & pullmärkning)	376	22	16
Totalt	1 731	100	62
Flygg	1 391	80	55
Pulli	340	20	15

att jämföras med 260 den 19 september under 2006. De 72 steglitsar som märktes är trots detta ett respektabelt antal. Dessutom var antalet märktillfällen färre.

Boungar

Under året märktes 340 ungar av 15 arter. Eftersom de årliga märkningarna av skrattnåsar genomfördes i mindre omfattning under 2007 blev antalet ungar färre än tidigare år. Ringmärkningen av boungar i småfågelholkar vid Korpaboviken och Rödemosse uteblev

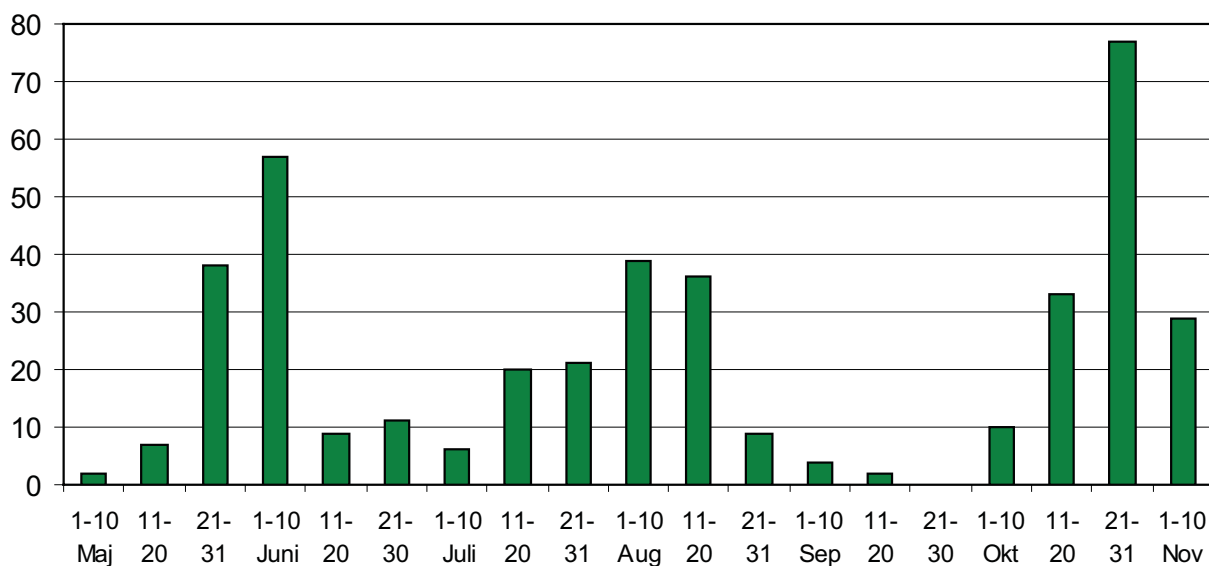
helt, vilket var en andra anledning till resultatet. Årets resultat framgår av tabell 3.

Svarrtärnornas val av boplatser, flytö mitt ute sjöområdet, möjliggjorde ringmärkning av ungar. Sammanlagt märktes 14 svarrtärnor.

Framgången med starholkarna vid Almeö är nu en följetong. Antalet holkar utökades med ytterligare fem (från 15 till 20) inför årets häckningssäsongen. Samtliga blev bebodda! Ett exempel som visar att bostadsbristen är stor för arten i området. Anslutande betesmarkerna lämpar sig mycket bra för arten. Fortsättning följer 2008 med ytterligare fem nya holkar.

Tabell 2. Fångstinsatsen för stationär ringmärkningsverksamhet vid Hornborgasjön 2007; antal märktillfällen och nättimmar per månad och totalt fördelat på märkplatserna Almeö, Fågeludden och Kärrgården.

Månad	Almeö		Fågeludden		Kärrgården		Totalt	
	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättim.
Januari	-	-	-	-	-	-	-	-
Februari	1	1	-	-	-	-	1	1
Mars	-	-	-	-	-	-	-	-
April	7	78	-	-	6	85	13	163
Maj	2	21	-	-	8	143	10	164
Juni	-	-	-	-	-	-	-	-
Juli	1	6	-	-	1	23	2	29
Augusti	1	1	1	12	2	45	4	58
September	5	127	2	50	2	67	9	244
Oktober	1	5	-	-	4	207	5	212
November	2	7	-	-	3	131	5	138
December	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa	20	246	3	62	26	701	49	1 00

Figur. 2. Fångsten av gräsand *Anas platyrhynchos* i andfånget vid Vadboden per 10-dagarsperiod under 2007. Totalt ringmärktes 410 gräsänder. Av figuren framgår att flest änder fångades i slutet av maj till början av juni (23 %), de två första veckorna i augusti (19 %) och slutet av oktober till början av november månad (34 %). Det låga antalet i juni beror sannolikt på att tiden överensstämmer med ruggningsperioden då änderna inte är speciellt rörliga. Orsaken till september månads nedgång är okänd.

Andfånget

Den 28 april öppnades andfånget i strandlinjen vid Vadbodskullen. Det var öppet fram till den 9 november med undantag för kortare perioder. Premiärfångsten blev en grönbena den 29 april. Förutsättningarna för fångst var mycket bra under sommaren och hösten, till skillnad från fjolårets torka. Vattenståndet var relativt stabilt på grund av riklig nederbörd torrlades fångstdelen i fånget inte vid något tillfälle. Sammanlagt ringmärktes 617 fåglar av 10 arter.

Vanligaste art var gräsand (410), säkerligen beroende på de fem till sex lockänder (gräsänder) som hade sin hemvist i fånget. Därutöver märktes kaja (149), grågås (37), stare (10), kricka (4), knipa (2), brushane (2), vigg (1), grönbena (1) och drillsnäppa (1). Dessutom återfångades 392 gräsänder och 83 grågäss som ringmärkts tidigare under säsongen. Flera av dem besökte fånget regelbundet, säkerligen ditlockade av den rikliga tillgången på föda, korn. En lyckad konstruktionsändring av ingångarna till fånget bidrog till att rymningarna i stort sett eliminerades, vilket också påverkade fångstsiffrorna positivt.

Under en kort period under sensommaren besöktes andfånget regelbundet av kajor som hittat kornhögarna utanför och inne i fånget. Detta resulterade i att 149 kajor ringmärktes.

Influensaövervakning

Insamlingen av prover för analys av aviär influensavirus fortsatte för andra året under 2007. Provtagningen utfördes på uppdrag av Kalmar Survallance AB, som har Jordbrukverksverket som uppdragsgivare. Hornborgasjöns fältstation svarade endast för insamling av prover, lagring och transport till Kalmar högskola, där proverna analyserades. Motsvarande insamling av prover utfördes vid Ottenby fågelstation.

Totalt insamlades 1 157 prover, de flesta i samband med fångst i andfånget. Därutöver togs prover av våtmarksfåglar vid nätfångst, märkning av skratmåsungar och 50 träckprover av trana från marken. Listan över provtagna fåglar upptar 15 arter. Bland dessa finns bl.a följande antal prover; gräsand (805), grågås (204), trana (52), skratmå (49), och kricka (12). Att antalet prover för gräsand och grågås är högre än antal

ringmärkta individer beror på ett stort antal återfångster där också provtagning utfördes.

Grågäss

Det så kallade gåsfänget var monterat för ett fångstförsök på udden vid Almeö och därefter under en längre period utmed Bjurumsån vid Vadboden. Detta resulterade i 81 ringmärkta grågäss, varav 77 försågs med halsringar. Därutöver märktes 37 grågäss i andfänget, varav 33 försågs med halsringar. Sammanlagt märktes 110 grågäss med halsringar (67 gamla och 43 ungar).

Vid Almeö fångades 36 gamla ruggande grågäss den 14 juni, samtliga märktes också med halsringar. Denna fångst är speciellt angelägen eftersom de ruggande gässen är de fåglar som ankommer i stort antal i slutet av maj för att sedan lämna Hornborgasjön i början av juli månad.

Tiden före och efter ruggning när de kan flyga är kritisk eftersom de kan orsaka skador på gröda. Den kunskap vi behöver om gässens rörelser i området kan endast insamlas genom individmärkning med halsring, som möjliggör avläsning med tubkikare i fält. Under 2006 märktes 139 gamla ruggande fåglar på udden vid Almeö. Sammanlagt finns således 175 så kallade ruggare med halsringar.

Fångsten i gåsfänget och andfänget vid Vadboden var häckande fåglar, det vill säga gamla grågäss (31) med ungar (43). Eftersom den häckande populationen av grågäss studerats sedan 2004 är det också angeläget att dessa fåglar märks med halsringar.

Av naturliga skäl kan inte alla rapporter redovisas i den förteckningen över återfynd som finns i denna redogörelse. De är helt enkelt för många! Resultatet kommer att presenteras i en separat redogörelse om grågåsen.

Ny märkart

En ny märkart tillkom under 2007 och sammanlagt har nu 139 arter ringmärkts vid Hornborgasjön. Två knipor fångades i andfänget, den första den 13 juli och den andra några

veckor senare. Det är inte lätt att infånga andfåglar som dyker under vattnet i fänget.

Återfynd och kontroller

Sammanlagt har 22 återfynd rapporterats genom Ringmärkningscentralen (RC) under 2007.

Återfyndsandelen under åren 1983-2007 är 0,6 % (412 återfynd av 71 966 ringmärkta fåglar). Granskning av årets fynd visar inte på några uppseendeväckande levnadsöden. Några av dem kan emellertid kommenteras.

Tidigare har återfynd kommit från Polen och Ungern från de ruggande grågäss som märktes vid Almeö. Nu var det dags igen. Denna gång från Hannover i Tyskland efter avslutad ruggning vid Hornborgasjön. Normalt följer gässen en något västligare riktning.

En skogsnäppa kontrollerades av ringmärkare i Spanien. Den var märkt den 8 juli 2006 och återfanns 54 dagar senare utanför Sevilla, 269 mil sydväst om märkplatsen, Vadboden. Det var vårt andra återfynd av skogsnäppa. Det första var en fågel som hittades död i Belgien.

Historien med den välkända tranan F36 upprepade sig. Precis som föregående år inleddes våren med att tranan (märkt i Dalarna den 11 juli 1989 av Börje Flygar) sågs vid Vadboden den 7-11 april. Åldern var nu 17 år och 9 månader, det vill säga åter svensk åldersrekord.

Tack

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön är ett resultat av lagarbete och många deltagares entusiasm. Följande personer har varit ringmärkare: Åke Abrahamsson, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Karl-Markus Laudon, Mats Rosengren, Albin Thorsson och Eric Thorsson. Vår trognaste och mest entusiastiske medhjälpare under ringmärkarutbildning var Christopher Magnusson.

Återfynd och kontroller 2007

I nedanstående förteckning redovisas alla återfunna fåglar ringmärkta vid Hornborgasjön, som rapporterats 2007. Egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats inom Hornborgasjö-området upptages inte här.

I förteckningen har följande symboler använts:

00	unge på häckplatsen, oflygg eller nyligen flygg
10	fågel under sitt första kalenderår (född samma år)
20	fågel under sitt andra kalenderår (född föregående år)
2+	fågel under sitt andra kalenderår eller äldre (född föregående år eller tidigare)
30	fågel under sitt tredje kalenderår
3+	fågel under sitt tredje kalenderår eller äldre
M	hane
F	hona
+	skjuten
x	funnen död
xA	funnen död; endast rester, skelett, ben med ring, etc.
xW	funnen död; flugit mot fönsterruta
(x)	funnen sjuk eller skadad, senare död
v	kontrollerad; fångad och frigiven med sin ring
(v)	kontrollerad; ringen avläst utan att fågeln fångats
DFH	Tyskland Helgoland
NLA	Nederländerna Arnhem
SFH	Finland Helsingfors
SUR	Lettland Riga
SVS	Sverige Stockholm Riksmuseum

Egentliga återfynd

GRÅGÅS *Anser anser*

9.268.756	00	2005-07-04	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
EJZ	xA	2005-07-19 +- 14 D	Sätunamaden 58.17 N/ 13.33 E, Hornborgasjön, Västergötland. < 10 km, 0 Y 15 +- 14 D. Vår hund hittade ett fågelben med ringen (RC 07/1317).
9.268.822	2+	2006-06-22	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
ETB	+	2007-08-11	Varberg 57.06 N/ 12.18 E, Halland. 153 km SSW (210°), 1 Y 50 D. Skjuten (RC 07/1872).
9.269.029	2+	2006-06-21	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
EAG	+	2007-11-19	Slagelse 55.24 N/ 11.22 E, Sjaelland, DANMARK. 349 km SSW (203°), 1 Y 151 D. Skjuten (RC 07/2689).
9.269.067	2+	2006-06-22	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
EMT	(v)	2007-11-23	Ochsenmoor 52.29 N/ 08.20 E, Hannover, TYSKLAND. 725 km SSW (209°), 1 Y 154 D. Blå halsring EMT avläst (RC 07/2981).
9.269081	2+	2006-06-22	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
OMU	+	2007-09-28	Tissö 55.25 N/ 11.17 E, Sjaelland, DANMARK. 332 km SSW (205°), 1 Y 98 D. Skjuten (RC 07/2153).

KANADAGÅS *Branta canadensis*

9.268.776	00		2006-06-26	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	+		2007-09-20	Hålltorp 58.26 N/ 13.12 E, Lidköping, Västergötland. 25 km NW (317°), 1 Y 68 D. Skjuten (RC 07/1977).

KRICKA *Anas crecca*

7.187.527	2+	M	2006-07-12	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	x		2006-09-30	Great Saredon 52.40 N/ 02.05 W, Cannock, Staffordshire, ENGLAND. 1.158 km WSW (244°), 0 Y 80 D. Funnen, nyligen död (RC 07/1582).

GRÄSAND *Anas platyrhynchos*

90A74.550	2+	M	2006-06-11	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	+		2007-10-27	Hedsgård 54.58 N/ 09.10 E, Tinglev, Jylland, DANMARK. 452 km SW (218°), 1 Y 138 D. Skjuten (RC 07/2524).
90A74.684*	2+	M	2006-11-06	Norra Sätunaviken, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
	+		2007-11-29	Bosgården 58.18 N/ 13.35 E, Hornborgasjön, Västergötland. < 10 km, 1 Y 23 D. Skjuten (RC 07/3032).
90A80.183	2+	M	2007-07-15	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	+		2007-11-24	Vordingborg 55.00 N/ 11.54 E, Sjaelland, DANMARK. 376 km SSW (196°), 0 Y 132 D. Skjuten (RC 07/2739).

SKOGSSNÄPPA *Tringa ochropus*

4.364.796	1+		2006-07-08	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	v		2006-08-31	Laguna del Gobierno 37.21 N/ 05.13 W, La Lantejuela, Sevilla, SPANIEN. 2.692 km SW (218°), 0 Y 54 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 07/2750).

SKRATTMÅS *Larus ridibundus*

6.193.856	00		1999-06-24	Fågeludden, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.35 E.
	+		2007-05-29	Ardala 58.22 N/ 13.20 E, Västergötland. 16 km WNW (291°), 7 Y 341 D. Skjuten vid minkfarm (RC 07/1403).
6.194.285	00		2001-06-19	S. Fågeludden, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.35 E.
	(x)		2007-07-21	Bösserup 55.52 N/ 11.41 E, Nyköping, Sjaelland, DANMARK. 295 km SSW (204°), 6 Y 33 D. Funnen skadad, avlivad (RC 07/2095).

6.198.502	00 (v)	2001-06-19 2006-03-21	S. Fågeludden, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.35 E. Spaarne 52.23 N/ 04.39 E, Haarlem, Noord-Holland, HOLLAND. 867 km SW (224°), 4 Y 276 D. Ringen avläst utan fångst (RC 07/0621).
6.208.921	00 (v)	2004-06-11 2006-11-12	S. Fågeludden, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.35 E. Kendal 54.19 N/ 02.45 W, Cumbria, ENGLAND. 1.097 km WSW (253°), 2 Y 154 D. Ringen avläst utan fångst (RC 07/1281).
6.410.634	00 (v)	2003-06-18 2007-02-05	S. Fågeludden, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.35 E. St. Pauli 53.33 N/ 09.58 E, Hamburg, TYSKLAND. 575 km SSW (205°), 3 Y 233 D. Ringen avläst utan fångst (RC 07/0363).
6.413.755	00 (v)	2005-06-27 2006-11-03	S. Fågeludden, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.35 E. Balgzandpolder 52.55 N/ 04.48 E, Den Helder, Noord-Holland, HOLLAND. 814 km SW (226°), 1 Y 129 D. Ringen avläst utan fångst (RC 07/0739).
	(v)	2007-02-23	Balgzandpolder 52.55 N/ 04.48 E, Den Helder, Noord-Holland, HOLLAND. 814 km SW (226°), 1 Y 241 D. Ringen avläst utan fångst (RC 07/0740).

JÄRNPARV *Prunella modularis*

CA24.918*	10 xW	2005-09-26 2007-04-06	Kärrgården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. Ulriksdal 58.32 N/ 13.07 E, Lidköping, Västergötland. 37 km NW (311°), 1 Y 192 D. Funnen död, flugit mot fönsterruta (RC 07/0882).
-----------	----------	--------------------------	--

TALGOXE *Parus major*

2KL23.820*	10 x	F 2006-09-13 2006-11-30	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Almeö 58.18 N/ 13.33 E, Hornborgasjön, Västergötland. < 10 km, 0 Y 68 D. Funnen, nyligen död (RC 07/1559).
2KL67.650*	10 x	M 2006-09-17 2007-03-27	Bjällum, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.38 E. Bjällum 58.20 N/ 13.38 E, Hornborgasjön, Västergötland. < 10 km, 0 Y 191 D. Funnen, nyligen död (RC 07/0833).

KAJA *Corvus monedula*

6.217.008*	00 xA	2006-05-29 2007-05-20	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Hälsinggården 58.17 N/ 13.33 E, Hornborgasjön, Västergötland. < 10 km, 0 Y 356 D. Funnen död, torkad, död sedan länge (RC 07/1560).
------------	----------	--------------------------	--

Främmande kontroller

SÅNGSVAN *Cygnus cygnus*

EE 10	00	F	2005-08-03	Niedres 56.43 N/ 22.06 E, Kuldiga, LETTLAND.
2C41	(v)		2007-03-10	St. Bjurum 58.16 N/ 13.28 E, Hornborgasjön, Västergötland. 543 km WNW (292°), 1Y 219 D. Blå halsring 2C41 avläst.

GRÄSAND *Anas platyrhynchos*

DFH 3134.501	2+	M	2005-11-30	Hemmelmarker See 54.29 N/ 09.53 E, Schleswig- Holstein, Tyskland.
	v		2006-09-05	Norra Sätunaviken 58.18 N/ 13.33 E, Hornborgasjön, Västergötland. 480 km NNE (26°), 0Y 279 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 07:0060).

TRANA *Grus grus*

SVS 9.237.782	00		1989-07-11	Djuphån 60.38 N/ 13.26 E, Malung, Dalarna.
F36	(v)		2007-04-07	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. 263 km S (179°), 17 Y 274 D. Röd ring F36 avläst, sågs 7-11.4.

SFH M33.705	00		2005-06-22	Bötom 62.19 N/ 21.44 E, Vaasa, Finland.
YYR-YBkG	(v)		2007-09-21	N. Lundby 58.23 N/ 13.35 E, Hornborgasjön, Västergötland. 628 km SW (229°), 2 Y 91 D. Färgringar avlästa (RB 977640)

BRUSHANE *Philomachus pugnax*

NLA 1461.611			2004-04-03	Oosterlittens 53.08 N/ 05.38 E, Weakens, HOLLAND.
Y2YRBW	(v)		2007-06-27	St. Bjurum 58.16 N/ 13.28 E, Hornborgasjön, Västergötland. 752 km NE (38°), 3Y 85 D. Färgringar avlästa, vä tars Y-R, hö tibia Y flag, hö tars Bu-W.

SÄVSÅNGARE *Acrocephalus schoenobaenus*

SVS CA10.598	3+	F	2004-08-10	Flommen 55.24 N/ 12.50 E, Falsterbo, Skåne.
	v		2005-07-19	Fågeludden 58.20 N/ 13.35 E, Hornborgasjön, Västergötland. 329 km N (8°), 0Y 343 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 07/2724).

TALGOXE *Parus major*

SVS 2KK57.312	10		2003-07-27	Norra Hyn 59.31 N/ 13.26 E, Forshaga, Värmland.
	v	M	2005-10-16	Kärragården 58.19 N/ 13.36 E, Hornborgasjön, Västergötland. 134 km S (176°), 2Y 82 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 07/2723).

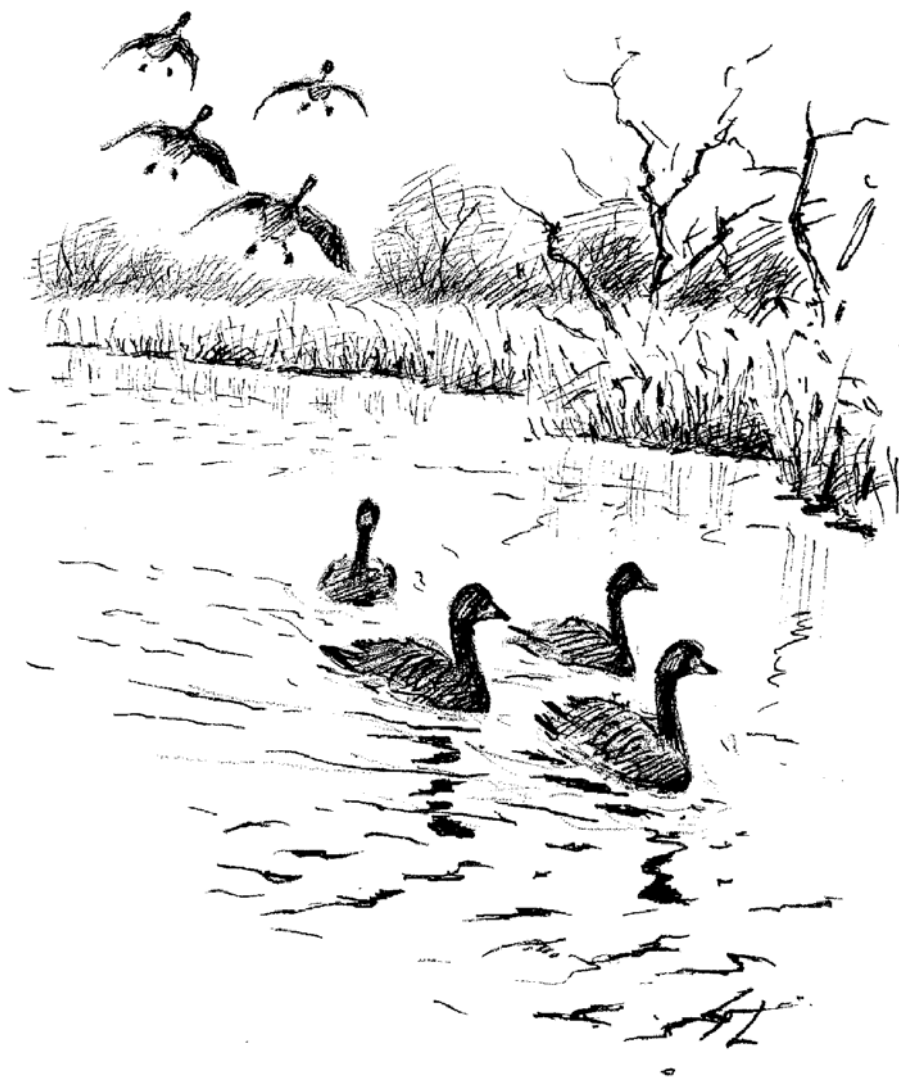
STENKNÄCK *Coccythraustes coccythraustes*

SVS 3.485.101

2+ M
v

2003-02-24
2005-10-16

Djäknemåla 56.18 N/ 15.44 E, Blekinge.
Kärragården 58.19 N/ 13.36 E, Hornborgasjön,
Västergötland.
258 km NNW (331°), 2Y 235 D.
Kontrollerad av ringmärkare (RC 07/2725).

Förteckning över ringmärkta fåglar 1983-2007

I följande tabell redovisas ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön åren 1983-2007. Förutom Hornborga-sjöns fältstations ringserier (fr.o.m.1986) upptar tabellen fåglar ringmärkta av och med ringserier tillhörande Barbro Axelsson (1983-94), Bengt Pettersson (1983-94), Clas Hermansson (1983-85, 1990-97, 1999-2005), Åke Abrahamsson (1989-2007), Juhani Vuorinen (1994) samt Björn Helander (2002-03). Dessutom upptar förteckningen antalet egentliga återfynd som rapporterats genom Ringmärknings-centralen. Här avses alla återfunna fåglar undantaget de som märkts som boungar och rapporterats inom 10 km från märkplatsen efter mindre än tre månader och alla egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats av stationen inom 10 km från märkplatsen. Med området Hornborgasjön avses hela sjöområdet, strandskogen och närliggande öppna marker. Koordinaterna är ca 58.20 N/ 13.34 E.

Art	Märkta 1983-2006	Märkta 2007	Summa 1983-2007	Summa återfynd
Grågås <i>Anser anser</i>	303	118	421	12
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	9		9	1
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1		1	
Kricka <i>A. crecca</i>	64	12	76	1
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	243	412	655	3
Brunand <i>Aythya ferina</i>	3		3	
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	1	1	2	
Knipa <i>Bucephala clangula</i>		2	2	
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1		1	
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1		1	
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	1		1	
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	61		61	
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	1		1	
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	5		5	
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i>	5		5	
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	549		549	19
Blå kärrhök <i>C. cyaneus</i>	54		54	1
Ängshök <i>C. pygargus</i>	16		16	
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	21		21	2
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	2		2	1
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>	20	8	28	1
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	435	39	474	3
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	13		13	
Kornknarr <i>Crex crex</i>	1		1	
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	2		2	
Sothöna <i>Fulica atra</i>	1		1	
Trana <i>Grus grus</i>	23	2	25	
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	15	1	16	
Större strandpipare <i>C. hiaticula</i>	9		9	2
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	48	4	52	
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	2		2	
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	17		17	
Kärrsnäppa <i>C. alpina</i>	15		15	
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	33	2	35	
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	1		1	

Art	Märkta 1983-2006	Märkta 2007	Summa 1983-2007	Summa återfynd
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	95		95	
Morkulla <i>Scolopax rusticola</i>	1		1	
Storspov <i>Numenius arquata</i>	10		10	
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	7		7	
Rödbena <i>T. totanus</i>	20	1	21	1
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	34	1	35	
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	71	6	77	2
Grönbenäppa <i>T. glareola</i>	200	15	215	1
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	109	2	111	
Skrattmås <i>Larus ridibundus</i>	3 351	77	3 428	111
Fiskmås <i>L. canus</i>	1		1	
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	111	1	112	1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	317	14	331	
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	1		1	
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1		1	
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	27	4	31	4
Hornuggla <i>Asio otus</i>	13		13	1
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	2		2	
Nattskärna <i>Caprimulgus europaeus</i>	1		1	
Tornseglare <i>Apus apus</i>	99		99	
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	48		48	
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	10		10	
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	3		3	
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	34		34	
Mindre hackspett <i>D. minor</i>	36		36	
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	4		4	
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	103	2	105	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	352	72	424	1
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	13	4	17	
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	103		103	
Ängspiplärka <i>A. pratensis</i>	20		20	
Gulärka <i>Motacilla flava</i>	458	5	463	4
Forsärla <i>M. cinerea</i>	4		4	
Sädesärla <i>M. alba</i>	865	14	879	1
Strömstare <i>Cinclus cinclus</i>	15		15	2
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	169	13	182	
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	152		152	1
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1 122	36	1 158	2
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	164		164	1
Blåhake <i>L. svecica</i>	22		22	
Svart röstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	1		1	
Röstjärt <i>P. phoenicurus</i>	31		31	
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	128	1	129	
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	13		13	
Koltrast <i>Turdus merula</i>	485	4	489	5

Art	Märkta 1983-2006	Märkta 2007	Summa 1983-2007	Summa återfynd
Björktrast <i>T. pilaris</i>	259	2	261	3
Taltrast <i>T. philomelos</i>	138	2	140	1
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	444		444	3
Dubbeltrast <i>T. viscivorus</i>	1			1
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	60		60	
Flodsångare <i>L. fluviatilis</i>	3		3	
Vassångare <i>L. luscinoides</i>	2		2	
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	2 536	2	2 538	16
Kärrensångare <i>A. palustris</i>	180	1	181	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	9 271	7	9 278	69
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	567		567	11
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	130	1	131	
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	1		1	
Ärtsångare <i>S. curruca</i>	296	1	297	1
Törnsångare <i>S. communis</i>	1 245		1 245	1
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	1 201	5	1 206	4
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	842	10	852	1
Lundsångare <i>Phylloscopus trochiloides</i>	1		1	
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	12		12	
Gransångare <i>P. collybita</i>	74	3	77	
Gransångare <i>P. collybita collybita</i>	2		2	
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	6 761	36	6 797	10
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	74	4	78	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	38		38	
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	1		1	
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	2 648	2	2 650	4
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	2 288		2 288	38
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	156		156	
Entita <i>Parus palustris</i>	342	4	346	
Talltita <i>P. montanus</i>	499		499	
Tofsmes <i>P. cristatus</i>	2		2	
Svartmes <i>P. ater</i>	67		67	
Blåmes <i>P. caeruleus</i>	5 307	96	5 403	8
Talgoxe <i>P. major</i>	3 432	116	3 548	4
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	136	3	139	
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	88		88	
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	1		1	
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	176	2	178	
Varfågel <i>L. excubitor</i>	4		4	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	14		14	
Skata <i>Pica pica</i>	28	1	29	
Kaja <i>Corvus monedula</i>	33	159	192	1
Kråka <i>C. corone</i>	5		5	
Korp <i>C. corax</i>	1		1	
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	543	99	642	1

Art	Märkta 1983-2006	Märkta 2007	Summa 1983-2007	Summa återfynd
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	261	8	269	1
Pilfink <i>P. montanus</i>	3 474	33	3 507	5
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	1 256	19	1 275	3
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	560	1	561	
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	6 273	85	6 358	29
Steglits <i>C. carduelis</i>	281	72	353	
Grönsiska <i>C. spinus</i>	1 094	28	1 122	6
Hämpling <i>C. cannabina</i>	131	3	134	
Vinterhämpling <i>C. flavirostris</i>	24		24	
Gråsiska <i>C. flammea</i>	259	9	268	
Gråsiska <i>C. flammea cabaret</i>	24		24	
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	155		155	
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	307	4	311	
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	31		31	
Gulsparrv <i>Emberiza citrinella</i>	1 696	4	1 700	2
Sävsparrv <i>E. schoeniclus</i>	3 698	36	3 734	16
Totalt	70 235	1.731	71 966	422
Antal arter	138	62	139	50

Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2007

Clas Hermansson

Denna fågelrapport grundar sig på observationer från Hornborgasjöns rapporteringsområde, som rapporterats till allmänna rapportsystemet Svalan under 2007. Totalt omfattar den 23 700 fågelrapporter av 223 arter från 498 rapportörer. Jämfört med 2006 är detta en ökning med 2 000 rapporter (9 %), en minskning med 1 art och en ökning med 82 rapportörer (20 %). Observationer som rapporterats efter den 5 februari 2008 finns inte upptagna i denna sammanställning. Principen för uppgift om observatör är att första, för vissa fynd flera, namn anges enligt vad som framgår av Svalan. För fynd som gäller flera dagar anges också sista observatör.

Arter som är markerade med asterisk * har studerats speciellt under 2007. Redogörelser finns på annan plats i denna publikation. Arter inom parentes bedöms inte ha uppträtt spontant. De är antingen rymlingar från fågelparke eller fåglar från frilevande europeiska populationer. För eventuella rättelser och kompletteringar se *Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2008*.

Förklaringar

Vinterfynd = januari-februari respektive december

Vårfynd = mars-maj

Sommarfynd = juni-juli

Höstfynd = augusti-november

HF = Hornborgasjöns fältstation

Saknas platsangivelse gäller fyndet hela sjöområdet (inventerats).

Samtliga fynd gäller rastande fåglar om inget annat anges

Knölsvan* *Cygnus olor*

Högsta antal vår: 900 ex. 7.4 och 14.4 (HF).

Högsta antal höst: 1 650 ex. 17.11 (HF).

Vinterfynd: 1 330 ex. 13.1 (HF), 127 ex. Utloppet 1.2 (Jörgen Fritzson), 1 050 ex. Hornborgasjön (från Almeötornet) 12.12 (Albin Thorsson), 505 ex. Hornborgasjön (från Almeötornet) 28.12 (Lennart Sundh).

Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 1 330 ex.

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vårfynd: Sågs regelbundet 9.3-28.4, bl.a. 2 ad. Vadboden 9.3 (Sven-Olof Gren), 5 ad. Vadboden 10.3 (Ingemar Nilsson), 1 ex. sträckte mot N över mellersta delen 11.3 (Bengt Pettersson), 10 ad. Vadboden 12.3 (Gunnar Jakobsson), 3 ad. Vadboden 13.3 (Jörgen Fritzson), 1 ad. sträckte mot N över norra delen 13.3 (Albin Thorsson), 3 ad. sträckte mot N över St. Bjurum 16.3 (Clas Hermans-

son), 3 ex. 2K Vadboden 15-26.4 (Andreas Karlsson, Hans Walker), 3 ad. Vadboden 18-21.4 (Ingemar Larsson, Henrik Blank), 2 ad. Vadboden 23.4 (Fredrik Johansson), 1 ad. Vadboden 23-28.4 (Jonas Englund, HF), 1 ex. 2K Vadboden 28.4 (Magnus Hallgren)

Höstfynd (1): 5 ex. förbifl. Vadboden 25.11 (Thore Axelsson).

Granskning av fynden visar att minst 18 ad. och 4 ex. 2K rastat vid Vadboden under vårsträcket. Två kullar (1+3 ex. 2K) sågs under vårsträcket, inga kullar 2006 och 3 kullar 2005.

Sångsvan* *Cygnus cygnus*

Vinter-vårfynd: Sågs 1.1-26.2, bl.a. 50 ex. Vadboden 1.1 (Christopher Magnusson), 38 ex. 13.1 (HF), 2 ad. Almeö 26.2 (Clas Hermansson).

Högsta antal vår: 340 ex. 9.3 (Jörgen Fritzson).

Högsta antal sommar: 40 ex. södra delen 2.9 (Bengt Pettersson).

Höst-vinterfynd: Högsta antal höst: 88 ex. 18.8 (HF), vid St. Bjurum sågs 135 ex. 6.11 (Kent Kristenson), 409 ex. 17.11 (Sven-Olof Gren), 725 ex. 2.12 (Sven-Olof Gren), 962 ex. 8.12 (Sven-Olof Gren), 790 ex. 22.12 (Sven-Olof Gren), 840 ex. 30.12 (Lisette Härsjö). Dessutom räknades 1 150 ex. Vadboden 9.12 (Janne Pettersson).

Vårsträcket gick över ovanligt tidigt och snabbt. Flest antal rastande sångsvanar var redan den 9 mars och i början av april var sträcket i stort sett över. Antalet rastande fåglar var också färre än normalt. Ett oskördat kornfält vid St. Bjurum samlade ovanligt många sångsvanar under november-december månad. Vad naturligtvis svårt att räkna svanarna på fälten. Noggranna räkningar av Sven-Olof Gren när svanarna flög till Hornborgasjön för övernattningsföre skymning gav värdefull information om antalet fåglar. Antalet under hösten (409 ex) och vintern (1 150 ex) är de högsta höst- och vintersiffrorna som noterats vid Hornborgasjön.

Sädgås *Anser fabalis*

Vinterfynd (rastande): 10 ex. St. Bjurum 7.12 (Thomas Karlsson), 4 ex. St. Bjurum 30.12 (Lisette Härsjö).

Vårfynd (rastande): Sågs 3.3-7.5 bl.a. 2 ex. Vadboden 3.3 (Stig Karlsson), 5 ex. Vadboden 5.3 (Jörgen Fritzson), 5 ex. 28.4 (HF), 1 ex. Tranum 7.5 (Clas Hermansson).

Höstfynd (rastande): 7 ex. Hornborgasjön 29.9 (Alf Karlsson), 10 ex. Vadboden 25.11 (Thore Axelsson).

Flockar med översträckande sädgäss sågs regelbundet, främst under vårsträcket. Ett oskördat kornfält vid St. Bjurum samlade också en flock sädgäss under november-december månad.

Tundrasädgåås *Anser fabalis rossicus*

Fyra fynd: 8 ex. Tranum 8.4 (Gunnar Jakobsson), 2 ex. Getnäsvisken 28.4 (Magnus Hallgren), 3 ex. Kärrtorp 30.4-1.5 (Jörgen Fritzon), 1 ex. Kärrtorp 9.5 (Karl-Markus Laudon).

Fler individer än tidigare år. Granskning av fynden visar att minst 13 ex. uppehållit sig i sjöområdet.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Vårfynd: Sågs regelbundet 21.3-29.5, bl.a. 5 ex. Tranum 21.3 (Gunnar Jakobsson), 2 ex. Hornborgamaden 31.3 (Clas Hermansson), 3 ex. Vadboden 31.3 (Anders Svensson), 6 ex. Almeö 16.4 (Anders Lundell), 7 ex. Vadboden 23.4 (Fredrik Johansson), 6 ex. Vadboden 1.5 (Magnus Hallgren), 2 ex. Utloppet 20.5 (Andreas Karlsson), 1 ex. Rönäs 29.5 (Albin Thorsson).

Höst-vinterfynd (3): 10 ex. Vadboden 20.10 (Inge Olsson), 1 ex. Utloppet 4.11 (Thore Axelsson), 1 ex. förbifl. St. Bjurum 9.12 (Christopher Magnusson).

Granskning av fynden visar att ungefär 10 ex. uppehållit sig i sjöområde under våren. Eftersom arten setts under en lång period på olika platser kan det inte uteslutas att det totala antalet varit fler.

Bläsgås *Anser albifrons*

Vinterfynd: 1 ex. St. Bjurum 9.12 (Janne Petterson), 1 ad. 1 ex. 1K Vadboden 12.12 (Albin Thorsson).

Vårfynd: Sågs regelbundet 3.3-29.5 bl.a. 1 ad. Vadboden 3.3 (Stig Karlsson), 4 ad. Vadboden 5.3 (Åke Abrahams-son), 15 ex. Tranum 21.3 (Gunnar Jakobsson), 2 ad. 2 ex. 2K Vadboden 25.3 (Magnus Hallgren), 4 ex. 21.4 (HF), 2 ex. Vadboden 1.5 (Åsa Axelsson), 2 ex. Sätunamaden 22.5 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. 2K Almeö 29.5 (Clas Hermansson).

Sommarfynd (3): 2 ad. södra delen 1.7 (Bengt Pettersson), 1 ex. Getnäsvisken 2.7 (Clas Hermansson), 1 ex. Dagsnäs 23.7 (Eric Thorsson).

Höstfynd (1): 1 ex. Vadboden 25.11 (Thore Axelsson). *Granskning av fynden visar att minst 13 ex. (9 ad. 4 ex. 2K) funnits vid södra delen av Hornborgasjön, som mest har 6 ex. setts samtidigt. Den 21 mars rastade 15 ex. vid Tranum. Det är näst högsta antal som setts vid Hornborgasjön. Under våren 1999 sågs 20 ex. I likhet med stripgåsen finns inga fynd av bläsgås under juni månad. Det är sannolikt att de två fåglar som fanns i slutet av maj och början av juli ruggat tillsammans med grågässen. Det är inte lätt att se alla gäss under ruggningen.*

Grågås *Anser anser*

Vinterfynd: 26 ex. södra delen (Christopher Magnusson), 18 ex. 13.1 (HF), 42 ex. Hornborgamaden 17.1 (Jörgen Fritzon), 41 ex. Ytterberg-Utloppet 23.2 (Leif Arvidson), 24 ex. Norra Sätunaviken 2.12 (Leif Arvidsson), 36 ex. Vadboden 12.12 (Albin Thorsson).

Högsta antal vår: 2 360 ex. 5.5 (HF)

Högsta antal höst: 3 050 ex. 13.10 (HF)

Total räkning: 6 800 ex. i hela sjöområdet 15.5 (Clas

Hermansson).

Grågässen som ruggar i Hornborgasjön anlände från mitten av maj månad. Antalet kulminerade troligen den 15.5, då 6 800 ex. fanns i sjöområdet. Samma förlopp konstaterades under 2006 (8 300 ex. 30.5), 2005 (8 600 ex. 25.5) och 2004 (8 900 ex. 21.5). Antalet under 2007 var lägre än tidigare år. Den tidiga våren bidrog till att gässen kom tidigare än normalt, vilket också tycktes vara fallet för de gäss som skulle rugga i sjöområdet. Det kan inte uteslutas att det funnits fler än 6 800 ex. i slutet av maj månad.

[**Stripgås** *Anser indicus*]

Sågs 16.3-25.7, bl.a. 1 ex. gul ring höger tars Utloppet-Vadboden 16-31.3 (Magnus Hallgren, Hans Svensson), 1 ex. hela sjöområdet 9.5-1.6 (Gunnar Jakobsson, Karl-Markus Laudon), 2 ex. Vadboden 16.5 (Eric Thorsson), 1 ex. ej ringmärkt Almeö-Rönäs 2-27.7 (Clas Hermansson). *Två fåglar har uppehållit sig vid Hornborgasjön under våren och sommaren. Under april och juni månad sågs inga stripgäss.*

Kanadagås *Branta canadensis*

Högsta antal vinter: 450 ex. Sätunamaden 13.1 (Leif Arvidsson), 720 ex. 30.12 (Lisette Härsjö).

Högsta antal vår: 1 160 ex. Hornborgasjön 6.3 (Clas Hermansson)

Högsta antal höst: 480 ex. Hornborgasjön 4.11 (Clas Hermansson).

Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 450 ex. Ett oskördat kornfält vid St. Bjurum lockade till sig många kanadagäss under senhösten och vintern, som mest sågs 720 ex.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Högsta antal: 46 ex. Sätunamaden 8.10 (Gunnar Jakobsson).

Vårfynd: Sågs regelbundet 15.3-31.5, bl.a. 1 ex. Utloppet 15.3 (Andreas Karlsson), 5 ex. Almeö 27.3 (Jörgen Fritzon), 4 ex. Almeö 4.4 (Leif Arvidsson), 6 ex. 21.4 (HF), 7 ex. Vadboden 18.5 (Håkan Ydregården), 9 ex. Vadboden 24.5 (Clas Hermansson), 11 ex. Vadboden 31.5 (Karl-Markus Laudon).

Sommarfynd: Sågs 1-8.6, bl.a. 5 ex. Vadboden 1.6 (Jörgen Fritzon), 1 ex. Vadboden 8.6 (Andreas Karlsson).

Höstfynd: Sågs 29.9-17.10, bl.a. 19 ex. Ytterberg 29.9 (Alf Karlsson), 46 ex. Sätunamaden 8.10 (Gunnar Jakobsson), 38 ex. 13.10 (HF), 25 ex. förbifl. Vadboden 17.10 (Sven-Olof Gren).

Den högsta höstsiffran som noterats vid Hornborgasjön är 260 ex som rastade den 2 november 2005.

Nilgås *Alopochen aegyptiacus*

Ett fynd: 1 ex. Fågeludden 19-20.1 (Thore Axelsson, Jörgen Larsson m.fl).

Rostand *Tadorna ferruginea*

Ett fynd: 1 ex. 2K+ hane St. Veka, Sätuna 23-26.5
(Gunnar Jakobsson, Musse Björklund m.fl).

Gravand *Tadorna tadorna*

Vårfynd: Sågs regelbundet 15.3-23.5, bl.a. 1 ex. Sätunamaden 15.3 (Claes Ekberg), 1 hane Vadboden 15.3 (Clas Hermansson), 1 par Rönäs 29.3 (Jörgen Fritzon), 1 hane Vadboden 12.4-21.4 (Ingemar Johansson, Magnus Hallgren), 1 hona Vadboden 22-23.5 (Göran Nilsson, Clas Hermansson).

Höstfynd: 7 ex. sträckte mot S över Vadboden 3.8 (Eric Thorsson), 1 ex. Vadboden 14-25.8 (Leif Arvidsson, Lenart Wahlén).

Granskning av fynden visar att troligen fem ex. rastade under våren och ett ex. under hösten. Därutöver sträckte 7 ex mot söder den 3 augusti.

Bläsand *Anas penelope*

Vinterfynd: Sågs 1-22.1 och 4-31.12, bl.a. 2 ex. Vadboden 1.1 (Christopher Magnusson), 3 ex. Almeö 7.1 (Leif Arvidsson), 19 ex. 13.1 (HF), 1 hane 22.1 (Peter Laudon), 1 hona Utloppet 4.12 (Leif Arvidsson), 2 ex. Vadboden 9.12 (Janne Pettersson), 1 par Utloppet 31.12 (Leif Arvidsson).

Högsta antal vår: 1 430 ex. 14.4 (HF).

Högsta antal höst: 4 100 ex. 16.9 (HF).

Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 19 ex. i hela sjöområdet. Under december månad uppskattas antalet till 7 ex.

Amerikansk bläsand *Anas americana*

1 hane Vadboden 31.1 (Kent-Ove Hvass, Gunnar Jakobsson m.fl), 1 hane Norra Sätunaviken 1-4.4 (Gunnar Jakobsson, Erik F Nordberg m.fl), 2 hanar Norra Sätunaviken 5.4 (Uno Unger m.fl), 2 hanar Norra Sätunaviken-Vadboden 6-26.4 (Stig Karlsson, Hans Walker m.fl).

Snatterand *Anas strepera*

Häckningar: 8 pulli Utloppet 29.5 (Bertil Larsson), 1 hona 7 pulli Korpaboviken 16.8 (Jörgen Fritzon).

Vinterfynd: Sågs 1-22.1, bl.a. 2 par Ytterberg 1.1 (Christopher Magnusson), 11 ex. 13.1 (HF), 1 par 22.1 (Peter Laudon).

Högsta antal vår: 310 ex. 28.4 (HF).

Högsta antal höst: 1 370 ex. 18.8 (HF).

Två kullar; Korpaboviken (1) och Utloppet (1). Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 11 ex. i hela sjöområdet. Antalet under våren (310 ex) är den högsta vårsiffran som noterats vid Hornborgasjön. Antalet under hösten (1 370 ex) är den högsta siffran som noterats vid Hornborgasjön.

Kricka *Anas crecca*

Häckning: 1 hona 8 pulli Fågeludden 20.7 (Magnus Hallgren)

Vinterfynd: Sågs 1-24.1 och 15.12, bl.a. 4 ex. Vadboden 1.1 (Peter Laudon), 11 ex. Ytterberg (Ingemar Johansson),

1 hane Almeö 24.1 (Karl-Markus Laudon), 2 ex. Almeö 15.12 (Leif Arvidsson).

Högsta antal vår: 1 950 ex. 14.4 (HF).

Högsta antal höst: 1 870 ex. 16.9 (HF).

En kull; Fågeludden (1). Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 11 ex.

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

1 hane Vadboden 6-10.4 (Joakim Hagström, Lars-Evert Svensson m.fl), 1 hane Utloppet 23.4 (Jörgen Fritzon).

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Häckningar: 12 pulli Fäholmen 24.4 (Peter Laudon), 1 ägg trut-kråkädet Almeö 3.5 (Clas Hermansson), 2+9 pulli Getnäsviden 4.6 (Clas Hermansson), 8 pulli Ore backar 14.6 (Leif Arvidsson), 5+7 pulli Getnäsudden 18.6 (Clas Hermansson), 4+5+11 pulli Fäholmen 18.6 (Clas Hermansson), 2+3+6 pulli Vässtorpsviden 19.6 (Clas Hermansson), 3+3 pulli Almeö 20.6 (Clas Hermansson), 5 pulli Rönäs 30.6 (Albin Thorsson), 10 pulli Barnasjön 12.7 (Thomas Karlsson), 7 pulli Korpaboviken 29.7 (Eric Thorsson).

Högsta antal vinter: 960 ex. 13.1 (HF).

Högsta antal vår: 470 ex. 7.4 (HF).

Högsta antal höst: 2 800 ex. 13.10 (HF).

Totalt 17 kullar; Fäholmen (4), Getnäsudden (2), Getnäsviden (2), Vässtorpsviden (3), Almeö (2), Rönäs (1), Ore backar (1), Korpaboviken (1) och Barnasjön (1). Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 960 ex.

Stjärtand *Anas acuta*

Vinterfynd (1): 1 hane Ytterberg 2-8.1 (Peter Laudon, Albin Thorsson).

Högsta antal vår: 50 ex. 14.4 (HF).

Högsta antal höst: 68 ex. 16.9 (HF), 1 000 ex. Ytterberg 1.10 (Jörgen Fritzon).

Årta *Anas querquedula*

Första vårfynd: 1 hane Sätunamaden 27.3 (Jörgen Fritzon).

Högsta antal vår: 26 ex. 28.4 (HF).

Sista höstfynd: 1 ex. Södra Sätunaviken 16.9 (Gunnar Jakobsson).

Skedand *Anas clypeata*

Första vårfynd: 2 hanar Vadboden 13.3 (Jörgen Fritzon).

Högsta antal vår: 87 ex. 28.4 (HF).

Högsta antal höst: 122 ex. 16.9 (HF).

Rödhuva dykand *Netta rufina*

2 ex. honf. mellersta delen 12-18.8 (Ulf Lindell, Magnus Hallgren m.fl), 1 ex. honf. Vässtorpsviden 13.10 (Karl-Markus Laudon, Christopher Magnusson m.fl).

De två honfärgade fåglar som upptäcktes den 12 augusti i Korpaboviken och på samma plats dagen efter samt sista gången den 18 augusti när de flög förbi utanför Fågeludden. Det var sannolikt en av dessa två individer som återupptäcktes i Vässtorpsviden den 13 oktober. Trots

intensivt sökande sågs den inte mer. Arten är inte ny vid Hornborgasjön, men det var första gången som två fåglar setts samtidigt.

Brunand *Aythya ferina*

Häckningar: 1 hona 1 pulli Rönäs 30.6 (Albin Thorsson), 1 hona 4 pulli Utloppet 20.7 (Magnus Hallgren).
Vinterfynd: Sågs 1.1-18.2 och 12-31.12, bl.a. 100 ex. Ytterberg 1.1 (Christopher Magnusson), 280 ex. Fågeludden 6.1 (Magnus Hallgren), 370 ex. 13.1 (HF), 380 ex. Ytterberg 15.1 (Albin Thorsson), 10 ex. Utloppet 18.2 (Jonas Englund), 1 hane Almeö 12-31.12 (Albin Thorsson), Peter Laudon).
Högsta antal vår: 770 ex. 7.4 (HF).
Högsta antal höst: 8 500 ex. 16.9 (HF).
Två kullar; Rönäs (1) och Utloppet (1). Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 380 ex.

Ringand x Vigg *Aythya collaris x fuligula*

1 hane Fågeludden 23.4-13.5 (Magnus Hallgren, Carl Tholin m.fl).

Vigg *Aythya fuligula*

Häckningar: 9 pulli Stora Veka 7.7 (Gunnar Jakobsson), 2 pulli Fågeludden 21.7 (Mats Strandberg), 4 pulli Korpaboviken 29.7 (Eric Thorsson), 1 pulli Korpaboviken 16.8 (Jörgen Fritzson).
Vinterfynd: Sågs 1.1-24.2 och 12-15.12, bl.a. 350 ex. Ytterberg 1.1 (Christopher Magnusson), 1 260 ex. 13.1 (HF), 350 ex. Ytterberg 19.1 (Ingemar Johansson), 5 ex. Ytterberg 20.1 (Janne Pettersson), 9 ex. Fågeludden-Utloppet 21.1 (Jan Mogol, Göran Nilsson), 4 ex. Utloppet 24.2 (Anders Jihmanner), 26 ex. Norra Sätunaviken-mellersta delen 12.12 (Albin Thorsson), 10 ex. mellersta delen 15.12 (Leif Arvidsson).
Högsta antal vår: 4 330 ex. 14.4 (HF).
Högsta antal höst: 1 580 ex. 13.10 (HF).
Fyra kullar; Fågeludden (1), Stora Veka (1) och Korpaboviken (2). Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 1 160 ex. Vid kyla och isläggning 19-20 januari lämnade i stort setts samtliga vigg sjöområdet. Antalet under våren (4 330 ex) är den högsta siffran som noterats vid Hornborgasjön.

Bergand *Aythya marila*

Vinterfynd: Sågs 6-18.1 och 12-29.12, bl.a. 7 ex. Ytterberg 6.1 (Magnus Hallgren), 3 hanar 6 honor Ytterberg 7.1 (Håkan Eliasson), 10 ex. 13.1 (HF), 12 ex. 18.1 (Jörgen Fritzson), 1 hane 3 honor Norra Sätunaviken 12.12 (Albin Thorsson), 2 hanar, 8 honor, 3 ex. 1K Almeö 15.12 (Leif Arvidsson), 1 par Norra Sätunaviken 29.12 (Christopher Manusson).
Vårfynd: Sågs 10.3-12.5, bl.a. 1 hona Utloppet 10.3 (Åsa Axelsson), 1 hane Fågeludden 10.4 (Kent Kristenson), 3 par norra delen 30.4 (Jörgen Fritzson), 4 hanar, 3 honor sträckförsök norra delen 30.4 (Gunnar Jakobsson), 1 hona Fågeludden 1-12.5 (Lars Bohlin, Magnus Hallgren).
Sommarfynd: 5 ex. honf. förbifl. Utloppet 28.7 (Jörgen

Fritzson).

Höstfynd: 2 par Korpaboviken 16.8 (Jörgen Fritzson), 2 ex. honf. Korpaboviken 19.8 (Björn Spetz), 1 par Ytterberg 22.8 (Jörgen Fritzson), 1 hona Fågeludden 21.10 (Andreas Karlsson).

Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 12 ex. Antalet under våren och i december månad (13 ex) är den högsta siffran som noterats vid Hornborgasjön.

Ejder *Somateria mollissima*

Fyra fynd: 1 hane Fågeludden-Hornborgaviken 1.4 (Ulf Lindell, Clas Hermansson), 11 hanar, 2 honor Fågeludden 7.4 (Magnus Hallgren m.fl), 1 hane, 1 hona Fåholmen 28.4 (Karl-Markus Laudon), 1 hona norra delen 7.5 (Jörgen Fritzson).
Åter en stor flock under våren, 13 ex. den 7 april. Den flock på 15 hanar som rastade utanför Fågeludden den 11 maj 2006 är fortfarande det största antalet som noterats vid Hornborgasjön.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Vårfynd (4): Sågs 13.4-12.5, 1 par Almeö 13-14.4 (Bengt Pettersson, Stefan Persson), 1 hona Fågeludden 5.5 (Magnus Hallgren), 1 par norra delen 7.5 (Jörgen Fritzson), 1 hona Fågeludden 11-12.5 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).
Sågs endast under vårsträcket. Fynden visar att sex fåglar rastat i Hornborgasjön.

Sjööorre *Melanitta nigra*

Vårfynd (5): 1 par Fågeludden 23.4 (Albin Thorsson), 1 ex. 28.4 (HF), 1 par sträckförsök norra delen 1.5 (Jörgen Fritzson), 15 (11+4) ex. sträckförsök norra delen 7.5 (Jörgen Fritzson), 21 ex. Fågeludden 12.5 (Magnus Hallgren m.fl).
Sågs endast under vårsträcket. Fynden visar att ungefär 40 fåglar rastat i Hornborgasjön.

Svärta *Melanitta fusca*

Vårfynd: 4 ex. Fågeludden 11.5 (Jörgen Fritzson), 3 ex. norra delen 19.5-20.5 (Gunnar Jakobsson, Karl-Markus Laudon).
Höstfynd: 4 ex. Fågeludden 18.9 (Karl-Markus Laudon), 1 ex. honf. Fågeludden 29.9 (Eric Thorsson).
Efter fjolårets stora antal av rastande svärtor blev 2007 mer normalt. Granskning av fynden visar att 3-7 ex. rastade under våren och 4 -5 ex. under hösten.

Knipa *Bucephala clangula*

Häckningar: 6 pulli Stora Veka 18.5 (Gunnar Jakobsson), 10 pulli Stora Veka 2.6 (Gunnar Jakobsson), 1 pulli Dagsnäs 8.6 (Bengt Pettersson), 1+6 pulli Getnäsudden 18.6 (Clas Hermansson), 5 pulli Fåholmen 18.6 (Clas Hermansson), 4 pulli Fåholmen 22.6 (Christopher Magnusson).
Högsta antal vinter: 850 ex. 13.1 (HF).
Högsta antal vår: 1 840 ex. 7.4 (HF).
Högsta antal höst: 1 160 ex. 13.10 (HF).

Sju kullar; Fäholmen (2), Getnäsudden (2), Stora Veka (2) och Dagsnäs (1). Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 850 ex. Antalet under hösten (1 160 ex) är den högsta höstsiffran som noterats vid Hornborgasjön.

Salskrake *Mergus albellus*

Högsta antal vinter: 120 ex. 13.1 (HF).

Högsta antal vår: 245 ex. 14.4 (HF).

Högsta antal höst: 107 ex. 13.10 (HF).

Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 120 ex. Inga sommarfynd under 2007. Vårens sista observation gjordes den 20 maj och höstens första den 16 augusti.

Småskrake *Mergus serrator*

Vinterfynd: 1 ex. Ytterberg 2.1 (Kristian Kjellberg).

Vårfynd: Sågs regelbundet 25.3-20.5, bl.a. 2 ex. Ytterberg 25.3 (Gunnar Jakobsson), 4 ex. Utloppet 9.4 (Johan Sjölund), 3 hanar, 3 honor Fågeludden 23.4 (Albin Thorsson), 7 ex. 28.4 (HF), 4 par sträckte mot N över Kärrtorp 30.4 (Jörgen Fritzson), 6 ex. norra delen 20.5 (Gunnar Jakobsson).

Höstfynd (1): 1 ex. honf. Fågeludden 29.9 (Eric Thorsson).

Det är mycket ovanligt med vinterfynd vid Hornborgasjön. Observationen den 2 januari är därför speciellt anmärkningsvärt. Höstfynd tillhör också kategorin ovanliga observationer.

Storskrake *Mergus mergans*

Häckningar: "Kläckt idag, ungarna under honan Stora Veka 22.5 (Gunnar Jakobsson), 1 hona 4 pulli Fäholmen 22.6 (Christopher Magnusson).

Högsta antal vinter: 520 ex. 13.1 (HF)

Högsta antal vår: 190 ex. 7.4 (HF).

Högsta antal höst: 123 ex. 13.10 (HF).

Två kullar; Fäholmen (1) och Stora Veka (1). Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 520 ex.

Amerikansk kopparand *Oxyura jamaicensis*

1 hane Korpaboviken 20-27.3 (Albin Thorsson, Inge Olsson, Andreas Karlsson m.fl).

Orre *Tetrao tetrix*

1 hane spelade vid Bjurumsån, SV om St. Bjurum 7.4 (Jörgen Fritzson m.fl), och 1 hane spelade på samma plats 13.4 (Peter Laudon).

Rapphöna *Perdix perdix*

Häckning: 8 pulli Hornborgamaden 13.8 (Clas Hermansson).

Spelade: 2 ex. Vässtorp 28.4 (Lars Teng).

Övriga fynd: 4 ex. Vässtorp 24.2 (Christopher Magnusson m.fl), 1 par Tranum 12.5 (Leif Arvidsson), 1 par Hornborgamaden 30.5 (Clas Hermansson), 2 ad. Kärrgården 8.6 (Jan Mogol), 1 ex. St. Bjurum 10.6 (Thore Axelsson), 8 ex. Vässtorpsviken 27.9 (Jan Fransson).

En häckning har konstaterats; Hornborgamaden (1). Därutöver tre par; Vässtorp (2) och Tranum (1) samt 1 ex. vid St. Bjurum.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Spelade: Hördes 13.5-30.7, bl.a. 1 ex. Kärrtorp 13.5 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Vadboden 3.6 (Karl-Markus Laudon), 7 ex. Härlingstorp-Kärrtorp 5.6 (Clas Hermansson), 1 ex. St. Bjurum 5.6 (Sven-Olof Gren), 1 ex. Stenums mader 6.6 (Börje Broström), 1 ex. Sätunamaden 9.6 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Bolums by 29.6 (Jan Mogol), 1 ex. NV Broddetorp 13.7 (Clas Hermansson), 1 ex. Ytterberg 26.7 (Thore Axelsson), 1 ex. Vässtorp 30.7 (Clas Hermansson).

Antalet spelande fåglar från Härlingstorp i norr, längs sjöns östra sida till St. Bjurum i söder var anmärkningsvärt högt. Fynden tyder på 14 spelande fåglar, flera tillfälligt; Härlingstorp-Kärrtorp (7), Bolums by (1), Vässtorp (1), Ytterberg (1), Sätunamaden (1), Vadboden (1), St. Bjurum (1) och Stenums mader (1). Samtliga fynd var spelande fåglar.

Storlom *Gavia arctica*

Fem fynd: 1 ex. rastade, flög senare mot N vid Fågeludden 28.4 (Magnus Hallgren m.fl), 1 ex. förbifl. mot N vid Ytterberg 29.4 (Ingemar Nilsson), 1 ex. sträckte mot N över Kärrtorp 30.4 (Jörgen Fritzson m.fl), 1 ex. sträckte mot SO över Fågeludden (Thore Axelsson m.fl), 1 ex. norra delen 16.5 (Gunnar Jakobsson m.fl).

Smådopping* *Tachybaptus ruficollis*

Vinterfynd: 1 ex. Fljan, Stenums mader 19.1 (Thore Axelsson), 2 ex. Almeö 24.1 (Karl-Markus Laudon), 1 ex. Hornborgaån, Bosgården 11.2 (Stig Karlsson), 1 ex. Almeö 15.12 (Leif Arvidsson).

Högsta antal vår: 2 ex. Fågeludden 27.3 (Jörgen Fritzson), 2 ex. Stora Veka 29.4 (Gunnar Jakobsson).

Sommarfynd: 1 ex. Stora Veka 15.6-30.7 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Fågeludden 11.7 (Göran Nilsson).

Högsta antal höst: 11 ex. Utloppet 2.10 (Jörgen Fritzson). *Antalet fynd av smådopping ökar för varje år. Det är snart dags att konstatera häckningar. Antalet under hösten, 11 ex, är högt men överstiger de 20 ex. som sågs hösten 1993.*

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Vinterfynd: Sågs 3-21.1, bl.a. 2 ex. Ytterberg 5.1 (Ingemar Nilsson), 5 ex. 13.1 (HF), 2 ex. Oranabbe 21.1 (Leif Arvidsson).

Högsta antal vår: 1 200 ex. 21.4 (HF)

Högsta antal höst: 570 ex. 13.10 (HF).

Antalet under våren (1 200 ex) den högsta siffran som noterats vid Hornborgasjön.

Gråhakedopping* *Podiceps grisegena*

Första vårfynd: 1 ex. Utloppet 9.3 (Jörgen Fritzson).

Högsta antal vår: 310 ex. 21.4 (HF)

Sista höstfynd: 2 ex. Korpaboviken 22.10 (Thore Axelsson).

Antalet under våren (310 ex) är den siffran som noterats vid Hornborgasjön.

Svarthakedopping* *Podiceps auritus*

Första vårfynd: 1 ex. Utloppet 27.3 (Andreas Karlsson).
Högsta antal vår: 7 ex. 21.4 (HF)
Högsta antal höst: 3 ex. 13.10 (HF)
Sista höstfynd: 2 ex. Korpaboviken 22.10 (Thore Axelsson).

Svarthalsad dopping* *Podiceps nigricollis*

Första vårfynd: 1 ex. Vadboden 24.3 (Åsa Axelsson).
Sista höstfynd: 1 ex. Korpaboviken 22.10 (Thore Axelsson).

Storskarv* *Phalacrocorax carbo*

Högsta antal vår: 210 ex. 14.4 (HF).
Högsta antal höst: 440 ex. 16.9 (HF).
Vinterfynd: Sågs 3.1-18.2 och 2-30.12, bl.a. 1 ex.
Fågeludden 3.1 (Bengt Pettersson), 2 ex. 13.1 (HF), 1 ex.
Almeö 18.2 (Inge Olsson), 1 ex. Getnäsudden 2.12 (Christopher Magnusson), 1 ex. förbifl. Tranum 30.12 (Leif Arvidsson).

Rördrom *Botaurus stellaris*

Första vårfynd: 1 ex. norra delen 25.3 (Gunnar Jakobsson).
Spelande: 1 ex. norra delen 25.3-28.5 (Gunnar Jakobsson, Roland Thuvander).
Övriga fynd: 1 ex. Hornborgamaden 2.8 (Olof Persson), 1 ex. förbifl. Almeö 24.8 (Clas Hermansson), 1 ex. Fäholmen 20.9 (Bengt Pettersson), 1 ex. förbifl. Almeö 23.10 och 26.10 (Clas Hermansson).
Endast en revirhävdande fågel; Norra delen (1). Årets resultat visar att arten är på väg att försvinna från Hornborgasjön. En spelande fågel skall jämföras med 4-6 ex. under åren 2002-06. Föda saknas inte, problemet är artens krav på skyddande vassar.

Gråhäger* *Ardea cinerea*

Vinterfynd: Sågs 1.1-26.2 och 1-31.12, bl.a. 1 ex. Utloppet. 1.1 (Christopher Magnusson), 3 ex. Utloppet 3.1 (Andreas Karlsson), 5 ex. 13.1 (HF), 4 ex. norra delen 24.1 (Jörgen Fritzon), 7 ex. Hornborgasjön 17.2 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Tranum 1.12 (Leif Arvidsson), 1 ex. Fågeludden 1.12 (Leif Arvidsson), 4 ex. Fäholmen 31.12 (Janne Pettersson).
Högsta antal vår: 47 ex. 21.4 (HF).
Högsta antal höst: 31 ex. 16.9 (HF).
Antalet den 21 april (47 ex) är den högsta vårsiffran som noterats vid Hornborgasjön. Fler fynd än normalt under januari-februari, som mest sågs 7 ex. Vid årsskiftet i december månad fanns 4 ex. kvar.

Bivråk *Pernis apivorus*

Första vårfynd: 1 ex. sträckte mot N över Fågeludden 15.5 (Niklas Telbe).
Sista höstfynd: 1 ex. förbifl. Utloppet 17.9 (Andreas Karlsson).
Arten sågs endast vid tre lokaler under häckningstid; Vadboden, Dagsnäs och Rödemosse.

Brun glada *Milvus migrans*

1 ad. sträckte mot N över St. Bjurum 2.6 (Gunnar Jakobsson), 1 ad. förbiflyg. Vadboden 1.8 och 6.8 (Jörgen Fritzon, Eric Thorsson), 1 ad. sträckte mot S över Tranum 20.8 (Clas Hermansson).

Röd glada *Milvus milvus*

Vårfynd (6): 1 ex. förbifl. St. Bjurum 13.3 (Thomas Göthberg), 1 ex. förbifl. Tranum 18.3 (Leif Arvidsson), 1 ex. norra delen 30.3 (Mogens Majland), 1 ex. Hälsingsgården 10.4 (Lars-Evert Svensson), 1 ex. Vadboden 15.4 (Per Leyton), 1 ex. förbifl. Stenums mader 18.5 (Leif Arvidsson).
Endast sex fynd, vilket är färre än föregående år. Antalet individer är omöjligt att uppskatta.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Sågs regelbundet 1.1-31.12, bl.a. 8 ex. södra delen 2.1 (Sven-Olof Gren), 9 ex. södra delen 9.1 (Magnus Hallgren m.fl), 15 ex. Hornborgasjön 16.1 (Bengt Pettersson), 7 ex. 16.9 (HF), 2 ad. 6 ex 1K+ Vadboden 23.10 (Bengt Pettersson), 2 ad. 9 ex. 1K+ Hornborgasjön 15.11 (HF), 2 ad. 5 ex. 1K+ södra delen 12.12 (Albin Thorsson).
Under vinter-våren sågs som mest samtidigt 15 ex. i januari månad och under hösten-vintern sågs samtidigt som mest 11 ex. Det par som häckade i närheten av Hornborgasjön sågs under hela året och från sensommaren med sina 3 utflugna ungar i hela sjöområdet. De ingår troligen i ovanstående antal. Avläsningar av färgringar har emellertid visat att ungarna är rörliga och inte med säkerhet vistas i sjöområdet under hösten-vintern. Antalet rapporter av havsörn är mycket stor. Totalt har 570 uppgifter legat till grund för ovanstående bedömningar.

Brun kärrhök* *Circus aeruginosus*

Första vårfynd: 1 hona sträckte mot N över Utloppet 23.3 (Lars Nilsson m.fl).
Sista höstfynd: 1 ex. honf. förbifl. Rödemosse 13.10 (Peter Laudon m.fl).

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinterfynd: 1 ad. hane Vadboden 1.1 (Peter Laudon), 1 ad. hane Kärrtorp 2.1 (Leif Arvidsson), 1 ex. honf. Ytterberg 2.1 (Peter Laudon), 2 ex. honf. Hångers by 29.1 (Åsa Axelsson), 1 ad. hane norra delen 17.2 (Daniel Ryman), 1 ad. hane Hornborga by 18.2 (Lars-Eric Rahm), 1 ad. hane St. Bjurum 22.12 (Leif Arvidsson), 1 ex. 1K Sätunamaden 22.12 (Leif Arvidsson), 1 ad. hona Hornborgamaden 29.12 (Clas Hermansson).
Vårfynd: Sågs regelbundet 1.3-11.5, bl.a. 1 ad. hane Vässtorp 1.3 (Jan Mogol), 1 hona Sätunamaden 25.3 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. honf. Utloppet 27.3 (Bo Kumlin), 1 hane Vadboden 11.4 (Clas Hermansson), 3 ex. sträckande mot N över Kärrtorp 1-6.5 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson), 1 ex. honf. sträckte mot N över Dagsnäs 5.5 (Mike Henry).
Höstfynd: Sågs regelbundet 2.9-11.11, bl.a. 1 ex. Sätunamaden 2.9 (Thore Axelsson), 1 ad. hane sträckte mot

S över Ytterberg 2.9 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. honf. sträckte mot S över Almeö 4.9 (Clas Hermansson), 2 ex. honf. Rönäs 15.9 (Clas Hermansson), 2 honor Fäholmen 17.9 (Claes Ekberg), 1 ex. 1K Utloppet 26.9 (Leif Arvidsson), 4 ex. honf. Stora Veka 30.9 (Gunnar Jakobsson), 1 ad. hane Stora Veka 30.9 (Gunnar Jakobsson), 1 ad. hane södra delen 17.10 (Karl-Markus Laudon), 1 ad. hane Utloppet 21.10 (Andreas Karlsson), 1 ex. honf. Vadboden 11.11 (Lars Bohlin).

Under januari-februari sågs minst fyra olika ex. (2 ad. hanar, 2 ex. honf) och under december minst 3 ex. (1 ad. hane, 1 ad. hona, 1 ex. 1K). Det är naturligtvis omöjligt att uppskatta antalet individer under vårsträcket. Räkningar vid Kärrtorp visade att totalt tre ex. sträckte mot norr under tre dagar (1, 2 och 6.5). Under höststräcket sågs arten regelbundet en grov uppskattning är att minst 20 olika individer passerade Hornborgasjön. Mediandatum under höststräcket var den 30 september. Detta kan jämföras med mediandatum för tidigare år; 26.9 (2002), 4.10 (2003), 16.10 (2004), 2.10 (2005), 4.10 (2002-05). Mediandatum visar när 50 % av antalet observerade individer under hösten och kan användas för att bedöma om sträcket passerade tidigare eller senare än normalt. Hösten 2007 var således sträckets kulmen fyra dagar tidigare än normalt.

Duvhök *Accipiter gentilis*

Fynd under häckningstid: Bl.a. 2 ex. Utloppet 1.4 (Thomas Svensson), 1 hane Hälsingsgården 11.4 (Magnus Lundström), 1 hane förbifl. Fäholmen 4.5 (Leif Arvidsson), 1 hane Vadboden 4.7 (Eric Thorsson), 1 ex. Utloppet 10.7 (Andreas Karlsson).

Granskning av fynden visar att det troligen funnits två par i området; Södra delen (1) och Trestena-Rödemosse (1).

Sparvhök *Accipiter nisus*

Fynd under häckningstid: Bl.a. 1 hane förbifl. Sätuna by 9.4 (Stefan Andersson), 1 hona Hångers by 11.4 (Karl-Markus Laudon), 1 hane Bjällums by 19.4 (Albin Thorsson), 1 ex. Utloppet 27.4 (Jörgen Fritzon), 1 hane Vadboden 18.5 (Alf Karlsson), 1 ex. förbifl. Utloppet 20.5 (Andreas Karlsson).

Granskning av fynden visar att det troligen funnits fyra par i området; Bjällums by (1), Hångers by (1), St. Bjurum (1) och Trestena (1).

Ormvråk *Buteo buteo*

Vinterfynd: 16 stationära ex. under januari-februari och 11 ex. under december.

Vinterfynden har varit på följande platser (antal ex. januari-februari/december); Trantum 1/1, Kärrtorp 1/1, Fäholmen 2/0, Bolums by 1/0, Vässtorp 0/1, Hornborga by 1/0, Ytterberg 2/2, Hornborgamaden- Sätunamaden-Sätuna by 2/2, Hångers by 1/0, Vadboden 2/2, St. Bjurum 1/1 och Stenums mader-Rödemosse 2/1.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Sista vårfynd: 1 ex. Ytterberg 21.4 (Jörgen Fritzon).

Första höstfynd: 1 ad. Ytterberg 17.9 (Jörgen Fritzon). Vinterfynd: 9 stationära ex. under januari-februari och 7 ex. under december.

Vinterfynden har varit på följande platser (antal ex. januari-februari/december); Trantum-Kärrtorp 1/1, Fäholmen 1/1, Ytterberg-Hornborgamaden-Sätunamaden 3/2, Vadboden 1/1, St. Bjurum 1/2 och Stenums mader 2/0.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Åldersseparerade vinter-vårfynd: Sågs 2.1-7.4, bl.a. 1 ex. Dagsnäs 2.1 (Sven-Olof Gren), 1 ex. 2K, 1 ex. 3K Vadboden 27.1 (Claes-Göran Ahlgren), 1 4K Stora Veka 27.1 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. 4K+ Utloppet 27.1 (Johannes Löfqvist), 1 ex. 2K+ eller 3K+ Kärrtorp-Stenums mader 4.2 (Christopher Magnusson, Barbro Axelsson m.fl), 1 ex 5K. Vadboden 10.2 (Uno Unger), 1 ex. 2K+ Vadboden 10.2 (Andreas Karlsson), 1 ex. 2K+ sträckte mot N över Hornborgasjön 3.3 (Bengt Pettersson, Stig Karlsson), 1 ex. 2K+ St. Bjurum 4.3 (Albin Thorsson), 1 ex. 2K sträckte mot N över Hornborgasjön 16.3 (Bengt Pettersson m.fl), 2 ex. Utloppet 31.3 (Lars Andersson), 1 ex. Fäholmen 7.4 (Jan Östlund).

Arten sågs endast under januari till april månad. Granskning av fynden visar att antalet individer som uppehållit i sjöområdet under vinter-våren uppskattas till minst 5 ex. (1 ex. 5K, 1 ex. 3K, 1 ex. 2K samt sträckande 1 ex. 2K, 1 ex. 2K+). Svårigheterna att bedöma åldersseparerade fynd illustreras bäst av att samma individ rapporterats som 4-5K (bedömd 5K), 2K+ eller 3K+ (bedömd 3K+). Rapportörer ombes vara extremt noggranna med angivelse av klockslag och övriga uppgifter inför kommande år. Det underlättar väsentligt bedömningarna.

Fiskgjuse* *Pandion haliaetus*

Första vårfynd: 1 ex. Vadboden 1.4 (Åsa Axelsson m.fl). Sista höstfynd: 1 ex. Utloppet 26.9 (Leif Arvidsson).

Tornfalk* *Falco tinnunculus*

Vinterfynd: 7 stationära ex. januari-februari och 3 ex. december.

Vinterfynden har varit utspridda runt sjöområdet på följande platser (antal fåglar januari-februari/december); Trantum 0/1, Fäholmen 1/0, Vässtorp 1/0, Ytterberg 2/0, Hornborgamaden-Sätunamaden 2/1, St. Bjurum 0/1 och Stenums mader 1/0

Stenfalk *Falco columbarius*

Vinterfynd (2): 1 ex. förbifl. Kärrgården 3.1 (Peter Laudon), 1 ad. hane förbifl. Dagsnäs 4.2 (Christopher Magnusson m.fl).

Vårfynd: Sågs 23.3-16.5, bl.a. 1 ex. honf. Dagsnäs 23.3 (Clas Hermansson), 1 hona sträckte mot NO över Rönäs 3.4 (Kristian Kjellberg), 1 hona St. Bjurum 11.4 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. honf. Hornborgamaden 23.4 (Clas Hermansson), 1 ex. sträckte mot N över Kärrtorp 1.5 och 5.5 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. honf. Vadboden 13.5 (Åke Abrahamsson), 1 hane Vadboden 13.5 (Jörgen Fritzon), 1 ex. honf. Sätunamaden 16.5 (Claes Ekberg).

Höstfynd: Sågs 4.9-14.10, bl.a. 1 ex. 1K Vadboden 4.9 (Gunnar Jakobsson), 1 ad. hane Ytterberg 4.9 (Jörgen Fritzson), 1 ex. honf. Almeö 13.9 (Clas Hermansson), 1 ex. honf. förbifl. Fågeludden 22.9 (Leif Arvidsson), 1 ex. sträckte mot S över Fäholmen 13.10 (Christopher Magnusson m.fl), 1 ex. förbifl. Hornborgamaden 14.10 (Clas Hermansson)

Två fynd i januari-februari månad. Under vårsträcket sågs sammanlagt tre fåglar som sträckte mot norr och under hösträcket sågs endast en fågel som sträckte mot söder. Därutöver uppskattas att minst fyra individer uppehållit sig i området både under våren och under hösten.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Första vårfynd: 1 ex. Utloppet 26.4 (Bodil Holgers m.fl).
Övriga fynd: Sågs 27.4-30.9, bl.a. 2 ex. Stenumsviken 8.5 (Jörgen Fritzson), 2 ex. södra delen 31.5 (Leif Arvidsson), 2 ex. Ore backar 18.6 (Peter Laudon), 2 ex. Hjortronmossen 29.7 (Eric Thorsson),

Granskning av fynden tyder på att det funnits fyra par kring Hornborgasjön; Södra delen (1), Ore backar (1), Trestena (1) och Rödemosse (1).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Vinterfynd: 1 ex. södra delen 6.1 (Claes-Göran Ahlgren m.fl), 1 ex. 2K södra delen 14.1-19.2 (Barbro Axelsson, Albin Thorsson m.fl), 1 hona Trantum 11.2 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. södra delen 12-29.12 (Clas Hermansson, Christopher Magnusson).

Vårfynd: Sågs regelbundet 6.3-15.11, bl.a. 1 ex. 2K 6.3 (Jörgen Fritzson), 1 ad. Sätunamaden 13.3 (Jörgen Fritzson), 1 ex. 3K+ Vadboden 28.3 (Barbro Axelsson), 1 ad. hane Sätunamaden 15.4 (Gunnar Jakobsson), 1 hane Vadboden 9.5 (Per-Olof Bengtsson).

Sommarfynd: 1 ex. 2K Rönäs 1.6 (Jörgen Fritzson), 1 ad. hane Rönäs 1.6 (Jörgen Fritzson), 1 ex. 2K+ hona Ore backar 3.6 (Gunnar Jakobsson), 2 ad. hane Vadboden 13.7 (Jörgen Fritzson), 3 ex. Vadboden 29.7 (Eric Thorsson),
Höstfynd: 1 ad hane Vadboden 3.8 (Åke Abrahamsson), 1 ad. hona Vadboden 27.8 (Jörgen Fritzson), 2 ex. 1K Almeö 2.9 (Thore Axelsson), 1 ex. 2K+ Oranabbe 28.10 (Barbro Axelsson).

Granskning av fynden visar att under våren fanns tre olika ex. i området (1 hane, 1 ex. 3K+, 1 ex. 2K hona), under sommaren tre ex. (2 ad. hane, 1 ex. 2K hona) och under hösten fem ex. (1 ad. hane, 1 ad. hona, 1 ex. 2K+, 2 ex. 1K).

Pilgrimsfalkarna sågs slå efter följande byten; kricka, gräsand, större strandpipare (fångst), skratmås (fångst) och björktrast.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Spelande: Hördes 27.3-10.7, bl.a. 3 ex. Utloppet 27.3 (Lars-Eric Rahm), 1 ex. Dagsnäs 28.4 (Bengt Pettersson), 1 ex. Vik 22.5 (Albin Thorsson), 1 ex. Hångers udde 24.5 och 26.5 (Eric Thorsson), 1 ex. Vadboden 2.7 (Christopher Magnusson), 2 ex. Almeö 9-10.7 (Albin Thorsson).

Granskning av fynden visar att 9 spelande ex. hörts på

följande platser; Almeö (2), Hångers udde (2), Vadboden (1), Dagsnäs (1) och Utloppet (3).

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Spelande: Hördes 20.5-5.8, bl.a. 1 ex. Almeö 20.5 (Clas Hermansson), 1 ex. Vadboden 30.6 (Christopher Magnusson), 1 ex. Sätunamaden 30.6-7.7 (Gunnar Jakobsson), 5 ex. Hornborgamaden-Sätunamaden 7.7 (Peter Laudon), 5 ex. Sätunamaden 22.7 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Vadboden 23-24.7 (Clas Hermansson), 1 ex. Almeö 25.7 (Clas Hermansson), 3 ex. Hornborgamaden-Sätunamaden 5.8 (Åke Abrahamsson).

Övriga fynd: 1 ex. Almeö 3.7 (Jörgen Fritzson).

Fynden visar att 7 ex. spelat under sommaren; Hornborgamaden-Sätunamaden (5), Almeö (1) och Vadboden (1).

Kornknarr *Crex crex*

Spelande: 1 ex. Sätunamaden 13.5 (Clas Hermansson), 1 ex. Fäholmen 26.5 (Musse Björklund), 1 ex. Kärrtorp 6.5 (Clas Hermansson), 1 ex. Stenums mader 6.6 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Vadboden 16.6 (Eric Thorsson), 1 ex. Bosgården 21.6 (Jörgen Fritzson) och 12.7 (Peter Laudon).

Fynden tyder på 6 tillfälligt spelande fåglar; Kärrtorp (1), Fäholmen (1), Hornborga by (1), Sätunamaden (1), Vadboden (1) och Stenums mader (1).

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Häckning: 2 pulli Fågeludden 24.6 (Bertil Larsson).

Vårfynd (5): 1 ex. Ytterberg 31.3 (Johannes Rydström m.fl), 1 ex. spelade Hångers udde 29.4 (Jörgen Fritzson), 2 ex. Fågeludden 5.5 (Bo Kumlin), 1 ex. Vadboden 8.5 (Kristian Kjellberg), 1 ex. döda skogen Härlingstorp 19.5 (Gunnar Jakobsson).

Sommarfynd (3): 1 ex. Utloppet 3.6 (Thore Axelsson), 1 ex. Vadboden 18.6 (Bengt Pettersson), 2 ex. 1K Hornborgasjön 27.7 (Maud Karlsson).

Höstfynd (1): 1 ex. Fågeludden 3.9 (Kent-Ove Hvass).

Endast två fynd under häckningstid vid Fågeludden visar att arten lever ett undanskymt liv i det frekventerade området. Innan en kull sågs gjordes endast en observation i området. De två ungfåglarna som rapporteras från "Hornborgasjön" den 27 juli är troligen också från Fågeludden. Andra möjliga häckningslokaler är området kring Härlingstorpskanalens utlopp i norra delen, vid Vik (Hångers udde), Vadboden-Dagsnäs och Utloppet.

Sothöna *Fulica atra*

Högsta antal vinter: 6 200 13.1 (HF).

Högsta antal vår: 6 700 ex. 7.4 (HF).

Högsta antal höst: 20 000 ex. 13.10 (HF).

Fler fynd än normalt i januari månad, som mest sågs 6 200 ex.

Trana* *Grus grus*

Första vårfynd: 1 ex. Vadboden 2.3 (Sven-Olof Gren).

Antalet rastande tranor under våren överskred alla tidigare noteringar. Som mest inräknades 14 300 ex. den 31

mars. Av dessa fanns 13 900 i södra delen.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Första vårfynd: 1 ex. Ytterberg 26.3 (Monica Svensson, Curt Svensson).

Övriga fynd: Sågs regelbundet 27.3-4.9, bl.a. 3 ex. förbifl. Fågeludden 27.3 (Bengt Pettersson), 4 ex. Utloppet 29.3 (Tommy Järås), 5 ex. Almeö 23.5 (Clas Hermansson), 82 ex. Almeö 1.6 (Jörgen Fritzson), 6 ex. sträckte mot S över Ytterberg 2.8 (Eric Thorsson), 1 ex. sträckte mot S över Almeö 4.9 (Clas Hermansson).

Under våren och sommaren sågs enstaka fåglar eller par från Fågeludden till Vadboden. De flesta fynden gjordes i området mellan Ytterberg-Rönäs och vid Vadboden.

På morgonen den 1 juni sprang strandskator fram och tillbaka på hela Almeöudden. De var omöjliga att räkna från Almeö och Jörgen Fritzson lyckades få en bra uppfattning om antalet, som räknades från Ytterberg. På Almeö udden rastade 82 strandskator! Det är det högsta antal som noterats vid sjön.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Första vårfynd: 1 ex. Utloppet 12.4 (Andreas Karlsson).

Övriga fynd: Sågs regelbundet 12.4-4.9, bl.a. 3 ex. 21.4 (HF), 8 ex. Vadboden 16.5 (Eric Thorsson), 1 ex. Almeö 21.5 (Clas Hermansson) 6 ex. Rönäs 29.5 (Albin Thorsson), 1 par parning Fågeludden 5.6 (Annelie Andersson), 3 ex. Stora Veka 6.6 (Gunnar Jakobsson), 2 ex. spelade Fågeludden 7.6 (Jan Mogol), 6 ex. upprörda, varnade 14.6 (Albin Thorsson), 3 ex. Vadboden 4.9 (Annelie Andersson).

Ingen konstaterad häckning. Vid Fågeludden sågs 1 par, parning. På Rönäs udde sågs 6 ex som varnade intensivt. Arten har sannolika häckat på udden. Totalt 8 par i lämplig biotop under häckningstid; Fågeludden (1), Ytterberg (1), Stora Veka (1), Rönäs (3) och Vadboden (2). Därutöver har fåglar setts tillfälligt vid Almeö, och Utloppet.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Första vårfynd: 1 ex. Sätunamaden 12.3 (Clas Hermansson).

Övriga fynd: Sågs 12.3-2.10, bl.a. 19 ex. Almeö 1.6 (Clas Hermansson), 17 ex. Vadboden 1.6 (Jörgen Fritzson), 8 ex. Rönäs 1.6 (Jörgen Fritzson), 14 ex. Ytterberg 1.6 (Jörgen Fritzson), 21 ex. Fågeludden 4.6 (Clas Hermansson), 30 ex. Ytterberg 27.7 (Jörgen Fritzson), 5 ex. Utloppet 28.7 (Jörgen Fritzson), 10 ex. Stora Veka 7.9 (Gunnar Jakobsson), 17 ex. 16.9 (HF), 5 ex. Utloppet 2.10 (Jörgen Fritzson).

I början av juni månad rastade minst 50 fåglar vid Hornborgasjön. Toppdagen blev den 1 juni, samma dag som ovanligt många strandskator sågs på Almeö udden.

Fjällpipare *Charadrius morinellus*

Ett fynd: 10 ex. 17-18.5 Mårbylund, St. Bjurum (Jörgen Fritzson, Bo Kumlin m.fl).

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Första vårfynd: 1 ex. Ytterberg 1.4 (Daniel Gustafsson).

Övriga fynd: 1.4-30.9, bl.a. 11 ex. St. Bjurum 11.4 (Kristian Kjellberg), 6 ex. Utloppet 14.4 (Karl-Markus Laudon), 25 ex. St. Bjurum 14.7 (Albin Thorsson), 21 ex. sträckte mot S över södra delen 18.8 (Albin Thorsson), 13 ex. Stora Veka 30.9 (Gunnar Jakobsson).

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vårfynd (3): 1 ex. Vadboden 30.5 (Ingemar Nilsson), 1 ex. förbifl. Ytterberg 1.6 (Jörgen Fritzson), 7 ex. Rönäs 1.6 (Karl-Markus Laudon).

Höstfynd: Sågs 8.7-24.10, bl.a. 1 ad. St. Bjurum 8.7 (Åke Abrahamsson), 8 ex. sträckte mot S över Vadboden 14.7 (Claes-Ola Persson), 8 ad. Ytterberg 27.7 (Jörgen Fritzson), 8 ex. sträckte mot SV över Vadboden 28.7 (Bengt Pettersson), 6 ad. sträckte mot S över Vadboden 29.7 (Eric Thorsson), 11 ex. 16.9 (HF), 1 ex. Norra Sätunaviken 24.10 (Clas Hermansson).

Totalt sågs 34 ex. (9 flockar) sträckta mot söder under sensommaren och hösten. Därutöver rastade enstaka individer eller små grupper, totalt omkring 25 kustpipare.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Vinterfynd: Sågs regelbundet 1.1-6.2, bl.a. 1 ex. Ytterberg 1.1 (Magnus Hallgren), 7 ex. Vadboden 12.1 (Leif Arvidsson), 9 ex. Hornborgamaden 17.1 (Albin Thorsson), 11 ex. Vadboden 19.1 (Jörgen Fritzson), 3 ex. förbifl. Vadboden 6.2 (Roland Jonsson)

Första vårfynd: 10 ex. förbifl. Fågeludden 1.3 (Jan Mogol), 15 ex. Sätunamaden 1.3 (Leif Arvidsson), 8 ex. förbifl. Ore backar 1.3 (Leif Arvidsson).

Högsta antal vår: 420 ex. 14.4 (HF).

Högsta antal sommar: 1 400 ex. Vadboden 8.7 (Jörgen Fritzson).

Högsta antal höst: 640 ex. 18.8 (HF).

Det stora antal som uppehöll sig kring Vadboden, 1 400 ex. den 8 juli, bedömdes vara i underkant. Det fanns förmodligen betydligt fler tofsvipor i området, bl.a. på flytöar utanför Vadboden och Dagsnäs.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Tjugo fynd: Sågs 13.7-22.9, bl.a. 1 ex. Fågeludden 13.7 (Folke Bengtsson), 1 ex. Utloppet 13.7 (Thore Axelsson), 20 ad. Ytterberg 27.7 (Jörgen Fritzson), 10 ad. Utloppet 28.7 (Jörgen Fritzson), 10 ad. Vadboden 28.7 (Jörgen Fritzson), 18 ex. sträckte mot S över Sätunamaden 2.8 (Eric Thorsson), 1 ex. 1K Vadboden 22.9 (Berndt Fahlgren).

Under sydsträcket sågs minst 120 ex. under perioden 13.7-22.9, mediandatum 28.7.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Vårfynd (5): 5 ex. Vadboden 25.5 (Åke Abrahamsson), 1 ex. Fågeludden 27.5 (Inge Olsson), 7 ex. Vadboden 1.6 (Sven-Olof Gren), 1 ex. Sätunamaden 1-2.6 (Gunnar Jakobsson), 2 ex. Vadboden 2.6 (Jörgen Larsson).

Höstfynd: Sågs regelbundet 27.7-2.10, bl.a. 2 ex. Ytterberg

27.7 (Jörgen Fritzon), 1 ex. Vadboden 31.7 (Jonas Englund), 3 ex. Stora Veka 24.8 (Gunnar Jakobsson), 4 ex. Vadboden 9.9 (Claes Ekberg), 10 ex. 16.9 (HF), 2 ex. Utloppet 2.10 (Jörgen Fritzon), 2 ex. Almeö 2.10 (Gunnar Jakobsson).

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Vårfynd: Sågs regelbundet 5-27.5, bl.a. 1 ex. sträckte mot N över Almeö 5.5 (Clas Hermansson), 3 ex. Vadboden 7.5 (Sven-Olof Gren), 4 ex. Kärrtorps mader 12.5 (Gunnar Jakobsson), 5 ex. Sätunamaden 16.5 (Gunnar Jakobsson), 14 ex. Vadboden 16.5 (Stig Karlsson), 12 ex. Fågeludden 17.5 (Eva Johansson), 7 ex. Södra Sätunaviken 17.5 (Uno Unger), 10 ex. Stora Veka 18.5 (Gunnar Jakobsson), 3 ex. Fågeludden 27.5 (Lars-Göran Lindgren).

Höstfynd (8): 2 ex. Utloppet 15.7 (Annelie Andersson), 1 ex. Vadboden 4.9 (Annelie Andersson), 1 ex. Sätunamaden 11.9 (Andreas Karlsson), vid Stora Veka sågs 7 ex. 7.7, 8 ex. 8.7, 6 ex. 9.7, 2 ex. 31.8, 1 ex. 7.9 (Gunnar Jakobsson, Andreas Karlsson).

Det finns många fynd under vårsträcket. Det totala antalet är svårt att uppskatta, men flest antal fåglar sågs i mitten av maj månad. Under några dagar sågs då över 50 ex. i sjöområdet. Antalet fynd under hösträcket var mycket få jämfört med våren. Som mest sågs 8 ex. den 8 juli.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Höstfynd: sågs 9.7-18.9, bl.a. 6 ad. St. Bjurum 9.7 (Sven-Olof Gren), 12 ad. Utloppet 13.7 (Jörgen Fritzon), 2 ex. Utloppet 15.7 (Annelie Andersson), 5 ex. Stora Veka 15.7 (Gunnar Jakobsson), 1 ad. Fågeludden 18.8 (Bengt Pettersson), 1 ex. 1K Vadboden 16.9 (Magnus Hallgren), 1 ex. Vadboden 18.9 (Claes-Göran Ahlgren).

Granskning av fynden visar att minst 33 ex. rastad under höststräcket.

Kärrsnäppa *Calidris alpina*

Vårfynd (4): 1 ex. Fäholmen 17.5 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Fågeludden 17.5 (Anders Jihmanner), 4 ex. Vadboden 17.5 (Anders Jihmanner), 16 ex. Rönäs 1.6 (Jörgen Fritzon).

Sommar-höstfynd: Sågs 2.7-23.10, bl.a. 1 ex. Fågeludden 2.7 (Thomas Svensson), 20 ad. Utloppet 13.7 och 28.7 (Jörgen Fritzon), 40 ad. Ytterberg 27.7 (Jörgen Fritzon), 5 ex. 1K Vadboden 22.8 (Ingemar Nilsson), 40 ex. sträckte mot S över Ytterberg 4.9 (Jörgen Fritzon), 15 ex. Stora Veka 7.9 (Gunnar Jakobsson), 25 ex. Ytterberg 30.9 (Eric Thorsson), 1 ex. Ytterberg 23.10 (Allan Högberg).

Inga fynd av sydlig kärrsnäppa C. a. schinzii. Under höststräcket gjordes de flesta fynden vid Ytterberg, där de största flockarna var på 40 fåglar. Endast fyra fynd under vårsträcket.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Två fynd: 1 ex. sommar. Vadboden 23-27.5 (Tomas Lundh, Annelie Andersson m.fl), 1 ex. Fågeludden 19.8 (Tomas Lundh).

Brushane *Philomachus pugnax*

Första vårfynd : 2 ex. Sätunamaden 31.3 (Gunnar Jakobsson).

Högsta antal vår: 115 ex. 5.5 (HF).

Sommar-höstfynd: Sågs regelbundet 1.6.-25.10, bl.a. 37 ex. Vadboden 23.6 (Björn Spetz), 39 ex. Stora Veka 18.8 (Gunnar Jakobsson), 20 ex. sträckte mot S över Almeö 24.8 (Clas Hermansson), 1 hane Tranum 25.10 (Clas Hermansson).

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Spelände: 1 ex. Sätunamaden 21-28.4 (Gunnar Jakobsson m.fl), 1 ex. Hornborgamaden 24.4 (Clas Hermansson).

Höstfynd (2): 1 ex. södra delen 13.10 (Peder Hedberg Fält), 1 ex. Almeö 2.11 (Leif Arvidsson).

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Vinterfynd: 1 ex. Fäholmen 13.1 (HF), 1 ex. Fågeludden 13.1 (HF).

Första vårfynd: 1 ex. Sätunamaden 12.3 (Gunnar Jakobsson),

Högsta antal vår: 55 ex. 14.4 (HF).

Högsta antal höst: 104 ex. 16.9 (HF).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Spelände: 1 ex. Hornborgamaden 11-12.5 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg m.fl).

Övriga fynd: 1 ex. Tranum 18.5 (Gunnar Jakobsson).

Morkulla *Scolopax ruysticola*

Vinterfynd: 1 ex. Fågeludden 13.2 (Jan Fransson).

Första vårfynd: 1 ex. Hångers by 5.3 (Barbro Axelsson)

Totalt 14 spelande fåglar; Tranum (1), Bjällums by (1), Hångers by (2), Vadboden (1), St. Bjurum (3), Ore backar (2), Senums mader (3) och Rödemosse (1).

Rödspov *Limosa limosa*

Spelände: 1 ex. Fågeludden 27.4 (Noel Holmgren), 1 ex. Hornborgamaden 5.5 (Clas Hermansson).

Vårfynd: Sågs 27.4-20.5, bl.a. 1 ex. Kärrtorp 30.4 (Jörgen Fritzon), 4 ex. sträckte mot N över Almeö 5.5 (Clas Hermansson), 2 ex. 5.5 (HF), 1 ex. Fågeludden-Ytterberg-Sätunamaden-Vadboden 6-20.5 (Jörgen Fritzon, Börje Broström).

Sommarfynd: 2 ex. Vadboden 15-23.6 (Sven-Olof Gren, Albin Thorsson), 1 ad. Vadboden-Rönäs-Ytterberg 24-1.7 (Ingemar Johansson, Peter Bryngelsson)

Det är svårt att bedöma hur många fåglar som funnits i sjöområdet. Utöver de 4 ex. som sträckte mot norr den 5 maj är det troligen minst två rödspovar som tillsammans eller ensamma flugit runt i sjöområdet. Flest fynd har gjorts i södra delen.

Myrspov *Limosa lapponica*

Vårfynd (2): 2 ex. sträckte mot N över Almeö 5.5 (Clas Hermansson), 1 ex. Vadboden 18.5 (Tore Johansson).

Sommar-höstfynd: Sågs 13.7-2.10, bl.a. 1 par Utloppet 13-14.7 (Thore Axelsson, Inge Olsson), 9 ad. sträckte

mot S över Vadboden 15.7 (Åke Abrahamsson), 14 ad. Ytterberg 27.7 (Jörgen Fritzon), 130 ex. sträckte mot S över Sätunamaden 2.8 (Eric Thorsson), 20 ex. 16.9 (HF), 1 ex. Utloppet 2.10 (Jörgen Fritzon).

Under sydsträcket sågs minst 20 ex. under perioden 13.7-2.10, mediandatum 4.8. Den största flocken var 130 ex som sträckte över Sätunamaden den 2 augusti.

Småspov *Numenius phaeopus*

Vårfynd (16): Sågs 22.4-1.6, bl.a. 5 ex. sträckte mot N över Korpaboviken 22. 4 (Thore Axelsson), 1 ex. Ytterberg 26.4 (Björn Johansson), 5 ex. Fågeludden 2.5 (Johan Dahlström), 2 ex. (1+1) sträckte mot N över Kärrtorp 3.5 (Jörgen Fritzon), 2 ex. (1+1) sträckte mot N över Kärrtorp 5.5 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. sträckte mot N över Kärrtorp 7.5 (Jörgen Fritzon), 1 ex. sträckte mot N över Stora Veka 8.5 (Gunnar Jakobsson), 15 ex. sträckte mot N över Kärrtorp 13.5 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Fågeludden 16.5 (Albin Thorsson), 2 ex. Vadboden 18.5 (Alf Karlsson), 1 ex. Ytterberg 1.6 (Jörgen Fritzon). Höstfynd (22): Sågs 3.7-1.9, bl.a. 1 ex. förbifl. Almeö 3.7 (Jörgen Fritzon), 4 ex. Vadboden 12.7 (Ingemar Nilsson), 5 ex. sträckte mot SV över Vadboden 21.7 (Bengt Pettersson), 6 ex. sträckte mot S över Vadboden 26.7 (Clas Hermansson), 1 ex. Sätunamaden 26.8 (Leif Arvidsson), 1 ex. sträckte mot S över Almeö 1.9 (Clas Hermansson). *Under nordsträcket sågs 39 ex. under perioden 22.4-1.6, mediandatum 13.5 och under sydsträcket sågs 39 ex. under perioden 3.7-1.9, mediandatum 21.7.*

Storspov *Numenius arquata*

Första vårfynd: 1 ex. Sätunamaden 18.3 (Gunnar Jakobsson).

Första höstfynd: 15 ex. sträckte mot S över Almeö 12.6 (Clas Hermansson).

Högsta antal: 34 ex. Hornborgamaden 1.4 (Jörgen Fritzon), 76 ex. St. Bjurum 14.6 (Clas Hermansson), 130 ex. sträckte mot S över Vadboden 30.6 (Christopher Magnusson m.fl), 54 ex. sträckte mot S över Rönäs 30.6 (Albin Thorsson).

Häckning konstaterades vid St. Bjurum (2 pulli). Antalet spelande fåglar tyder på att ytterligare 11 par funnits kring sjön; Fäholmen (1), Fågeludden (1), Vässtorp (1), Vässtorsvikens (1), Hornborga by (1), Ytterberg (1), Hornborgamaden (1), Sätunamaden (1), Hångers udde (1), Båltorpsmader (1) och Stenums mader (1). Det totala antalet par (12) är högre än åren 2005-06 och i samma nivå som 2003-04; 2006 (9), 2005 (8), 2004 (12), 2003 (12) och 2002 (10).

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Första vårfynd: 1 ex. Fågeludden 26.4 (Claes-Göran Ahlgren).

Högsta antal vår: 70 ex. Vadboden 14.6 (Rolf Andersson).

Högsta antal höst: 13 ex. Stora Veka 18.8 och 8.9 (Gunnar Jakobsson).

Rödbena *Tringa totanus*

Första vårfynd: 1 ex. Hornborgamaden 29.3 (Lennart Key).

Högsta antal vår: 74 ex. 28.4 (HF).

Högsta antal höst: 49 ex. sträckte mot S över Vadboden 18.8 (Magnus Hallgren).

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Första vårfynd: 1 ex. 14.4 (HF).

Högsta antal vår: 24 ex. sträckte mot N över Kärrtorp 1.5 (Jörgen Fritzon m.fl).

Högsta antal höst: 48 ex. 18.8 (HF).

Under våren sågs totalt 86 ex. som sträckte mot N under perioden 30.4-13.5 vid räkningar från Kärrtorps mader (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon m.fl). Höststräcket inleddes den 20 juni, då de första fåglarna sågs sträcka mot söder. Från Vadboden sågs totalt 107 ex. som sträckte mot söder under perioden 20.6-18.8.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Första vårfynd: 1 ex. Hångers udde 29.3 (Jörgen Fritzon).

Högsta antal vår: 14 ex. 14.4 (HF).

Högsta antal sommar: 15 ex. Vadboden 23.6 (Albin Thorsson).

Högsta antal höst: 5 ex. 18.8 (HF).

Grönbena *Tringa glareola*

Första vårfynd: 3 ex. Sätunamaden 14.4 (Jörgen Fritzon m.fl).

Högsta antal vår: 140 ex. 5.5 (HF).

Högsta antal sommar: 45 ex. Vadboden 23.6 (Albin Thorsson) och 6.7 (Clas Hermansson).

Högsta antal höst: 40 ex. Vadboden 8.8 (Eric Thorsson).

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Första vårfynd: 2 ex. Fågeludden 23.4 (Albin Thorsson).

Högsta antal vår: 11 ex. 5.5 (HF).

Högsta antal höst: 32 ex. 18.8 (HF).

Roskarl *Arenaria interpres*

Sex fynd: 1 ex. Ytterberg 15.5 (Albin Thorsson m.fl), 3 ex. Utloppet 13.7 (Andreas Karlsson m.fl), 2 ex. Utloppet 14.7 (Sture Hermansson), 1 ex. Almeö 16.7 (Leif Arvidsson), 5 ad. Ytterberg 27.7 (Jörgen Fritzon), 2 ad. Utloppet 28.7 (Jörgen Fritzon), 6 ex. sträckte mot SV över Oranabbe 18.8 (Leif Arvidsson).

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Tre fynd: 1 hane Vadboden 30.5 (Albin Thorsson m.fl), 1 hona Rönäs 1-2.6 (Jörgen Fritzon, Jan Olof Strömberg), 1 ex. honf. Fäholmen 21.6 (Jörgen Fritzon).

Tre ex. rastade under vårsträcket; Fäholmen (1), Sätunamaden (1) och Vadboden (1).

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Ett fynd: 1 ex. ljus fas södra delen 27.7 (Thore Axelsson, Bengt Pettersson).

Dvärgmåå *Larus minutus*

Vinterfynd: 1 ex. förbifl. Ytterberg 1.1 (Sven-Olof Gren).
Vårfynd: Sågs regelbundet 23.4-25.5, bl.a. 2 ad. Almeö 23.4 (Albin Thorsson), 2 ad. Sätunamaden 1.5 (Magnus Hallgren), 2 ex. 2K Fågeludden 12.5 (Thomas Göthberg), 1 ex. 3K Fågeludden 12.5 (Magnus Hallgren), 2 ex. 2K sträckte mot N över Kärrtorp 13.5 (Gunnar Jakobsson), 7 ex. Hornborgaviken-Fågeludden 25.5 (Jörgen Fritzson), 2 ex. 2K Rönäs 25.5 (Jörgen Fritzson).

Höstfynd: Sågs 12.8-2.10, bl.a. 1 ex. 1K Utloppet 12.8 (Ulf Lindell), 8 ex. 1K Utloppet 15.8 (Jörgen Fritzson), 7 ex. Fågeludden 18.9 (Claes Ekberg), 1 ex. förbifl. Almeö 2.10 (Gunnar Jakobsson).

Granskning av fynden att antalet dvärgmååar under vårsträcktet uppskattas till 20 ex. och 16 ex. under hösten.

Dessutom sågs en fågel den 1 januari. Med tanke på den milda vintern var det kanske inte så oväntat.

Skrattmåå* *Larus ridibundus*

Vinterfynd: Sågs regelbundet 1.1-10.2, bl.a. 3 ex. Vadboden 1.1 (Christopher Magnusson), 4 ex. Ytterberg 10.1 (Albin Thorsson), 1 ex. Fågeludden 21.1 (Lisette Härsjö).
Första vårfynd: 31 ex. förbifl. Vadboden 10.3 (Christopher Magnusson).

Fiskmåå* *Larus canus*

Vinterfynd: Sågs regelbundet 1.1-3.2, bl.a. 100 ex. förbifl. Vadboden 1.1 (Christopher Magnusson), 380 ex. 13.1 (HF), 1 000 ex. St. Bjurum 13.1 (Christopher Magnusson, Eric Thorsson), 400 ex. Ytterberg 19.1 (Ingemar Johansson), 2 ex. Båltorpsmaden 3.2 (Gunnar Jakobsson) samt 35 ex. Fågeludden 12.12 (Albin Thorsson).

Första vårfynd: 5 ex. Vadboden 12.3 (Ingemar Nilsson).

Högsta antal vår: 35 ex. Ytterberg 11.4 (Peter Eriksson).

Högsta antal sommar: 60 ex. sträckte mot S över Vadboden 29.7 (Eric Thorsson).

Högsta antal höst: 200 ex. Vässtorps 5.9 (Bengt Pettersson).

Den milda vintern bidrog till att ovanligt många fiskmååar sågs under januari och februari.

De 1 000 fåglar som sågs vid St. Bjurum den 13 januari torde vara ett av de största antalen som setts vid Hornborgasjön.

Silltrut *Larus fuscus*

Första vårfynd: 1 ex. Vadboden 1.4 (Daniel Gustafsson).

Övriga fynd: Sågs regelbundet 3.4-27.7, bl.a. 1 ad. Fågeludden 3.4 (Stefan Cherrung), 2 ad. Hångers udde 21.4 (Eric Thorsson), 2 ad. Vadboden 8.5 (Clas Hermansson), 1 ex. 3K+ förbifl. Fågeludden 23.6 (Albin Thorsson), 1 ad. Utloppet 28.7 (Jörgen Fritzson).

Som tidigare år endast observationer av enstaka individer.

Gråtrut *Larus argentatus*

Högsta antal vinter: 120 ex. södra delen 19.1 (Jörgen Fritzson), 69 ex. förbifl. Almeö 30.12 (Clas Hermansson).
Högsta antal vår: 75 ex. Sätunamaden 25.3 (Magnus Hallgren).

Sommarfynd (3): 4 ex. Hornborgasjön 6.7 (Lasse Teveborg).

Högsta antal höst: 141 ex. norra delen 21.11 (HF).

Sågs i betydligt mindre antal jämfört med 2006. Då samlade den rikliga förekomsten av död fisk på vårisen stora flockar av trutar och kråkfåglar. Som mest sågs 350 gråtrutar under våren 2006. Nu sågs endast 75 ex. som mest.

Havstrut *Larus marinus*

Högsta antal vinter: 7 ex. 13.1 (HF)

Högsta antal vår: 19 ex. 7.4 (HF).

Sommarfynd (5): Sågs 11.6-20.7, bl.a. 2 ad. 16.7 (Gunnar Jakobsson), 2 ex. 2K Utloppet 20.7 (Gunnar Jakobsson).

Höstfynd (7): Sågs 2.8-16.9, bl.a. 4 ex. förbifl. Ytterberg 2.8 (Eric Thorsson), 3 ex. 16.9 (HF).

Sågs i betydligt mindre antal jämfört med 2006. Då samlade den rikliga förekomsten av död fisk på vårisen stora flockar av trutar och kråkfåglar. Som mest sågs 210 havstrutar under våren 2006. Nu sågs endast 19 ex. som mest.

Tretåig måå *Rissa tridactyla*

Två fynd: 1 ex. 2K funnen död Fågeludden 16.1 (Jan Mogol), 1 ad. funnen död sedan några dagar Almeö 19.5 (Leif Arvidsson).

Skräntärna *Sterna caspia*

Vårfynd (1): 1 ex. Utloppet 24.4 (Andreas Karlsson).

Sommarfynd: Sågs regelbundet 21.6-31.7, bl.a. 1 ad.

Utloppet 21.6 (Andreas Karlsson), 2 ad. Ytterberg 5.7 (Albin Thorsson), 3 ad. Utloppet 13.7 och 28.7 (Jörgen Fritzson), 2 ad. Utloppet 31.7 (Jonas Englund).

Höstfynd (1): 1 ad. Fågeludden 20.8 (Jörgen Fritzson).

Det är svårt att uppskatta antalet skräntärnor som uppehållit sig i sjöområdet. Samtliga har varit gamla (ad) fåglar. Granskning av fynden antyder att det huvudsakligen varit samma fåglar som uppehållit sig i sjöområdet under sommaren. Det totala antalet fåglar uppskattas till omkring 5 individer.

Fisktärna* *Sterna hirundo*

Första vårfynd: 1 ex. 14.4 (HF).

Sista höstfynd: 1 ex. Ytterberg 1.10 (Jörgen Fritzson).

Silvertärna *Sterna paradisea*

Första vårfynd: 4 ex. sträckte mot N över Härlingstorp 23.4 (Clas Hermansson).

Övriga vårfynd: Sågs regelbundet 1-13.5, bl.a. 3 ex.

Almeö 1.5 (Hans-Olof Johansson), 5 ex. sträckte mot N över Sätunamaden 1.5 (Magnus Hallgren), 2 ex. Fåholmen 11.5 (Albin Thorsson), 20 ex. norra delen 13.5 (Gunnar Jakobsson). Vid sträckräkningar från Kärrtorp sågs totalt 143 ex. sträckta mot N den 1-13.5 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson m.fl).

Sommarfynd (2): 1 ex. Utloppet 23.6 (Ulf Lindell), 2 ex. Hornborgasjön 6.7 (Lasse Teveborg).

Höstfynd (3): 2 ex. förbifl. Vadboden 1.8 (Ingemar Nilsson), 1 ad. Ytterberg 2.8 (Eric Thorsson), 9 ex. förbifl.

Ytterberg 17.9 (Jörgen Fritzson).

Sträckräkningarna vid Kärrtorp visade att arten sträcker regelbundet under våren. De 143 ex. som inräknades den 1-13.5 antyder att flera hundra passerar området. Högsta dagsiffra var 102 ex. som sträckte mot norr den 13 maj. Under 2006 uppskattades att ungefär 350 ex. sträckte mot norr under perioden 2-10 maj.

Svarttärna* *Chlidonias niger*

Första vårfynd: 1 ex. Fågeludden 25.4 (Peter Spetz).

Sista höstfynd: 6 ex. 18.8 (HF).

Skogsduva *Columba oenas*

Första vårfynd: 2 ex. förbifl. Vadboden 1.3 (Leif Arvidsson).

Spelande: 1 ex. Ore backar 28.4 (Bengt Pettersson), 1 ex. Dagsnäs 28.4 (Bengt Pettersson), 1 ex. Oranabbe 11.5 (Leif Arvidsson), 1 ex. Dagsnäs 6.6 (Magnus Hallgren), 1 ex. Dagsnäs 18.6 (Peter Laudon).

Totalt 3 spelande fåglar; Dagsnäs (1), Ore backar (1) och Oranabbe (1).

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Ett fynd: 1 ex. N. Lundby 7.5 (Clas Hermansson).

Berguv *Bubo bubo*

Spelande: 1 ex. Trestena 27.2 (Barbro Axelsson) och 2.3 (Andreas Karlsson), 1 ex. Ore backar 2-14.3 (Clas Hermansson, Eric Thorsson m.fl), 1 ex. Ore backar 15.4 (Karl-Markus Laudon), 1 ex. Almeö 31.3 (Lennart Key) och 27.4 (Clas Hermansson), 1 ex. Ore backar 6.11 (Clas Hermansson).

Granskning av fynden visar att det fanns ett permanent revir vid Ore backar. Därutöver hördes spelande fåglar tillfälligt vid Trestena och Almeö.

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Vinterfynd: 1 ex. Hångers by 7.2 (Olof Persson)

Spelande: 1 ex. Hångers by 3.3 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Hjortronmossen 6.3 (Karl-Markus Laudon).

Hornuggla *Asio otus*

Häckning: 2 pulli Vässtorp 11-19.6 (Eric Thorsson, Albin Thorsson m.fl), 1 pulli Vässtorp 5.7 (Albin Thorsson).

Övriga fynd (1): 1 ex. Sätuna by 4.10 (Gunnar Jakobsson). *Endast en häckning (kull); Vässtorp (1). Därutöver finns endast en observation.*

Jorduggla *Asio flammeus*

Tre fynd: 1 ex. Ytterberg 13.4 (Kristian Kjellberg), 1 ex. Fäholmen 16.4 (Clas Hermansson), 1 ex. Ytterberg 18.5 (Håkan Ydegård m.fl).

Nattskärna *Caprimulgus europaeus*

Spelande: 1 ex. Rödemosse 20.5 (Jörgen Fritzson), 8.6 (Jan Fransson), 16.6 (Peter Laudon), 1 ex. Mårby by, St. Bjurum 27.5-24.6 (Musse Björklund, Eric Thorsson m.fl). *Två spelande fåglar; Rödemosse (1) och St. Bjurum (1).*

Tornseglare *Apus apus*

Första vårfynd: 200 ex. över Vadboden 8.5 (Jörgen Fritzson).

Stort antal: 1 000 ex. över södra delen 26.5 (Musse Björklund m.fl).

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Vårfynd (1): 1 ex. förbifl. Hornborgaån, Bosgården 9.5 (Leif Arvidsson).

Höstfynd (6): 1 ex. Hornborgaån, Bosgården 24-25.8 (Jörgen Fritzson, Christopher Magnusson), 1 ex. Utloppet 25.8 (Lennart Wahlén), 1 ex. Fäholmen 2-4.10 (Jörgen Fritzson, Barbro Axelsson), 1 ex. Bjurumsån, Vadboden 5.10 (Karl-Markus Laudon), 1 ex. Hornborgaån-Almeö 10.10 (Clas Hermansson), 1 ex. Hornborgaån, Hornborgamaden (Bengt Pettersson).

Göktyta *Jynx torquilla*

Spelande: 1 ex. Stora Veka 29.4 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. P-plats Utloppet 30.4 (Thore Axelsson), 1 ex. Hornborga by 7.5 (Albin Thorsson), 1 ex. Ytterberg 18.5 (Håkan Ydegården), 1 ex. Östtomten 5.6 (Clas Hermansson). *Totalt 5 spelande ex; Hornborga by (1), Ytterberg (1), Sätuna by (1), Trestena (1) och Rödemosse (1).*

Mindre hackspett *Dendrocopus minor*

Spelande: 1 ex. Östtomten 1-14.4 (Thore Axelsson, Karl-Markus Laudon), 1 ex. Oranabbe 7.4 (Clas Hermansson), 1 ex. Fäholmen 14.4 (Ida-Linnea Laudon), 1 ex. NO delen Rödemosse 8.6 (Clas Hermansson).

Totalt 4 spelande ex; Fäholmen (1), Oranabbe (1) och Rödemosse (2).

Trädlärka *Lullula arborea*

Häckning: 1 par föda åt ungar Granelund, St. Bjurum 3.6 (Thomas Göthberg).

Övriga fynd: Sågs under perioden 14.3-15.4 vid Granelund, bl.a. 1 ex. 14.3 (Gunnar Jakobsson), 2 ex. sjöng 16.3 (Ingemar Larsson), 4 ex. varav 2 ex. sjöng 18.3 (Albin Thorsson). Därutöver sågs 1 ex. förbifl. Utloppet 24.4 (Jörgen Hansson).

Berglärka *Eremophila alpestris*

1 ex. Ytterberg 2-19.1 (Kristian Kjellberg, Ingemar Johansson), 1 ex. Almeö 3.2 (Leif Arvidsson), 1 ex. Ytterberg 5.2-27.3 (Leif Arvidsson, Jörgen Fritzson).

Berglärkan som sågs före årsskiftet vid Ytterberg fanns kvar i området och sågs regelbundet till den 27 mars. Den fågel som sågs tillfälligt på udden vid Almeö var troligen samma individ.

Större piplärka *Anthus novaseelandiae*

1 ex. Sätunamaden 4-6.2 (Gunnar Jakobsson, Ronald Jonsson m.fl).

Första fyndet vid Hornborgasjön.

Ängspiplärka *Anthus pratensis*

Vinterfynd: 2 ex. Almeö 7.12 (Leif Arvidsson), 1 ex.

Almeö 30.12 (Clas Hermansson).
Högsta antal: 150 ex. Ytterberg 25.4 (Jörgen Fritzson),
100 ex. Sätunamaden 26.9 (Andreas Karlsson).
*Under häckningstid sågs 28 sjungande eller revirhäv-
dande fåglar; Getnäsudden (1), Hornborgamaden (1),
Sätunamaden (2), Hångers udde (20), Vadboden (1),
Utloppet (2) och Stenums mader (1).*

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*
Första höstfynd: 1 ex. Almeö 24.8 (Clas Hermansson).
Övriga fynd: Sågs regelbundet 1.9-2.10, bl.a. 1 ex. Horn-
borgamaden 7.9 (Jörgen Fritzson), 5 ex. Sätunamaden 8.9
(Gunnar Jakobsson), 1 ex. Fäholmen 17.9 (Claes Ekberg),
1 ex. Fågeludden 23.9 (Göran Nilsson), 1 ex. Ytterberg
2.10 (Albin Thorsson).
*Under höststräcket sågs minst 14 ex. under perioden
24.8-2.10, mediandatum 8.9.*

Skärpiplärka *Anthus petrosus*
Vårfynd: 1 ex. sträckte över Rönäs 8.4 (Göran Engberg), 1
ex. Almeö 9.4 (Gunnar Jakobsson).
Höstfynd: 2 ex. Ytterberg 1.10 (Jörgen Fritzson).
Vinterfynd: 1 ex. Sätunamaden 12.12 (Albin Thorsson), 1
ex. Sätunamaden-Almeö 30.12 (Christopher Magnusson).

Gulärta *Motacilla flava*
Första vårfynd: 3 ex. Fågeludden 23.4 (Lars Nilsson).
Högsta antal: 100 ex. nordlig ras Ytterberg 12.5 (Magnus
Hallgren).

Forsärta *Motacilla cinerea*
Första vårfynd: 1 hona Hornborga bro 13.3 (Clas Her-
mansson).
*Ingen häckning konstaterades, men regelbundna observa-
tioner vid Hornborga bro tyder på att minst ett par häckat
i området.*

Strömstare *Cinclus cinclus*
Vinter-vårfynd: 1 ex. Hornborgaån, Hornborga by
30.1-21.3 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson)
Höstfynd: 1 ex. dämnet, Utloppet 13-27.11 (Tomas Lund-
qvist, Leif Arvidsson).

Näktergal *Luscinia luscinia*
Första vårfynd: 1 ex. sjöng Tranum 6.5 (Lars Teng), 1 ex.
sjöng Fågeludden 6.5 (Lars Teng).
*Totalt 45 sjungande ex; Härlingstorp (1), Tranum (4),
Bjällums by (5), Fäholmen (7), Getnäsudden (2), Bolums
by (8), Fågeludden (5), Vässtorp (3), Ytterberg (1), Horn-
borga by (2), Almeö (1), Båltorpsmader (2), Hångers
udde (1) och Stenums mader (3). Under 2003-2006 hördes
36, 41, 40 respektive 47 sjungande ex.*

Blåhake *Luscinia svecica*
Två fynd: 1 ad. hane Södra Sätunaviken 9.9 (Gunnar
Jakobsson), 1 ex. Fäholmen 11.9 (Clas Hermansson).

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*
Häckning: 1 hona upprörd, varnande Bredegården, Hång-
ers udde 2.7 (Leif Arvidsson).
Sjungande: 1 ex. Bredegården, Hångers udde 28.4-16.5
(Leif Arvidsson, Niklas Telbe m.fl), 1 ex. Bronäs, St.
Bjorum 18-22.5 (Clas Hermansson, Leif Arvidsson).

Ringtrast *Turdus torquatus*
1 hane Hälsingsgården 10.4 (Bengt-Åke Svensson), 1
hane Sätuna by 11.4 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. honf.
Hångers udde 14.4 (Christopher Magnusson m.fl), 1 hane
2 honor Sätunamaden 21.4 (Gunnar Jakobsson, Jörgen
Fritzson), 1 ex. Sätunamaden 22.4 (Thore Axelsson), 1
ad. hane, 2 ex. hanar 2K Fäholmen 23.4 (Jörgen Fritzson
m.fl), 2 hanar Hångers by 24.4 (Jörgen Fritzson).
*Ovanligt många fynd av arten. Samtliga fåglar sågs i april
månad och under perioden 14-24 april rastade totalt 9 ex.
vid Fäholmen (3), Sätunamaden-Sätuna by (3), Hångers
udde (1) och Hångers by (2).*

Gräshoppsångare *Locustella naevia*
Första vårfynd: 1 ex. Kärrtorp 12.5 (Gunnar Jakobsson).
Totalt 27 sjungande ex; Tranum (2), Fäholmen (2),
Bolums by (1), Vässtorp (1), Hornborgamaden (1), Sätu-
namaden (2), Sätuna by (1), Båltorpsmader (4), Hångers
udde (8), St. Bjorum (1), Trestena (1) och Stenums mader
(3).

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*
Första vårfynd: 1 ex. sjöng Hornborgamaden 23.4 (Albin
Thorsson).

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*
1 ex. sjöng vid energiskogen Spalnbron, Stenums mader
4-9.6 (Clas Hermansson, Jörgen Fritzson, Inge Olsson
m.fl).
Andra fyndet för Hornborgasjön.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*
Första vårfynd: 1 ex. sjöng Stora Veka 12.5 (Gunnar
Jakobsson).
*Totalt 25 sjungande ex; Tranum (2), Bjällums by (1),
Fäholmen (2), Fågeludden (1), Bolums by (6), Hornborga
by (1), Sätuna by (2), Båltorpsmader (2), Vadboden (1),
St. Bjorum (1), Ore backar (1), Stenums mader (4) och
Rödemosse (1). Under 2003-2006 hördes 19, 25, 22
respektive 19 sjungande ex.*

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*
Första vårfynd: 1 ex. sjöng Stenumsviken 3.5 (Thore
Axelsson).

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*
Första vårfynd: 1 ex. sjöng Utloppet 5.5 (Thore Axelsson).
*Totalt 24 revirhävande ex; Trenums mader (6), Kärr-
torps mader (2), Fågeludden (1), Hornborgamaden (1),
Utloppet (5) och Rödemosse (9). Därutöver har arten
hörts tillfälligt sjunga på 6 platser; Vässtörpsviken (1),*

Hornborgaan (2), Södra Sätunaviken (1), Dagsnäs (1) och Stenums mader (1).

Antalet revirhävdade trastsångare de senaste fyra åren (2003-06) har varit 22-29 ex, vilket är betydligt lägre än föregående år (2000-01) med 47-58 ex. Detta är en halvering av populationen, från ungefär 50 till 25 revirhävdade fåglar, vilket sannolikt beror på bristen på lämplig biotop, vass, för arten.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Första vårfynd: 1 ex. sjöng Stora Veka 19.4 (Gunnar Jakobsson).

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Första vårfynd: 1 ex. Stora Veka 31.3 (Gunnar Jakobsson).

Skägges *Panurus biarmicus*

Vinter-vårfynd: Sågs 1.2-5.3 i vassarna, norra delen, bl.a. 3 ex. 11.2 (Gunnar Jakobsson), 8 ex. 13.2 (Jörgen Fritzson), 1 par 4.3 (Thomas Göthberg).

Höstfynd: 5 ex. Stenumsviken 31.8 (Thore Axelsson), 9 ex. Fågeludden 3.10 (Mats Rosengren), 2 ex. förbifl. Utloppet 3.10 (Barbro Axelsson), 12 ex. förbifl. Utloppet 4.11 (Barbro Axelsson), 5 ex. Järnbron, Hornborgamaden 5.11 (Clas Hermansson).

Inga uppgifter om häckning. Fynden under mars månad i norra delen tyder på att något par kan ha häckat i området. Arten påbörjar förberedelserna för sin första kull redan i mars-april. Förbiflygande flockar under hösten visar att skäggesar lämnat eller passerat Hornborgasjön. Den flock på 5 ex. som rastade på Hornborgamaden sträckte vidare mot söder.

Tofsmes *Parus cristatus*

Sågs i barrskogarna söder och väster om sjön, som mest 30 ex. Hjortronmossen 3.2 (Gunnar Jakobsson), 20 ex. Hjortronmossen 19.2 (Jörgen Fritzson), 10 ex. Rödemosse 4.3 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Hångers by 13.4 (Peter Laudon).

Antalet tofsmesar är betydligt större än vad som setts föregående år. Eftersom arten även uppehåller sig i sina häckområden under vintern tyder fynden på att populationerna på Hjortronmossen och Rödemosse är minst 15 respektive 5 par.

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfynd: 1 ex. Hångers udde 8.5 (Karl-Markus Laudon m.fl).

Första höstfynd: 1 ex. Vadboden 29.9 (Barbro Axelsson m.fl).

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Sågs sparsamt runt sjön, bl.a. 1 ex. Bosgården 12.7 (Jörgen Fritzson), 2 ex. Vadboden 15.7 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. förbifl. Bolums by 17.8 (Peter Laudon), 1 ex. Fäholmen 20.8 (Clas Hermansson), 3 ex. Ore backar 22.9 (Berndt Fahlgren).

Granskning av fynden (16) visar att den bästa platsen

att se och höra nötkråkor är Ore backar (10 fynd). Lämpliga lokaler för hamstring av hasselnötter finns också vid Fäholmen, på Bjällums och Bolums lider och vid Bosgården

Kaja *Corvus monedula*

Högsta antal vinter-vår: 250 ex. Fäholmen 1.1 (Clas Hermansson), 150 ex. St. Bjurum 1.1 (Christopher Magnusson), 500 ex. Vässtorp 8.1 (Albin Thorsson), 350 ex.

Dagsnäs 23.3 (Clas Hermansson).

Högsta antal höst-vinter: 300 ex. Kärrtorp 12.12 (Clas Hermansson).

Råka *Corvus frugilegus*

Vinterfynd: Sågs regelbundet under perioderna 4.1-18.2 och 9-27.12, bl.a. 1 ad. Fäholmen 4.1 (Peter Laudon), 7 ex. Vässtorp 8.1 (Albin Thorsson), 1 ex. 2K St. Bjurum 13.1 (Christopher Magnusson), 3 ex. Sätuna by 8.2 (Clas Hermansson), 2 ex. Sätunamaden 18.2 (Leif Arvidsson). Vårfynd: Sågs regelbundet 3.3-1.5, bl.a. 2 ex. Sätunamaden 3.3 (Gunnar Jakobsson), 3 ex. Ytterberg 6.4 (Jörgen Agerskov), 2 ex. Vadboden 30.4 (Bo Brinkhoff), 2 ex. 2K förbifl. Utloppet 1.5 (Jörgen Agerskov).

Sommarfynd (1): 1 ex. 1K Fäholmen 2.7 (Clas Hermansson).

Höstfynd (1): 34 ex. Skattegården, Hornborga by 14.10 (Mari Friberg, Jan Johansson).

Antalet fynd av råkor ökar för varje år. Den milda vintern bidrog naturligtvis till att ovanligt många fåglar sågs under januari och februari månad. Det börjar snart bli dags att konstatera den första häckningen i området. Den 14 oktober sågs den hittills största kända flocken vid Hornborgasjön, 34 ex. rastade på fälten vid Skattegården, Hornborga by.

Kråka *Corvus corone*

Högsta antal vinter-vår: 120 ex. Fäholmen 1.1 (Clas Hermansson), 500 ex. Vässtorp 8.1 (Albin Thorsson), 200 ex. St. Bjurum 13.1 (Christopher Magnusson), 200 ex. Fäholmen 5.3 (Peter Laudon).

Högsta antal höst-vinter: 290 ex. Hornborga by-Almeö 5.11 (Clas Hermansson), 370 ex. förbifl. Vadboden 17.11 (Eric Thorsson), 200 ex. Kärrtorp 12.12 (Clas Hermansson).

Korp *Corvus corax*

Högsta antal vinter-vår: 119 ex. södra delen 10.2 (Kent-Ove Hvass), 130 ex. vid åteln, södra delen 11.2 (Stig Karlsson).

Högsta antal höst-vinter: 82 ex. södra delen 27.12 (Kent-Ove Hvass).

Stare *Sturnus vulgaris*

Vinterfynd: Sågs regelbundet 1.1-17.2, bl.a. 7 ex. Sätunamaden 1.1 (Christopher Magnusson), 50 ex. Fäholmen 2.1 (Kristian Kjellberg), 25 ex. Vadboden 2.1 (Sven-Olof Gren), 120 ex. Hångers udde 13.1 (Christopher Magnusson), 56 ex. Sätunamaden 8.2 (Leif Arvidsson).

Stort antal: 12 000 ex. söker nattplats södra delen 15.3 (Clas Hermansson), 3 900 ex. nattplats i videbuskar Vadboden 29.7 (Clas Hermansson), 6 000 ex. nattplats i vassen, Tranums mader 20.8 (Clas Hermansson).

Den milda vårvintern bidrog till att ovanligt många starar sågs under årets två första månader. Därför var det omöjligt att avgöra datum när första vårfyndet gjordes. Under 2006 samlades stora flockar till nattplats i södra delen under april månad. Den 20.4 uppskattades antalet till 8 000 starar. Detta skedde också under våren 2007 och redan den 15 mars uppskattades antalet till 12 000 starar.

Steglits *Carduelis carduelis*

Högt antal: 50 ex. Fågeludden 22.9 (Leif Arvidsson), 80 ex. Fågeludden 5.10 (Jan Mogol), 120 ex. Fågeludden 8.10 (Clas Hermansson), 60 ex. Fågeludden 22.10 (Jan Mogol).

Antal fåglar som födosökte på cikoriafältet vid Kärragården var som mest 120 ex. den 8 oktober att jämföras med 260 ex. den 19 september under 2006.

Vinterhämling *Carduelis flavirostris*

Vinter-vårfynd: Sågs regelbundet 11-14.4, bl.a. 50 ex. Ytterberg 1.1 (Christopher Magnusson m.fl), 90 ex. Ytterberg 6.1 (Christopher Magnusson), 100 ex. Ytterberg 7.1 (Ingemar Larsson m.fl), 14 ex. Vadboden 12.1 (Patrick Åström), 16 ex. Utloppet 17.2 (Gunnar Jakobsson), 40 ex. Ytterberg 27.3 (Jörgen Fritzson), 2 ex. sjöng Ytterberg 14.4 (Ulf Lindell).

Höst-vinterfynd: Sågs 2.10-24.11, bl.a. 2 ex. Ytterberg 2.10 (Albin Thorsson), 30 ex. Sätunamaden 8.10 (Gunnar Jakobsson), 6 ex. förbifl. Fäholmen 13.10 (Christopher Magnusson), 16 ex. förbifl. Fågeludden 13.10 (Christopher Magnusson), 1 ex. förbifl. Vadboden 24.11 (Claes-Göran Ahlgren).

Brunsiska *Carduelis flammea cabaret*

Ett fynd: 1 ex. honf. Ytterberg 6.1 (Magnus Hallgren).

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Vinter-vårfynd: Sågs regelbundet vid Ytterberg 1.1-25.3, bl.a. 1 hane 2.1 (Peter Laudon), 1 ex. honf. 6.1 (Magnus Hallgren), 1 hane, 2 ex. honf. 10.1 (Albin Thorsson), 2 hanar 12.1 (Patrick Åström), 1 hane 1.3 (Jörgen Hansson), 1 ex. 25.3 (Lisette Härsjö).

Övriga fynd (2): 1 hane Stora Veka 27.1 (Gunnar Jakobsson), 2 ex. Tranum 11.2 (Gunnar Jakobsson).

Granskning av fynden vid Ytterberg visar att minst 4 ex. (2 hanar, 2 ex. honf) uppehöll sig i området under januari till mats månad.

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Sjungande: 2 ex. Rödemosse 10.1 (Karl-Markus Laudon). Vinterfynd: Sågs regelbundet 1.1-19.2, bl.a. 5 ex. Trestena 1.1 (Thore Axelsson), 20 ex. P-plats, Utloppet 6.1 (Andreas Karlsson), 10 ex. Rödemosse 9.1 (Leif Arvidsson), 30 ex. Hjortronmossen 3.2 (Gunnar Jakobsson), 25 ex. Hjortronmossen 19.2 (Jörgen Fritzson).

Vårfynd: Sågs 2.3-17.5, bl.a. 3 ex. P-plats, Utloppet 2.3 (Andreas Karlsson), 5 ex. Hjortronmossen 3.3 (Karl-Markus Laudon), 10 ex. St. Bjurum 17.5 (Jörgen Fritzson). Sommarfynd (2): 5 ex. P-plats, Utloppet 15.6 (Andreas Karlsson), 6 ex. förbifl. Vadboden 25.7 (Peter Strandvik). Höstfynd (1): 6 ex. sträckande S över Ore backar 23.9 (Andreas Wällberg).

Under vårvintern sågs fler mindre korsnäbbar än föregående år.

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

Häckning: 1 par bobygge i mindre tall Hjortronmossen 19.2 (Jörgen Fritzson).

Sjungande: 1 ex. Hjortronmossen 4.3 (Barbro Axelsson).

Övriga fynd: 1 par Trestena 24.1 (Jörgen Fritzson), 10 ex. Hjortronmossen 3.2 (Gunnar Jakobsson), 6 ex. Hjortronmossen 19.2 (Jörgen Fritzson), 1 hane Hjortronmossen 3.3 (Karl-Markus Laudon), 10 ex. Rödemosse 4.3 (Gunnar Jakobsson).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Första vårfynd: 1 ex. sjöng Oranabbe 22.5 (Leif Arvidsson).

Totalt 26 sjungande ex; Fäholmen (1), Getnäsudden (1), Bolums by (1), Fågeludden (1), Vässtorp (1), Vässtorpsviken (3), Ytterberg (2), Almeö (1), Sätuna by (1), Båltorpsmaden (6), Hångers udde (3), Dagsnäs (1), Oranabbe (1) och Stenums mader (3). Det kan inte uteslutas att samma individ hörts på mer än en plats. Rosenfinken är mycket rörlig under sången och flyger gärna fram och tillbaka över stora områden.

Lappsparv *Calcarius lapponicus*

Vårfynd (5): 1 ex. Sätunamaden 12.3 (Gunnar Jakobsson), 1 hane Ytterberg 25.4 (Niclas Fällström), 1 ex. sträckte mot N över Kärrtorp 2.5 och 4.5 (Jörgen Fritzson), 1 ex. Kärrtorp 7.5 (Jörgen Fritzson).

Höstfynd (5): 1 ex. Ytterberg 4.9 (Jörgen Fritzson), 1 ex. Ytterberg 30.9 (Eric Thorsson), 1 ex. Ytterberg 2.10 (Albin Thorsson), 1 ex. förbifl. Fäholmen 2.10 (Thore Axelsson), 1 ex. förbifl. Ytterberg 9.10 (Karl-Markus Laudon).

Fler fynd än föregående år, både under våren och under hösten. Det kan inte uteslutas att de fynd som gjordes vid Ytterberg i slutet av september till början av oktober var samma individ.

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Vinter-vårfynd: Sågs regelbundet 3.1-24.3, bl.a. 7 ex. Almeö 3.1 (Johan Dahlström), 11 ex. Sätunamaden 13.1 (Leif Arvidsson), 28 ex. Sätunamaden 4.2 (Christopher Magnusson), 22 ex. Almeö 2.3 och 14.3 (Clas Hermansson), 30 ex. Vadboden 14.3 (Gunnar Jakobsson), 5 ex. Almeö 24.3 (Clas Hermansson).

Höst-vinterfynd: Sågs regelbundet under perioden 17.10-31.12, bl.a. 1 ex. sträckte mot S över Utloppet 17.10 (Leif Arvidsson), 5 ex. Almeö 20.10 (Leif Arvidsson), 42 ex. Almeö 29.10 (Clas Hermansson), 2 ex. Almeö 31.12 (Peter Laudon).

Sävspurv *Emberiza schoeniclus*

Första vårfynd: 1 ex. Almeö 4.3 (Clas Hermansson).

Vinterfynd (5): 1 ex. Utloppet 13.1 (Rolf Ericson), 5 ex.

Båltorpsmaden 25.2 (Gunnar Jakobsson), 1 ex. Stenums
mader 25.12 (Leif Arvidsson), 1 ex. Vadboden 25.12 (Eric
Thorsson), 1 ex. Utloppet 31.12 (Leif Arvidsson).

Fynd som inte behandlats av RK

Stäpphök *Circus macroourus*

1 ad. hane födosökte vid Hångers udde 15.4 (Gunnar
Jakobsson).

Jaktfalk *Falco rusticolus*

1 ex. södra delen 13.10 (Peder Hedberg Fält), 1 ad. Ytter-
berg 14.10 (Gunnar Jakobsson).

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*

1 ex. 1K Almeö udden 24.10 (Clas Hermansson).

Ny art för Hornborgasjön.

Större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopsceus*

1 ex. Stätunamaden-Stora Veka-Södra Sätunaviken
16-20.5 (Gunnar Jakobsson m.fl).

Ny art för Hornborgasjön.

Däggdjur vid Hornborgasjön 2007

Clas Hermansson & Olof Persson

Inledning

Däggdjurens förekomst vid Hornborgasjön är bristfälligt dokumenterad. Det är också svårt att finna äldre uppgifter i litteraturen. Därför påbörjade Hornborgasjöns fältstation år 2004 ett projekt som syftar till att insamla uppgifter om däggdjurens förekomst. (Hermansson m.fl. 2005, Hermansson & Persson 2006, 2007).

Syftet är att kunna göra uppskattningar om samtliga arters numerär vid sjön. Uppskattningar av antal är bedömningar grundade på erfarenheter och observationer från vistelser i området. Dessutom insamlas uppgifter från andra rapportörer som naturligtvis också ingår i uppskattningarna av bestånden.

Eftersom flera arter, t.ex. rödrev, mink och grävling, kan klassas som predatorer på fåglar är det också väsentligt att känna till förekomsten vid undersökningar och bedömningar av fågel-faunan. För flera fågelarter utgör också däggdjur, t.ex. sorkar, en mycket viktig förutsättning för rastande fåglar, häckning och häckningsresultat.

Metod

Området kring Hornborgasjön har besökts och bevakats så gott som dagligen under 2007. I samband med detta har observationer av däggdjur noterats. Den fångst av mink som utförs av Länsstyrelsen Västra Götalands län, Hornborgasjön innefattas i denna redogörelse.

Undersökningsområdet är samma rapporteringsområde som gäller för insamling av fågelobservationer, dvs. området innanför vägnätet runt sjön från Norra Lundby i norr, övre vägen till Broddetorp, till Ingasäter, utmed Falköping-Skaravägen till avfart mot Trestena, vidare till Östtomten och söder om Vings k:a en linje över till Norra Lundby.

I söder är området utvidgat och inkluderar de

öppna markerna vid Stora Bjurum och Mårbylund med gränsen vid Högerock, där Bjurumsån passerar vägen mot Floby. Vid Dagsnäs ingår de öppna markerna kring Mossebo. Således ingår inte Vingsjön och Axvall i rapporteringsområdet.

Resultat

Förekomsten av samtliga kända arter redovisas i tabell 1. För några arter kan det vara intressant att lämna kommentarer, se nedan.

Sorkar och möss förekom i stort antal under hösten. Antalet rödrev bedöms vara färre än under åren 2004-2006. Det kan noteras att endast ett fåtal rev med skabb setts kring sjöområdet. Rävskabben är troligen på tillbakagång.

Kring Hornborgasjön finns 12 fällor för fångst av mink. Under 2007 fångades endast 11 minkar (Länsstyrelsen Västra Götalands län, Hornborgasjön). Antalet är betydligt lägre än vad som fångats de senaste åren (24 minkar 2006, 14 minkar 2005 och 15 minkar 2004). Anledningen till ökningen under 2006 var troligen att många minkar invandrade till området. Fångade minkar, de flesta gamla hanar, tyder på detta. Hanarna är kända för att ha ett verksamhetsområde som är betydligt större än unga hanar och vuxna honor (Gerell 1972). Minskningen under 2007 beror troligen på att den kontinuerliga minfångsten i de tolv fällor som finns kring sjön helt enkelt successivt decimerar stammen. Ingen av de fångade minkarna var rymlingar från minkfarmer.

Tabell 1. Uppskattad förekomst av däggdjur vid Hornborgasjön 2007. Förekomsten har klassats i tre kategorier; sällsynt, sparsam och allmän. Antal har uppskattats till närmsta 10- 50- eller 100-tal.

Art	Antal	Förekomst	Kommentar
Igelkott <i>Erinaceus europaeus</i>	-	Sällsynt	Arten har tidigare klassats som sparsam. Antalet fynd under 2007 visar att arten är sällsynt.
Näbbmöss <i>Soricidae sp.</i>	-	Sparsam	
Fladdermöss <i>Chiroptera sp.</i>	-	Allmän	
Fälthare <i>Lepus europaeus</i>	-	Sparsam	
Skogshare <i>Lepus timidus</i>	-	Sällsynt	Fynd finns endast från södra delen.
Ekorre <i>Sciurus vulgaris</i>	-	Sparsam	
Bäver <i>Castor fiber</i>	10	Sparsam	Beståndet ökar troligen. Fynd finns från nya områden.
Sorkar <i>Cricetidae sp.</i>	-	Allmän	Förekomst som 2005-06
Möss och råttor <i>Muridae sp.</i>	-	Allmän	Förekomst som 2005-06
Rödräv <i>Vulpes vulpes</i>	70	Allmän	Antalet bedöms vara lägre än 2006 (100 ind). Endast ett fåtal rävar med skabb.
Hermelin <i>Mustela erminea</i>	-	Sällsynt	
Vessla <i>Mustela nivalis</i>	-	Sparsam	Ses ofta
Mink <i>Mustela vison</i>	30	Sparsam	Minskar, 50 ind. 2006
Iller <i>Mustela putorius</i>	30	Sparsam	
Mård <i>Martes martes</i>	-	Sparsam	
Grävling <i>Meles meles</i>	200	Allmän	
Tamkatt <i>Felis sp.</i>	200	Allmän	Fritt kringströvande katter
Lodjur <i>Lynx lynx</i>	1-3	Sällsynt	Rörliga över stora områden
Vildsvin <i>Sus scrofa</i>	-	Sällsynt	Inga fynd 2007, möjligen någon enstaka ind. År 2006 bedömdes att ca 10 ind. tillfälligt fanns, dock rörliga över stora områden.
Dovhjort <i>Cervus dama</i>	-	Sällsynt	Enstaka ind. i södra delen
Kronhjort <i>Cervus elaphus</i>	30	Sparsam	Finns i södra delen, har ökat, 20 ind. år 2006
Älg <i>Alces alces</i>	20	Sparsam	
Rådjur <i>Capreolus capreolus</i>	150	Allmän	

Referenser

- Gerell, R. 1972. Mink, en artmonografi. Bonniers tryckeri. Stockholm.
- Hermansson, C., Arvidsson, L. & Persson, O. 2005. Däggdjur vid Hornborgasjön 2004. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. sid 99-100. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 40. Länsstyrelsen Västra Götalands län.
- Hermansson, C. & Persson, O. 2006. Däggdjur vid Hornborgasjön 2005. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. sid 86-87. Meddelande nr 35 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 41. Länsstyrelsen Västra Götalands län.
- Hermansson, C. & Persson, O. 2007. Däggdjur vid Hornborgasjön 2006. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. sid 91-92. Meddelande nr 36 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 42. Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Skotträkning vid andjaktspremiären 2007

Mats Rosengren

Inledning

Hornborgasjöns fältstation har under många år följt omfattningen på andjakten bland annat genom skotträkning.

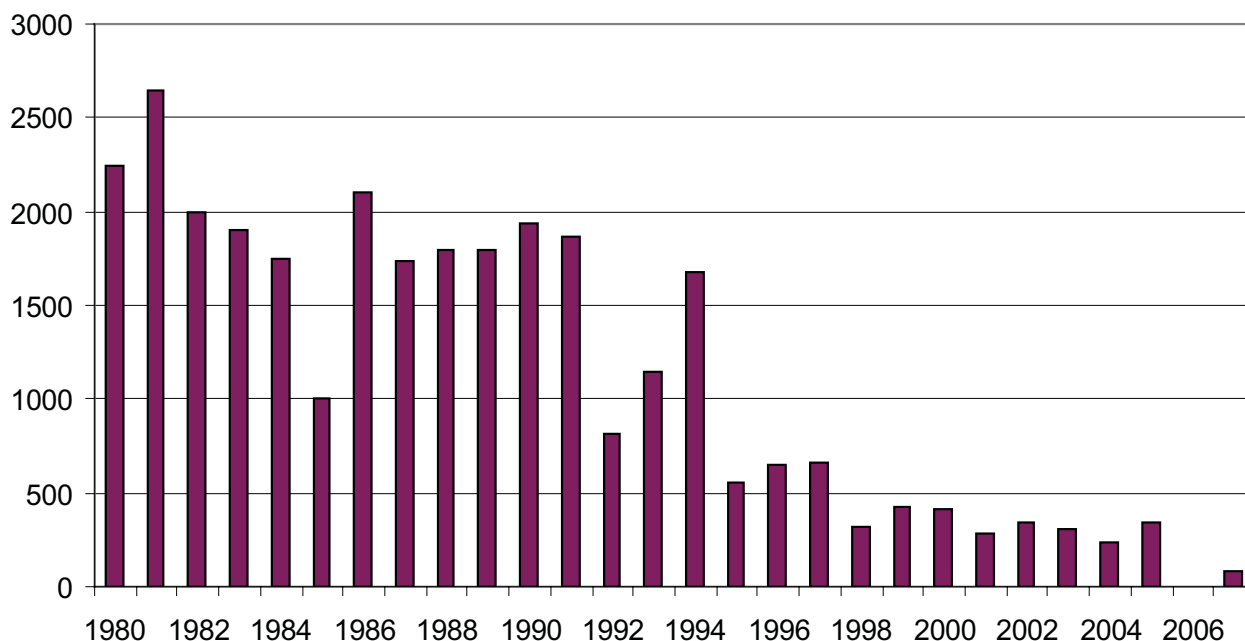
Metod

Räkningen genomförs andjaktspremiären den 21 augusti från fågeltornet på Fågeludden. Då jakten börjar bedrivs så fort det börjar ljusna, är vi på plats en timme före solens uppgång (cirka 04.15). Räkningen pågår sedan fram till klockan 09.00 normalt. Årets räkning gjordes av Karl-Markus Laudon och Linda Ehn.

Resultat

Antalet räknade skott har under senare år stabiliserat sig på en lägre nivå efter att sjöns vattenstånd höjts färdigt våren 1995. Stora öppna vattenytor gör det svårare att komma inom skott-håll. Ersättningen för blyhagel kräver också kortare skjutavstånd. En viktig bidragande orsak till minskningen av jakten är också att de områden som ägs av Naturvårdsverket är fredade från fågeljakt. Vid årets räkning noterades 81 skott, det lägsta någonsin (se figur 1).

Första skottet avlossades kl. 04.18. Det var en mulen morgon. Varmt med 17 grader till en början, som sedan steg till 19 grader.

Figur1. Skotträkning jaktpremiärdagen 21 augusti 2007 från kl. 04.00-09.00

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

- Nr 1 Karlsson, A. & Swanberg, P.O. 1984. Hornborgasjöns tranor 1983.- Hornborga-dokument Nr 5. Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 2 Hornborgasjöns fältstation. 1984. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. - Hornborga-dokument Nr 7. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 3 Hornborgasjöns fältstation. 1985. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. - Hornborga-dokument Nr 9. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 4 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. - Meddelande nr 4 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 23.
- Nr 5 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Meddelande nr 5 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 24.
- Nr 6 Hornborgasjöns fältstation. 1989. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1987. - Hornborga-dokument Nr 17. Statens naturvårdsverk&Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 7 Hermansson, C. & Lindgren, L.G. 1988. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1987. - Grus 14: 37-58.
- Nr 8 Fält, P. & Hermansson, C. 1989. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1988. - Grus 15 (4): 1-28.
- Nr 9 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. - Meddelande nr 9 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 19.
- Nr 10 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. - Meddelande nr 10 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 21.
- Nr 11 Fält, P. 1991. Pilgrimsfalken tillbaka i Skaraborgs län. - Skaraborgsnatur 28: 33-37.
- Nr 12 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1991 -GRUS 18(2): 15-25.
- Nr 13 Fält, P. 1991. Projekt svarthalsad dopping i Hornborgasjön. - Svarthaken. 14: 17-22
- Nr 14 Pettersson, B., Fält, P. & Johansson, O.C. 1993. Övervakning av fågelpopulationer genom häckningsbiologiska studier - exempel brun kärrhök. - Vår Fuglefauna. Suppl. 1: 82-85.
- Nr 15 Hornborgasjöns fältstation 1995. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Meddelande nr 15 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 25.
- Nr 16 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1992. - GRUS 19(2): 1-14.
- Nr 17 Karlsson, T & Abrahamsson, Å. 1992. Holkprojektet 1991-1992. - GRUS 19(2): 18-23.
- Nr 18 Lindblad, A. 1992. Pilgrimsfalksutsättning 1992. - GRUS 19(2): 25-27.
- Nr 19 Fält, P. 1994. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1993. - GRUS 20(3): 1-15.
- Nr 20 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. - Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 26.
- Nr 21 Amandusson, A. 1996. Fjärilar vid Hornborgasjön Inventeringsrapport 1988-1993. Meddelande nr 21 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 27.
- Nr 22 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. - Meddelande nr 22 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 28.
- Nr 23 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. - Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 29.
- Nr 24 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. - Meddelande nr 24 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 30.
- Nr 25 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. - Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 31.
- Nr 26 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. - Meddelande nr 26 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 32.
- Nr 27 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. - Meddelande nr 27 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 33.
- Nr 28 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. - Meddelande nr 28 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 34.
- Nr 29 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. - Meddelande nr 29 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 35.
- Nr 30 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. - Meddelande nr 30 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 36.
- Nr 31 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. - Meddelande nr 31 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 37.
- Nr 32 Hornborgasjöns fältstation 2003. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. - Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 38.
- Nr 33 Hornborgasjöns fältstation 2004. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. - Meddelande nr 33 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 39.
- Nr 34 Hornborgasjöns fältstation 2005. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. - Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 40.
- Nr 35 Hornborgasjöns fältstation 2006. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. - Meddelande nr 35 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 41.
- Nr 35 Hornborgasjöns fältstation 2007. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. - Meddelande nr 36 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 42.

Hornborga-dokument

Nr 1	Klimatdata och hydrologiska data för 1981. Arbetshandling	
Nr 2	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981. Arbetshandling	1982
Nr 3	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön. Olle Nordell	1982
Nr 4	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1982. Skaraborgs läns Ornitologiska Förening	1984
Nr 5	Hornborgasjöns tranor 1983. Alf Karlsson & P-O Svanberg	1984
Nr 6	Hornborgasjöns restaurering. Geologisk och hydrologisk utvärdering av grundundersökningar. Sveriges Geologiska undersökningar	1984
Nr 7	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Hornborgasjöns Fältstation	1984
Nr 8	Fröbanken i Hornborgasjön. Jerry Skoglund & Håkan Hytteborn	1985
Nr 9	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. Hornborgasjöns Fältstation	1985
Nr 10	Emil Lindegren 1905. Beskrifning af Hornborgasjöns naturförhållanden och fanerogamvegetation. Rudolf Söderberg 1905. Berättelse öfver tre månaders vistelse vid Hornborgasjön i ornitologiskt syfte. Sommaren 1905.	1985
Nr 11	Fiskeribiologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Arne Johlander	1986
Nr 12	Storeklaren - Hornborgasjön. Limnologiska undersökningar 1981 - 1985. Eva Willén, Susanna Hajdu & Gunnar Persson	1986
Nr 13	Hornborgasjöns fåglar. Benny Lönn, Christian Lundgren & Eriksson.	1987
Nr 14	Hornborgasjöns fåglar från 1860 till 1985. Christian Lundgren & Benny Lönn	1989
Nr 15	Hornborgasjön. Fiskeribiologiska undersökningar 1984 - 86. Arne Johlander.	1989
Nr 16	Människan och Hornborgasjön. Agrara livsformer kring Hornborgasjön. Lars Strömberg.	1989
Nr 17	Biologiska Undersökningar i Hornborgasjön 1987. Hornborgasjöns Fältstation.	1989
Nr 18	Rastande tranor vid Hornborgasjön - utnyttjande av jordbruksmarkerna våren och hösten 1988 Åke Berg & Christian Lundgren	1990
Nr 19	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. Hornborgasjöns Fältstation.	1990
Nr 20	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön 1988. Peder Fält	1990
Nr 21	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. Hornborgasjöns Fältstation	1990
Nr 22	Hornborgasjön – då, nu och sedan. En kartpresentation Lake Hornborga – past, present and future. A presentation by maps. Tomas Hertzman & Torsten Larsson	1991

forts. Hornborga-dokument

Nr 23	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. Hornborgasjöns Fältstation	1991
Nr 24	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Hornborgasjöns Fältstation	1991
Nr 25	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Hornborgasjöns Fältstation	1995
Nr 26	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. Hornborgasjöns Fältstation	1995
Nr 27	Fjärilar vid Hornborgasjön. Inventeringsrapport 1988 – 1993 Anders Amandusson	1996
Nr 28	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. Hornborgasjöns Fältstation	1996
Nr 29	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. Hornborgasjöns Fältstation	1996
Nr 30	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. Hornborgasjöns Fältstation	1996
Nr 31	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 32	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 33	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 34	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 35	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 36	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 37	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. Hornborgasjöns Fältstation	2002
Nr 38	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. Hornborgasjöns Fältstation	2003
Nr 39	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. Hornborgasjöns Fältstation	2004
Nr 40	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. Hornborgasjöns Fältstation	2005
Nr 41	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. Hornborgasjöns Fältstation	2006
Nr 42	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. Hornborgasjöns Fältstation	2007

Innehåll

- 6 Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2007
Eric Thorsson
- 8 Vattenståndet i Hornborgasjön 2007
Peder Hedberg Fält
- 9 Natura 2000 inventeringar vid Hornborgasjön 2007
Clas Hermansson
- 14 Häckfågelfaunan vid Vallen 2007
Barbro Axelsson, Åsa Axelsson & Thore Axelsson
- 18 Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2007
Karl-Markus Laudon
- 24 Häckande doppingar i Hornborgasjön 2007
Peder Hedberg Fält
- 31 Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2007
Bengt Pettersson
- 34 Häckande fiskgjuse i Hornborgasjön 2007
Eric Thorsson & Albin Thorsson
- 35 Rastande tranor vid Hornborgasjön 2007
Clas Hermansson, Alf Karlsson & Helge Sundén
- 41 Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2007
Åke Abrahamsson
- 43 Häckande svanar i Hornborgasjön 2007
Clas Hermansson
- 48 Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2007
Peder Hedberg Fält
- 54 Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2007
Peder Hedberg Fält
- 57 Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2007
Clas Hermansson, Karl-Markus Laudon & Mats Rosengren
- 70 Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2007
Clas Hermansson
- 87 Däggdjur vid Hornborgasjön 2007
Clas Hermansson & Olof Persson
- 89 Skotträkning vid andjaktspremiären 2007
Mats Rosengren